

RAPORT KOŃCOWY Z BADANIA

„OCENA EFEKTYWNOŚCI SYSTEMU WYBORU PROJEKTÓW I KRYTERIÓW W ZAKRESIE INNOWACYJNOŚCI W RAMACH DZIAŁANIA 4.4 I 4.5 PO IG W PORÓWNANIU DO PROJEKTÓW ZREALIZOWANYCH W PODDZIAŁANIU 2.2.1 SPO WKP”

Zamawiający

Ministerstwo Gospodarki

Wykonawca

IBC GROUP Central Europe Holding S.A.

Warszawa, dnia 30 maja 2012 r.

Zgodnie z Umową zawartą w dniu 20 lutego 2012 r. pomiędzy: **Ministerstwem Gospodarki, a IBC GROUP Central Europe Holding S.A., w ciągu 100 dni od podpisania Umowy tj. do dnia 30 maja 2012 r., Wykonawca zobowiązany jest do przedstawienia raportu końcowego.**

Niniejszy dokument jest **raportem końcowym** przygotowanym na potrzeby projektu badawczego „**Ocena efektywności systemu wyboru projektów i kryteriów w zakresie innowacyjności w ramach Działania 4.4 i 4.5 PO IG w porównaniu do projektów zrealizowanych w Poddziałaniu 2.2.1 SPO WKP**”. Badanie jest współfinansowane przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach pomocy technicznej Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, lata 2007-2013.

Zespół odpowiedzialny za realizację badania i przygotowanie raportu:

Łukasz Noiszewski

Marcin Zarzecki

Anna Drelich

SPIS TREŚCI

Wykaz terminów i akronimów	4
1. Streszczenie.....	5
2. Summary	9
3. Wprowadzenie	13
4. Opis metodologii badania	17
4.1. Cele badania, pytania badawcze oraz zakres ewaluacji	17
4.2. Metody i techniki badawcze	19
4.3. Opis metodologii badań ilościowych.....	20
4.4. Opis metodologii badań jakościowych.....	21
4.5. Ograniczenia procesu badawczego	22
5. Wyniki badania.....	24
5.1. Kryteria oceny wniosków	24
5.2. Charakterystyka badanych podmiotów	34
5.2.1. Analiza matrycy wniosków	34
5.2.2. Badanie CATI	44
5.3. Rodzaje wdrażanych innowacji	48
5.4. Koszty wdrożenia innowacji	49
5.5. Kryteria oceny a poziom innowacyjności projektów.....	57
5.5.1. Poddziałanie 2.2.1 SPO WKP	60
5.5.2. Działania 4.4 i 4.5 PO IG	62
5.6. Efektywność systemu wyboru projektów	65
5.6.1. Kryteria oceny innowacyjności.....	65
5.6.2. Inne elementy systemu wyboru projektów	69
6. Odpowiedzi na pytania badawcze	76
7. Tabela rekomendacji.....	84
8. Załączniki.....	90

8.1. Źródła	90
8.2. Narzędzia badawcze	92

WYKAZ TERMINÓW I AKRONIMÓW

Skrót / Oznaczenie	Znaczenie
SIWZ	Specyfikacja Istotnych Warunków Zamówienia
SOPZ	Szczegółowy Opis Przedmiotu Zamówienia
Zamawiający	Ministerstwo Gospodarki
Wykonawca	IBC GROUP Central Europe Holding S.A.
SPO WKP	Sektorowy Program Operacyjny Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw
PO IG	Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
PARP	Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości
IZ	Instytucja Zarządzająca
IP	Instytucja Pośrednicząca
IW	Instytucja Wdrażająca
2.2.1 SPO WKP MG	Część Poddziałania 2.2.1 SPO WKP wdrażana przez Ministerstwo Gospodarki
2.2.1 SPO WKP PARP	Część Poddziałania 2.2.1 SPO WKP wdrażana przez PARP
FGI	Zogniskowany wywiad grupowy (ang. <i>Focus Group Interview</i>)
IDI	Indywidualny wywiad pogłębiony (ang. <i>Individual in-Depth Interview</i>)
CATI	Wspomagane komputerowo wywiady telefoniczne (ang. <i>Computer Assisted Telephone Interview</i>)
GUS	Główny Urząd Statystyczny

B+R	Prace badawczo-rozwojowe
Fieldwork	Faza operacyjno-terenowa badania
Responsywność	Poziom jednostkowych zrealizowanych wywiadów zapewniający reprezentatywność próby badawczej
Operat badania	Zamknięty zakresowo zbiór kwalifikowanych badawczo podmiotów umożliwiający zastosowanie schematu doboru próby

1. STRESZCZENIE

Przedmiotem niniejszego badania ewaluacyjnego były działania ukierunkowane na wsparcie innowacyjności przedsiębiorstw – Poddziałanie 2.2.1 SPO WKP, Działanie 4.4. PO IG oraz Działanie 4.5 PO IG. Celem badania była ocena efektywności systemu wyboru projektów i kryteriów w zakresie innowacyjności w ramach działań 4.4 i 4.5 PO IG, w porównaniu do Działania 2.2.1 SPO WKP z punktu widzenia zapewnienia wysokiego poziomu ich innowacyjności. W wyniku realizacji badania sformułowano wnioski i rekomendacje dotyczące kryteriów i systemów wyboru projektów, które mają się przyczynić do wyboru najbardziej innowacyjnych projektów w przyszłej perspektywie finansowej.

Wykonawcą badania było IBC GROUP Central Europe Holding S.A., badanie zrealizowano w okresie od 20 lutego do 30 maja 2012 roku. Pomiar i analizę przygotowano na zlecenie Ministerstwa Gospodarki.

Realizacja badania opierała się na zasadzie triangulacji źródeł danych i technik badawczych. Zastosowano metody ilościowe, jakościowe oraz analizę danych zastanych. Desk research (analiza danych zastanych) obejmowała dokumenty programowe i konkursowe określające wytyczne dla wnioskodawców oraz zasady naboru projektów, a także raporty badawcze poświęcone tematyce badania. Techniki ilościowe obejmowały badanie CATI (wspomagane komputerowo wywiady telefoniczne) oraz ilościową analizę dokumentacji projektowej złożonej w poszczególnych Działaniach. Łącznie przeprowadzono 671 wywiadów telefonicznych z przedstawicielami Beneficjentów i przeanalizowano 822 wnioski projektowe. Na techniki jakościowełożyły się IDI (indywidualne wywiady pogłębione), diady, triady, FGI (zogniskowany wywiad grupowy) oraz panel ekspertów. Łącznie przeprowadzono 20 IDI z przedstawicielami Instytucji Wdrażających, Instytucji Pośredniczącej i Zarządzającej, partnerów społecznych i Beneficjentów poszczególnych Działań. Zrealizowano także 6 triad z członkami komisji oceniających projekty, jeden FGI z przedstawicielami Beneficjentów oraz panel ekspertów podsumowujący projekt.

Poddziałanie 2.2.1 SPO WKP „Dotacje na innowacyjne inwestycje” było ukierunkowane na zwiększenie konkurencyjności polskich przedsiębiorstw poprzez wsparcie nowych inwestycji prowadzących do zasadniczych zmian produkcji, produktu lub procesu produkcyjnego. Szczególny nacisk położono w nim na wsparcie małych i średnich przedsiębiorstw. Nabory do Poddziałania 2.2.1 SPO WKP trwały w latach 2004-2006, przy czym w latach 2004-2005 Instytucją Wdrażającą było Ministerstwo Gospodarki. W roku 2006 rolę IW przejął PARP, a wsparcie skierowano wyłącznie do przedsiębiorstw z sektora MSP. Ostatecznie w części Poddziałania wdrażanej przez Ministerstwo Gospodarki zrealizowano 45 projektów na łączną kwotę dofinansowania ponad 519 mln zł, zaś w części wdrażanej przez PARP – 377 projektów na łączną kwotę dofinansowania 1,06 mld zł.

Jednym z podstawowych celów Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, lata 2007-2013 jest zwiększenie innowacyjności polskich przedsiębiorstw. Największy wpływ na realizację w/w założeń PO IG zakładano w przypadku projektów realizowanych w ramach IV osi priorytetowej, tj. projekty w ramach których wsparcie przekazywane jest bezpośrednio przedsiębiorcom. Działaniami PO IG, które poddano analizie w ramach niniejszej ewaluacji są Działanie 4.4 *Nowe inwestycje o wysokim potencjale innowacyjnym* oraz Działanie 4.5 *Wsparcie inwestycji o dużym znaczeniu dla gospodarki*. Cele, specyfika i kryteria wyboru projektów w ramach tych działań są powiązane z omówionym wcześniej Poddziałaniem 2.2.1 SPO WKP.

Celem Działania 4.4 PO IG jest wsparcie przedsiębiorstw dokonujących nowych inwestycji oraz niezbędnych dla ich realizacji projektów doradczych i szkoleniowych, obejmujących nabycie innowacyjnych rozwiązań technologicznych. W ramach Działania 4.4 PO IG przeprowadzono trzy rundy naboru projektów, do 30.04.2012 r. podpisano łącznie 390 umów o dofinansowanie na łączną kwotę bliską 5,93 mld zł. Z chwilą podpisania pozostałych umów dostępna w ramach działania alokacja zostanie wyczerpana.

Celem Działania 4.5 PO IG jest poprawa konkurencyjności i podniesienie poziomu innowacyjności gospodarki poprzez wsparcie przedsiębiorstw produkcyjnych i usługowych dokonujących inwestycji o wysokim potencjale innowacyjnym, o dużej wartości i generujących znaczną liczbę miejsc pracy. Do tej pory w ramach Działania 4.5 PO IG podpisano 69 umów o dofinansowanie realizacji projektu na łączną kwotę wsparcia ponad 1,82 mld zł. W styczniu 2012 roku przeprowadzono kolejny nabór wniosków o dofinansowanie, obecnie trwa ocena złożonych wniosków.

W poszczególnych analizowanych działaniach część stosowanych kryteriów oceny była tożsama lub zbliżona. Punkty za innowacyjność można było otrzymać za: wykazanie krótkiego okresu użytkowania danej technologii na świecie lub w Polsce; wykazanie niskiego stopnia rozprzestrzenienia danej technologii na świecie; posiadanie patentów lub innych praw ochronnych; uwzględnienie w projekcie komponentu B+R. Systemy wyboru projektów ulegały zmianom, które miały wpływ na innowacyjność składanych wniosków. Omówiono je szczegółowo w dalszej części streszczenia i raportu.

Wyniki badania wskazują na większą skuteczność systemu funkcjonującego w Działaniach 4.4 i 4.5 PO IG w wyborze projektów innowacyjnych w porównaniu do Poddziałania 2.2.1 SPO WKP. Do jego najbardziej istotnych usprawnień zaliczono: wprowadzenie kryteriów obligatoryjnych odnoszących się wprost do innowacyjności; zwiększenie wag punktowych kryteriów dotyczących innowacyjności i zmniejszenie wag pozostałych kryteriów; uszczegółowienie dokumentacji (w zakresie opisu interpretacji kryteriów oraz wzorów opinii o innowacyjności); wprowadzenie panelu ekspertów jako formy oceny wniosków.

Dane uzyskane z analizy wniosków projektowych oraz wyniki badania CATi wskazują, że w Działaniach 4.4 i 4.5 PO IG zmniejszył się odsetek wydatków przeznaczanych na cele budowlane, a jednocześnie wzrósł odsetek wydatków przeznaczanych bezpośrednio na wdrożenie innowacyjności. Pośrednio świadczy to o większej skuteczności wyboru projektów innowacyjnych w tych Działaniach. Warto zaznaczyć, że w Działaniu 4.4 PO IG ograniczono maksymalny udział kosztów budowlanych do 50% wydatków kwalifikowanych.

Przytoczone wyniki wskazują, że poziom innowacyjności projektów dofinansowanych w Działaniach 4.4 i 4.5 PO IG był wyższy niż w Poddziałaniu 2.2.1 SPO WKP.

Porównanie projektów wdrażanych przez Ministerstwo Gospodarki oraz PARP w Poddziałaniu 2.2.1 SPO WKP wykazało relatywnie niski poziom zróżnicowania ich innowacyjności. Możliwości porównań były ograniczone

przez wprowadzoną zmianę kryteriów (w części MG wdrażano innowacje światowe, zaś w PARP – innowacje o charakterze krajowym). Warto również zaznaczyć, że w obydwu częściach Poddziałania zdecydowana większość Beneficjentów spełniła kluczowe kryterium innowacyjności w najbardziej rygorystycznym wariancie (stosowanie technologii w Polsce/na świecie poniżej 1 roku). Ponadto elementem istotnie różnicującym obie części Poddziałania było przeznaczenie wsparcia w części PARP wyłącznie dla małych i średnich przedsiębiorstw.

Charakter wdrażanych innowacji był zróżnicowany w zależności od Działania, co można tłumaczyć zmianą, która zaszła w konstrukcji kryteriów: punkty za innowacje organizacyjne można było uzyskać jedynie w Działaniu 4.5 PO IG, z kolei w Działaniu 4.4 PO IG w opisie kryteriów położono nacisk na innowacje produktowe, w III rundzie dodatkowo zmieniając jedno z kluczowych kryteriów i wprowadzając wymóg zgłaszania innowacji produktowych. Wyniki badania CATi wykazały, że w każdym z ewaluowanych Działan dominowały innowacje technologiczne (ponad 70%), najwyższy odsetek innowacji produktowych wystąpił w Działaniu 4.4 PO IG (62,7%), z kolei w Działaniu 4.5 PO IG odnotowano najwyższy odsetek innowacji organizacyjnych (ponad 40%).

Pomiędzy II a III rundą naboru Działania 4.4 PO IG wprowadzono zmiany w systemie naboru projektów. Najważniejsze z nich to: Usunięcie z oceny fakultatywnej niemierzalnego kryterium odnoszącego się do rozprzestrzenienia technologii w branży; Wprowadzenie kryterium odnoszącego się do światowego charakteru innowacji produktowej, wraz z uszczegółowieniem metodologii; uszczegółowienie kryterium dotyczącego patentów i wzorów przemysłowych o wymóg składania sprawozdania o stanie techniki; Dodanie do wzoru opinii o innowacyjności zapisów precyzujących jej oczekiwaną zawartość, w tym wskazanie źródeł danych, metod pomiaru innowacyjności technologii, porównywanych produktów wraz z uzasadnieniem. Analiza ilościowa nie wskazała jednoznacznie na wpływ owych zmian na zmianę poziomu innowacyjności projektów. Wyniki badań jakościowych wskazują, że wprowadzone zmiany usprawniły proces oceny eksperckiej i przyczyniły się do wyselekcjonowania projektów bardziej innowacyjnych.

W wyniku przeprowadzonych analiz zidentyfikowano niedoskonałości dotychczas stosowanych systemów wyboru projektów i sformułowano rekomendacje zmian, które przyczynią się do wyboru projektów bardziej innowacyjnych w przyszłości:

- » W ramach przyszłych Działan wspierających innowacyjność wskazane jest zrezygnowanie z mało trafnego i bardzo trudnego do zmierzenia kryterium, polegającego na procentowym określeniu rozprzestrzenienia danej technologii w branży.
- » Część kryteriów (jak np. utworzenie lub rozbudowa działu B+R, światowy charakter innowacji, punkty za patenty i wzory przemysłowe w Działaniu 4.4 PO IG) nie pozwalała ekspertom na przyznanie ocen częściowych. Uszczegółowienie opisu i interpretacji spełnienia danego kryterium oraz wprowadzenie skal punktowych umożliwiłoby bardziej trafną ocenę danego kryterium i zminimalizowałoby zjawisko uśredniania/zawyżania ocen.
- » Kryteria obligatoryjne: warto zachować rozwiązanie wprowadzone w Działaniach 4.4 i 4.5 PO IG polegające na umieszczaniu kryteriów dotyczących innowacyjności już na wstępnym etapie selekcji. Pozwala to na ograniczenie liczby wniosków potencjalnie mało innowacyjnych na kolejnych etapach oceny.

- » Wskazane wydaje się również stosowanie kryterium odnoszącego się do współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami. Mimo braku bezpośredniego związku z innowacyjnością projektu warto stosować to kryterium w przyszłości mając na uwadze pozytywny wpływ usieciowienia przedsiębiorstw na dyfuzję innowacji.
- » Nie należy rezygnować ze stosowania opinii o innowacyjności, przy czym wskazane jest wprowadzenie mechanizmów zapewniających wyższy poziom rzetelności takich zaświadczeń. Mogłyby one polegać na rozliczaniu instytucji z wiarygodności wystawianych opinii, przeniesieniu na IW procedury występowania o opinię, bądź umożliwieniu ekspertom oceniającym konsultacji z autorami opinii.
- » Uwagi zgłaszane przez ekspertów wskazują na istnienie braków w systemie naboru i wynagradzania ekspertów, a także przydzielania projektów do oceny. Przyszłe systemy wyboru projektów powinny uwzględnić zmiany, które wpłyną na sprawność i rzetelność ocen: wydłużenie czasu oceny, poszerzenie bazy dostępnych ekspertów (np. przez zwiększenie proponowanego wynagrodzenia), stworzenie bazy wiedzy, wskazywanie „dobrych praktyk” w ocenach.
- » Panel ekspertów: ocena polegająca na konfrontacji z Wnioskodawcą, prezentacji projektu, a następnie debacie ekspertów jest formą oceny chwaloną przez przedstawicieli IW oraz ekspertów. Najważniejszymi zaletami takiego trybu oceny jest możliwość szybkiej weryfikacji zapisów dokumentacji konkursowej, oraz uzgodnienia ocen pomiędzy ekspertami. Wskazane jest stosowanie tej formy oceny w systemach wyboru projektów innowacyjnych.

2. SUMMARY

The subject of the research was evaluation of measures designed to support business innovation - Sub-measure 2.2.1 of the Sectoral Operational Programme "Improvement of the Competitiveness of Enterprises, years 2004-2006" (further referred to as SOP ICE), Measure 4.4. of the Operational Programme - Innovative Economy (OP IE) and Measure 4.5 OP IE. The aim of evaluation was the effectiveness of project and criteria selection with regard to innovation in Measure 4.4. and 4.5 OP IE, compared to Measure 2.2.1 of the SOP ICE in terms of ensuring a high level of innovation. As a result of the study there were formulated conclusions and recommendations on the criteria and project selection systems that will contribute to choosing the most innovative projects in the next financial perspective.

The research was commissioned by the Polish Ministry of Economy and was conducted from 20 February to 30 May 2012 by the IBC Group Central Europe Holding S.A.

Realization of the study was based on a triangulation of data sources and research techniques: quantitative and qualitative methods and data analysis. Desk research (analysis of already existing data) included program and the competition documents determining the guidelines for applicants, rules of project applications, and reports on topics of the research. Quantitative techniques included Computer Aided Telephone Interviews (CATI) and qualitative analysis of project documentation submitted in different Measures. 671 telephone interviews with the Beneficiaries were conducted and 822 project applications were analyzed. The qualitative techniques consisted of Individual In-Depth Interviews (IDI), dyads, triads, Focused Group Interview (FGI) and a panel of experts. 20 IDI interviews were conducted with the representatives of Implementing Institution, Intermediate Body and Managing Authority, social partners and the beneficiaries of the individual Measures. There were also held 6 triads with the committee members of the evaluation projects and one FGI with representatives of the beneficiaries and panel of experts summarizing the project.

Sub-measure 2.2.1 of the SOP ICE "Grants for innovative investments" was aimed at increasing the competitiveness of Polish enterprises by supporting new investments that lead to major changes in production, product or production process. Particular emphasis was placed on supporting small and medium enterprises. Calls for the measure 2.2.1 of the SOP ICE lasted between 2004 and 2006. In 2004 and 2005 the Implementing Institution was the Ministry of Economy. In 2006 the Polish Agency for Enterprise Development took over the role of Implementing Institution, and targeted the support to businesses in the SME sector. Finally, in the part of Sub-measure implemented by the Ministry of Economy there were completed 45 projects for over 519 million PLN, and in the part implemented by Polish Agency for Enterprise Development - 377 projects for total amount of 1.06 billion PLN.

One of the primary objectives of the Operational Programme Innovative Economy 2007-2013 is to increase the innovativeness of Polish enterprises. The biggest impact on the achievement of these objectives of OP IE were assumed in the case of projects implemented under the Priority Axis IV, ie in projects where support is provided directly to businesses. IE OP Measures, which were analyzed in this evaluation are Measure 4.4 *New investments of high innovative potential* and Measure 4.5 *Support for investment of high importance to the economy*. The objectives, the nature and criteria for project selection under this measures are related to previously discussed Measure 2.2.1 SOP ICE.

The objective of Measure 4.4 OP IE is to support enterprises making new investments and necessary for their implementation consulting and training projects, including the acquisition of innovative technology solutions. Under Measure 4.4 OP IE there were conducted three calls for applications. To 30.04.2012 there were signed 390 grant agreements totaling close to 5.93 billion PLN. With the signing of other agreements in the framework of Measure the allocation will be depleted.

The objective of Measure 4.5 OP IE is to improve competitiveness and increase the level of economy innovation by supporting the production and service enterprises making investments of high innovative potential, high value and generating a significant number of jobs. To date, under Measure 4.5 OP IE there were signed 69 grant agreements with the total amount of support to over 1.82 billion PLN. Another call for proposal was conducted in January 2012. Submitted applications are currently under evaluation.

In each of the analyzed measures part of the evaluation criteria were identical or similar. Points for innovation could be obtained for: short period of use of particular technology in the world or in Poland; low degree of expanding the technology in the world; having patents or other proprietary rights, inclusion of R & D component in the project. Systems of projects selection have changed in a way that has an impact on innovation of applications. These are discussed in detail later in this summary and report.

The results of the survey indicate greater efficiency in the selection of innovative projects in the functioning system in Measures 4.4 and 4.5 OP IE compared to the Sub-measure 2.2.1 of the SOP ICE. Most significant improvements include:

- » insertion of mandatory criteria specifically relating to innovation,
- » increasing the importance of the criteria for innovation
- » reduction of importance of other criteria;
- » specification of the documentation (description of the criteria interpretation and model reviews for innovation);
- » insertion of panel of experts as a form of applications evaluation.

Data obtained from the analysis of project applications and the results of the CATI survey show the reduction of the percentage of expenditures for building and the increase of the percentage of expenditures for implementing innovations in Measures 4.4 and 4.5 OP IE. This indicates, indirectly, more efficient selection of innovative projects in these Measures. Worth noticing is the fact that in the Measure 4.4 OP IE the maximum share of building costs is limited up to 50% of eligible expenses.

These results indicate that the level of innovation in projects subsidized in Measure 4.4 and 4.5 OP IE was higher than in Sub-measure 2.2.1. of the SOP ICE

Comparison of projects implemented by the Ministry of Economy and Polish Agency for Enterprise Development in Sub-measure 2.2.1 . of the SOP ICE showed a relatively low level of diversification of their innovativeness. The possibility of comparisons was limited by the change of criteria (in the Ministry's of Economy world innovations were implemented, and in the Polish Agency for Enterprise Development part-innovations on a national level were implemented). It should be also noted that in both parts of the Sub-measure the vast majority of beneficiaries met the key criterion of innovation in the most stringent scenario (technology used in Poland /in the world for less than 1 year). In addition, significantly differentiating

element of both parts of the Sub-measure was the assignment of support in the Polish Agency for Enterprise Development part, exclusively for small and medium enterprises.

The nature of implemented innovation has been varied depending on the Measure, which can be explained by the change that occurred in the design of criteria: points for organizational innovation could be obtained only in Measure 4.5 IE OP, while in Measure 4.4 OP IE in the description of the criteria there was an emphasis on product innovation. In the third round one of the key criteria was modified and the requirement of reporting product innovation was introduced. The result of the CATI survey showed that in each of the evaluated Measures there was domination of technological innovations (more than 70%). The highest proportion of product innovations occurred in Measure 4.4 OP IE (62.7%), while the Measure 4.5 OP IE had the highest percentage of organizational innovation (more than 40%).

Between the second and the third round of the calls of Measure 4.4 OP IE changes were introduced in the selection of projects. The most important are: the removal of immeasurable optional evaluation criteria relating to the spread of technology in the industry, insertion of the criterion relating to the global nature of product innovation, with detailing the methodology; detailing the criterion for patents and industrial designs for the requirement to report on the state of technology; model reviews about innovativeness were supplemented with the specification of the expected content, including identification of data sources, methods of measurement of technology innovation in comparable products with substantiation. Qualitative analysis did not clearly identify the impact of the changes on the change in the level of projects innovation. The results of qualitative studies indicate that the changes improved the process of expert assessment and contributed to the selection of more innovative projects.

The analysis resulted in the identification of deficiencies of the systems of projects selection. There were formulated recommendations of changes that will ensure the selection of more innovative projects in the future:

- » In future Measures supporting innovation it is desirable to give up little accurate and very difficult to measure criterion, which is based on the percentage spread of the specific technology in the industry.
- » Some of the criteria (such as the creation or extension of the R & D department, global nature of innovation, points for patents and industrial designs in Measure 4.4 OP IE) did not allow partial evaluation. Clarification of the description and interpretation of compliance with the criterion and the insertion of point-scale would ensure more accurate assessment of the criteria and would minimize the effect of averaging / over-assessments.
- » Mandatory criteria: it is worth to keep the solution inserted in Measures 4.4 and 4.5 OP IE that placed the criteria of innovation at the initial stage of selection. This reduces the number of applications potentially little innovative in the subsequent stages of the assessment.
- » It is also advisable to apply the criterion relating to cooperation between enterprises. Despite of the lack of a direct relationship with the innovation of the project, it is worth to apply this criterion in the future, bearing in mind the positive impact of networking companies in the innovation diffusion.
- » Opinions about innovativeness should be continued. It is advisable to introduce mechanisms ensuring a higher level of reliability of such certificates. They could be based on the controlled

credibility of issued opinions, transfer of procedures for requesting an opinion to the Implementing Institution, or giving the experts possibility of consultation with the authors of opinion.

- » Comments submitted by experts indicate a potential deficiency in the experts recruitment system and experts payment, as well as the allocation of projects for evaluation. Future systems of projects selection should provide changes that will affect the efficiency and accuracy of the ratings: prolonged assessment, broadening the base of available experts (eg, by increasing the proposed salary), creating a knowledge base, identifying "best practices" in the assessments.
- » Panel of experts: evaluation involving the confrontation with the Applicant, the presentation of a project, then the debate of experts, is a form of evaluation praised by representatives of the Implementing Institution and experts. The main advantage of this mode of assessment is the possibility of quick verification of the records of the competition documentation and agreement between experts. It is advisable to use this form of assessment in the selection of innovative projects.

3. WPROWADZENIE

Strategicznym celem Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw, lata 2004-2006 była poprawa pozycji konkurencyjnej przedsiębiorstw działających na terenie Polski w warunkach Jednolitego Rynku Europejskiego. Takie sformułowanie celu Programu wynikało z przeprowadzenia analizy międzynarodowej pozycji polskiej gospodarki i zdiagnozowania niskiego poziomu konkurencyjności polskiej gospodarki. Przyjęte zostały dwa Priorytety:

1. Rozwój przedsiębiorczości i wzrost innowacyjności poprzez wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu;
2. Bezpośrednie wsparcie przedsiębiorstw.

W ramach Priorytetu I wsparcie uzyskać mogły szeroko rozumiane instytucje otoczenia biznesu. Priorytet II skierowany był do istniejących przedsiębiorstw oraz nowo powstałych przedsiębiorstw opartych na wykorzystaniu nowych technologii i posiadających znaczny potencjał rynkowy.

Poniższe cele cząstkowe Priorytetu II określono na podstawie analizy wskaźników charakteryzujących polskie przedsiębiorstwa:

- zwiększenie nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach,
- poprawa konkurencyjności przedsiębiorstw poprzez inwestycje w wiedzę,
- tworzenie nowych miejsc pracy,
- podniesienie poziomu innowacyjności przedsiębiorstw,
- dostosowanie przedsiębiorstw do wymogów prawodawstwa unijnego.

Cele Poddziałania 2.2.1 SPO WKP określono jako poprawę „*konkurencyjności przedsiębiorstw poprzez wsparcie nowych inwestycji prowadzących do zasadniczych zmian produkcji, produktu lub procesu produkcyjnego(...)*”¹. W uzasadnieniu wyboru Działania podkreślano przede wszystkim konieczność podniesienia niskiego poziomu technologicznego polskich przedsiębiorstw oraz konieczność podjęcia działań inwestycyjnych, dzięki którym mogłyby sprawnie konkurować na wspólnym rynku europejskim. W Poddziałaniu 2.2.1 SPO WKP określono następujące cele szczegółowe:

¹Uzupełnienie Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw, lata 2004-2006

- wzrost nakładów na inwestycje przedsiębiorstw,
- wzrost wskaźnika innowacyjności przedsiębiorstw, unowocześnienie technologii,
- wzrost wydajności pracy i poprawa jakości,
- poprawa stanu środowiska,
- poszerzenie oferty produktowej i/lub usługowej.

W ramach Poddziałania określono rodzaje przedsięwzięć, których mogły dotyczyć wnioski o dofinansowanie:

- utworzenie nowego przedsiębiorstwa lub rozbudowa istniejącego przedsiębiorstwa;
- nabycie przedsiębiorstwa, które jest w likwidacji lub zostałoby zlikwidowane, gdyby nie zostało nabyte, przy czym przedsiębiorstwo jest nabywane przez niezależnego inwestora;
- dywersyfikacja produkcji przedsiębiorstwa poprzez wprowadzenie nowych dodatkowych produktów;
- dokonywanie zasadniczych zmian całościowego procesu produkcyjnego istniejącego przedsiębiorstwa.²

Dla rund naboru przeprowadzonych w latach 2004-2005 rolę Instytucji Wdrażającej pełnił Departament Instrumentów Finansowych Ministerstwa Gospodarki. Należy podkreślić, że przy udzielaniu wsparcia szczególny nacisk położono na rozwój sektora MŚP: zgodnie z zapisami Programu 75% środków z EFRR oraz krajowych środków budżetowych miało być przyznane sektorowi MŚP.. Początkowo ze wsparcia korzystać mogły także przedsiębiorstwa duże. Wysoki poziom zainteresowania dofinansowaniem ze strony dużych przedsiębiorstw spowodował zaburzenie zakładanego udziału sektora MŚP w absorpcji środków. Według stanu na 30 grudnia 2006 roku wartość wsparcia udzielonego MSP wyniosła 28% alokacji (przy 47% wykorzystaniu alokacji)³. Było to przyczyną zmian w Programie: w październiku 2006 r. rolę IW przejął PARP, wsparcie skierowano wyłącznie do przedsiębiorstw z sektora MŚP, wprowadzono także zmiany w kryteriach oceny projektów oraz systemie przeprowadzania oceny i wyboru projektów (zostaną one szczegółowo omówione w dalszej części raportu). Ponadto zmieniono zapis dotyczący odsetka alokacji przeznaczonego dla sektora MŚP: „Co najmniej 60% środków z EFRR oraz krajowych środków budżetowych w ramach tego Poddziałania będzie przyznane sektorowi MSP”⁴.

W zależności od IW wartość projektu była ograniczona lub nie. W rundzie naboru przeprowadzonej przez Ministerstwo Gospodarki wskazano wnioskodawcom alternatywę, łącząc kryteria ograniczające najniższą wartość inwestycji z kryteriami o innym charakterze. Wsparcie finansowe nowej inwestycji mogło być udzielone przedsiębiorcy w przypadku, gdy spełniony był jeden z poniższych warunków:

a) wartość nowej inwestycji była nie mniejsza niż równowartość kwoty 10 mln euro;

² Wytyczne dla wnioskodawców ubiegających się o wsparcie w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw, lata 2004-2006 (www.parp.gov.pl)

³ Dane za: „Poziom absorpcji przez małe i średnie przedsiębiorstwa środków w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstwa, lata 2004-2006”, WYG International Sp. z o.o. i PSDB Sp. z o.o. Warszawa, luty 2007 r., str. 7.

⁴ Uzupełnienie Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw, lata 2004-2006 (wersja ujednolicona, po trzeciej nowelizacji, 08.08.2007).

- b) wartość nowej inwestycji była nie mniejsza niż równowartość kwoty 500 tys. euro, w przypadku gdy inwestycja dotyczyła rozbudowy lub modernizacji istniejącego przedsiębiorstwa i wiązała się z utrzymaniem co najmniej 100 miejsc pracy przez nie mniej niż 5 lat;
- c) w wyniku nowej inwestycji zostało utworzonych co najmniej 20 nowych miejsc pracy na nie mniej niż 5 lat;
- d) nowa inwestycja wprowadzała innowację technologiczną, w tym w zakresie BHP;
- e) nowa inwestycja wpływała na poprawę stanu środowiska;
- f) nowa inwestycja była zlokalizowana na obszarze parku przemysłowego lub parku technologicznego.⁵

W części Poddziałania wdrażanej przez PARP wielkość wsparcia z EFRR oraz budżetu państwa na realizację indywidualnego projektu:

- 1) nie mogła być niższa niż kwota 500 000 zł oraz
- 2) musiała być mniejsza niż równowartość 15 mln EUR oraz wartość kosztów kwalifikowanych musiała być mniejsza niż 25 mln EUR, zgodnie z art. 6 rozporządzenia Komisji Europejskiej nr 70/2001.⁶

W części Poddziałania 2.2.1 wdrażanej przez Ministerstwo Gospodarki zgłoszono 821 wniosków poprawnych pod względem formalnym, ostatecznie zrealizowano 45 projektów.⁷ Wyłacone dofinansowanie wyniosło w sumie 519 645 778,77 zł.⁸ W części wdrażanej przez PARP złożono 2581 wniosków poprawnych pod względem formalnym, zrealizowano 377 umów⁹, łączna kwota wypłaconego dofinansowania wyniosła 1 061 617 484,62 zł.¹⁰

Jednym z podstawowych celów Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, lata 2007-2013 jest zwiększenie innowacyjności polskich przedsiębiorstw. Formułując cele Programu określono główne czynniki wpływające na niski poziom innowacyjności polskich przedsiębiorstw, w szczególności MSP: brak dostępu do kapitału, niewielki udział przemysłu zaawansowanych technologii w produkcji sprzedanej, niedostateczne nasycenie sektora nowoczesnymi technologiami, niski udział środków przedsiębiorców przeznaczonych na B+R oraz niska świadomością przedsiębiorców w zakresie znaczenia ochrony własności przemysłowej.¹¹

⁵ Uzupełnienie Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw, lata 2004-2006. (Załącznik do rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 6 sierpnia 2004 r. (poz. 2023)

⁶ Wytyczne dla wnioskodawców ubiegających się o wsparcie w ramach SPO WKP (www.parp.gov.pl)

⁷ Dane na podstawie SOPZ.

⁸ Dane na podstawie sprawozdania końcowego Ministerstwa Gospodarki z realizacji Poddziałania 2.2.1 SPO WKP (2009 r.) za: „Efekty w zakresie innowacyjności - badanie oddziaływania projektów zrealizowanych w ramach Poddziałania 2.2.1 SPO WKP”, IBC GROUP Central Europe Holding S.A, Warszawa grudzień 2009 r., s. 17

⁹ Lista umów czynnych, stan na 09.11.2011 (dane uzyskane od Zamawiającego).

¹⁰ Dane na podstawie sprawozdania końcowego PARP z realizacji Poddziałania 2.2.1 SPO WKP (2009 r.) za: „Efekty w zakresie innowacyjności...”, tamże.

¹¹ SOPZ, por. także Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka, lata 2007-2013

Podniesienie innowacyjności przedsiębiorstw założone w ramach PO IG ma być osiągnięte przede wszystkim poprzez wzmocnienie znaczenia innowacji (produktowych, procesowych, marketingowych i organizacyjnych) w działalności przedsiębiorstw w sektorach produkcyjnym i usługowym, stymulowanie wzrostu nakładów inwestycyjnych, w tym na prowadzenie prac B+R w przedsiębiorstwach, a także wzmocnienie instytucji otoczenia biznesu ze szczególnym uwzględnieniem sfery nauki.

Największy wpływ na realizację w/w założeń PO IG zakładano w przypadku projektów realizowanych w ramach IV osi priorytetowej, tj. projekty w ramach których wsparcie przekazywane jest bezpośrednio przedsiębiorcom (a więc podmiotom odpowiedzialnym za tworzenie nowych miejsc pracy). Działaniami PO IG, które poddano analizie w ramach niniejszej ewaluacji są Działanie 4.4 *Nowe inwestycje o wysokim potencjale innowacyjnym* oraz Działanie 4.5 *Wsparcie inwestycji o dużym znaczeniu dla gospodarki*. Cele, specyfika i kryteria wyboru w ramach tych działań są powiązane z omówionym wcześniej Poddziałaniem 2.2.1 SPO WKP, co czyni zasadną konieczność dokonania porównań i przeprowadzenie niniejszej ewaluacji.

Celem Działania 4.4 PO IG jest wsparcie przedsiębiorstw dokonujących nowych inwestycji oraz niezbędnych dla ich realizacji projektów doradczych i szkoleniowych, obejmujących nabycie innowacyjnych rozwiązań technologicznych. W ramach Działania wspierane są projekty przedsiębiorstw zarówno z sektora produkcyjnego, jak i usługowego w zakresie realizacji nowych inwestycji obejmujących nabycie innowacyjnych rozwiązań technologicznych (w tym prowadzących do zmniejszenia szkodliwego oddziaływania na środowisko) lub organizacyjnych. Z uwagi na komplementarne wsparcie w ramach RPO, Działania w ramach PO IG muszą charakteryzować się wysokim poziomem innowacyjności stosowanych rozwiązań oraz stosunkowo wysoką wartością projektu.

Do chwili obecnej przeprowadzono trzy rundy naborów projektów w Działaniu 4.4 PO IG. W ramach Działania 4.4 PO IG zgodnie z listą podpisanych umów o dofinansowanie do dnia 30.04.2012 r. podpisano 390 umów na łączną kwotę dofinansowania 5 929 298 673 zł. Liczba umów i kwota dofinansowania w poszczególnych rundach naboru wyniosła odpowiednio:

- » Z wnioskodawcami z I rundy naboru (12.05.2008 – 31.07.2008) podpisano 220 umów na łączną kwotę dofinansowania 2 858 409 522 zł
- » Z wnioskodawcami z II rundy naboru (2.03.2009 – 15.04.2009) podpisano 134 umowy na łączną kwotę dofinansowania 2 266 988 550 zł
- » Z wnioskodawcami z III rundy naboru (28.09.2009 – 30.10.2009) podpisano 36 umów na łączną kwotę dofinansowania 803 900 601 zł¹²

Część umów nadal oczekuje na podpisanie w związku z przedłużającymi się procedurami związanymi m.in. z uzyskaniem opinii na temat oddziaływania projektu na środowisko. Z chwilą ich podpisania dostępna w ramach działania alokacja zostanie wyczerpana.

¹² Listy podpisanych umów o dofinansowanie – Działanie 4.4 PO IG (stan na 30.04.2012) (www.parp.gov.pl)

W toku wdrażania Działania nastąpiła zmiana kryteriów oceny wniosków, w tym kryteriów oceny innowacyjności projektów. (Omówiono je szczegółowo w podrozdziale 3.1).

Celem Działania 4.5 PO IG jest poprawa konkurencyjności i podniesienie poziomu innowacyjności gospodarki poprzez wsparcie przedsiębiorstw produkcyjnych i usługowych dokonujących inwestycji o wysokim potencjale innowacyjnym, o dużej wartości i generujących znaczną liczbę miejsc pracy. Preferowane są inwestycje związane z rozpoczęciem lub rozwinięciem prowadzenia działalności badawczo-rozwojowej w przedsiębiorstwie. W ramach Działania wspierane są inwestycje o charakterze innowacyjnym oraz inwestycje w sektorze usług nowoczesnych.¹³

Do tej pory w ramach Działania 4.5 PO IG podpisano 69 umów o dofinansowanie realizacji projektu na łączną kwotę wsparcia ponad 1,82 mld zł.¹⁴ W styczniu 2012 roku przeprowadzono kolejny nabór wniosków o dofinansowanie, zgodnie z informacjami podanymi przez Instytucję Wdrażającą w ramach ww. naboru wpłynęły 204 wnioski na łączną kwotę dofinansowania ok. 4,94 mld zł (przy dostępnej alokacji 0,7 mld zł).¹⁵

4. OPIS METODOLOGII BADANIA

4.1. CELE BADANIA, PYTANIA BADAWCZE ORAZ ZAKRES EWALUACJI

CEL GŁÓWNY BADANIA:

Celem głównym ewaluacji jest ocena efektywności systemu wyboru projektów i kryteriów w zakresie innowacyjności w ramach działań 4.4 i 4.5 PO IG, w porównaniu do Działania 2.2.1 SPO WKP z punktu widzenia zapewnienia wysokiego poziomu ich innowacyjności.

Zgodnie z założeniami przyjętymi na etapie tworzenia działań 4.4 i 4.5 PO IG, kryteria wyboru projektów powinny gwarantować, iż wsparcie udzielane jest projektom o znacznie wyższym poziomie innowacyjności, niż miało to miejsce w przypadku Poddziałania 2.2.1 SPO WKP.

Efektem przedmiotowego badania będzie przedstawienie przez Wykonawcę rekomendacji w zakresie optymalnej konstrukcji kryteriów wyboru projektów innowacyjnych oraz systemu ich wyboru, które stanowią mogą podstawę do przygotowania zasad naboru projektów pilotażowych w ramach PO IG, jak również do rozpoczęcia prac nad przygotowaniem odpowiednich kryteriów wyboru projektów w zakresie innowacyjności w ramach kolejnej perspektywy finansowej.

W celu sprawnej realizacji badania oraz osiągnięcia celu głównego badania zostały wyszczególnione pytania badawcze. Poniżej przedstawiono kluczowe pytania badawcze określone przez Zamawiającego, oraz

¹³ SOPZ, por. także Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka, lata 2007-2013

¹⁴ Dane na podstawie SOPZ.

¹⁵ Strona internetowa Instytucji Wdrażającej (www.mg.gov.pl)

szczegółowe pytania badawcze. Kursywą wyróżniono dodatkowe pytania badawcze zaproponowane przez Wykonawcę

KLUCZOWE PYTANIA BADAWCZE

1. Czy system wyboru projektów oraz stworzone kryteria w zakresie innowacyjności w ramach Działaniach 4.4 i 4.5 PO IG zagwarantowały wybór projektów bardziej innowacyjnych niż miało to miejsce w Poddziałaniu 2.2.1 SPO WKP?
2. Jak powinny być skonstruowane kryteria wyboru projektów innowacyjnych oraz system ich wyboru w kolejnej perspektywie finansowej, aby gwarantował wybór najbardziej innowacyjnych projektów?

SZCZEGÓŁOWE PYTANIA BADAWCZE

1. *Jakie są główne zalety i wady istniejącego systemu wyboru projektów w ramach Działania 4.4 i 4.5 PO IG w opinii aplikujących Beneficjentów oraz członków KOP?*
2. *Czy przyjęte kryteria oceny w zakresie innowacyjności projektów są precyzyjne i mierzalne umożliwiając zrozumiałą i jednoznaczną interpretację zarówno przez osoby oceniające projekty, jak i aplikujących beneficjentów?*
3. Które projekty realizowane w ramach Poddziałania 2.2.1 SPO WKP charakteryzował większy poziom innowacyjności (tj. czy w części realizowanej przez MG czy w części wdrażanej przez PARP)?
4. *Jaka była przyczyna większego poziomu innowacyjności projektów realizowanych przez MG / PARP?*
5. Jaki był charakter innowacji (produktowe, technologiczne, organizacyjne itp.) wdrażanych w ramach Poddziałania 2.2.1 SPO WKP a jaki w ramach działań 4.4 i 4.5 PO IG?
6. *Które innowacje najczęściej występowały w projektach i co było tego przyczyną, jak również które innowacje najrzadziej były przedmiotem projektu i jaka była tego przyczyna?*
7. Jak kształtowały się koszty wdrożenia danej innowacji w odniesieniu do całkowitych kosztów projektu w Poddziałaniu 2.2.1 SPO WKP i Działaniach 4.4 i 4.5 PO IG? Czy uzyskana proporcja jest efektywna z punktu widzenia celów obu Programów? Czy funkcjonujące systemy wyboru projektów (4.4. 4.5 PO IG oraz 2.2.1 SPO WKP) są / były pod tym względem optymalne? Jakie zmiany warto wprowadzić, aby obniżyć koszty w tym zakresie (koszty wykazania określonego poziomu innowacyjności po stronie wnioskodawców i koszty oceny złożonych aplikacji po stronie instytucji systemu wdrażania). Jak zwiększyć efektywność systemu wyboru przyszłych projektów proinnowacyjnych?
8. Czy stworzony w obecnej perspektywie finansowej system wyboru projektów wpływał korzystnie na selekcję projektów najbardziej innowacyjnych? Jeśli nie to dlaczego?
9. *Czy konstrukcja formularza wniosku o dofinansowanie projektu umożliwiała skutecznie i efektywnie pozyskanie informacji umożliwiające ocenę projektów pod kątem ich innowacyjności zgodnie z przyjętymi kryteriami?*
10. *Jakie Działania należy podjąć aby system wyboru projektów przyczyniał się efektywnie do wyboru projektów, które charakteryzują się najwyższą innowacyjnością?*

11. Czy zmiana kryteriów wyboru projektów odnośnie innowacyjności pomiędzy II a III rundą naboru wniosków o dofinansowanie w ramach Działania 4.4 PO IG wpłynęła na wzrost poziomu innowacyjności projektów składanych w tym Działaniu?
12. *Jeżeli zmiana kryteriów wyboru projektów pomiędzy II i III runda naboru wniosków w ramach Działania 4.4 miała pozytywny/negatywny wpływ na poziom innowacyjności składanych projektów to jaka była tego przyczyna?*
13. Czy przyjęte w ramach Działania 4.4 i 4.5 kryteria oraz sposób oceny i dokumentowania innowacyjności spowodowały, iż do dofinansowania wybrane zostały projekty o najwyższym poziomie innowacyjności?

Zakres przedmiotowy badania objął:

- » **Działanie 4.4 PO IG** - Nowe inwestycje o wysokim potencjale innowacyjnym - Instytucja Wdrażająca: PARP,
- » **Działanie 4.5 PO IG** - Wsparcie inwestycji o dużym znaczeniu dla gospodarki - Instytucja Wdrażająca: Departament Wdrażania Programów Operacyjnych, Ministerstwo Gospodarki,
- » **Poddziałanie 2.2.1 SPO WKP** - Wsparcie dla przedsiębiorstw dokonujących nowych inwestycji

Zakres terytorialny:

Analiza objęła projekty realizowane na obszarze całego kraju.

4.2. METODY I TECHNIKI BADAWCZE

W ramach badania Wykonawca zastosował następujące metody i techniki badawcze:

- » **Desk research** (analiza danych zastanych) – wykaz źródeł i literatury znajduje się w Załącznikach
- » **Analiza wniosków projektowych z wykorzystaniem narzędzia SPSS**
- » **Telefoniczne wywiady wspomagane komputerowo (CATI)** z przedstawicielami Beneficjentów
- » **Indywidualne wywiady pogłębione (IDI)** z przedstawicielami IZ, IP, IW oraz przedstawicielami Beneficjentów
- » **Diady/triady** z przedstawicielami członków Komisji oceniających projekty, w tym z ekspertami zewnętrznymi
- » **Zogniskowany wywiad grupowy (FGI)** z przedstawicielami Beneficjentów
- » **Panel ekspertów**

W poniższej tabeli przedstawiono zestawienie zastosowanych metod i technik badawczych wraz z informacjami na temat doboru próby:

Tabela 1. Zestawienie zastosowanych technik badawczych wraz z doбором jednostek obserwacji

Technika badawcza	Źródła/ opis respondentów	Próba badawcza/dobór
Badanie gabinetowe	Dokumenty wymienione w aneksie	Dobór celowy

(desk research)		
Analiza wniosków projektowych z wykorzystaniem narzędzia SPSS	Wnioski projektowe Beneficjentów Poddziałania 2.2.1 SPO WKP oraz działań 4.4 i 4.5 PO IG	n=822
Indywidualne wywiady pogłębione	Przedstawiciele IW, IP, IZ, oraz partnerzy społeczni (członkowie Komitetu Monitorującego PO IG)	n=12
Indywidualne wywiady pogłębione	Przedstawiciele Beneficjentów, którzy nie uzyskali dofinansowania w ramach Poddziałania 2.2.1 SPO WKP, przeformułowali wniosek i uzyskali dofinansowanie w ramach PO IG	n=8
Panel ekspertów	Eksperci z zakresu innowacyjności oraz działań będących przedmiotem ewaluacji	1 grupa
Triady/diady	Członkowie Grup Roboczych oraz komisji oceniających projekty (eksperci zewnątrzni oraz pracownicy IW)	6
Zogniskowany wywiad grupowy	Przedstawiciele Beneficjentów Działania 2.2.1 SPO WKP oraz Działania 4.4 i 4.5 PO IG.	1 grupa
CATI	Przedstawiciele Beneficjentów Działania 2.2.1 SPO WKP oraz Działania 4.4 i 4.5 PO IG, w tym również projektodawcy, których wnioski nie zostały zatwierdzone do realizacji.	n=671

Źródło: opracowanie własne IBC GROUP

4.3. OPIS METODOLOGII BADAŃ ILOŚCIOWYCH

W ramach prac nad realizacją projektu badawczego, w fazie wstępnej opracowano raport metodologiczny zawierający całokształt procedur badawczych i analitycznych, w tym preselekcji, kodowania i analizy danych statystycznych. W poniższym podrozdziale umieszczono opis procedur zawierający informacje istotne dla

warunków estymacji i wnioskowania statystycznego zmiennych matrycy skonstruowanej z wniosków projektowych Beneficjentów Poddziałania 2.2.1 SPO WKP oraz Działań 4.4 i 4.5 PO IG ($n = 822$) oraz bazy z badania typu CATI ($n = 671$). Metoda badania ilościowego bazowała na założeniu, iż powinna ona pozwolić na uzyskanie wieloczynnikowych charakterystyk statystycznych pozwalających na eksplorację, opis i wyjaśnienie problemów badawczych zaanonsowanych w SIWZ. Zakładano, że metoda i utworzone narzędzie będzie kompatybilne wskaźnikowo z jakościowymi zbiorami danych oraz stanowić będzie wskaźnikowo mocną metodę gromadzenia informacji (w sensie trafności i rzetelności wskaźników). Formalnej podstawy dla rozwiązań w tej materii dostarcza metodologia stosowana w statystyce publicznej, której zasadniczym celem jest standaryzacja procedur badawczych na każdym poziomie realizacji badania. Przestanki leżące u podstaw nowoczesnej statystyki publicznej wprowadzono w niniejszym badaniu. Jednocześnie metodologia miała na celu zapewnienie, że uzyskane wyniki badania będą wzajemnie spójne, komplementarne i pozwolą na uzyskanie jednorodnego, koherentnego obrazu wniosków i Beneficjentów według typu działań, oraz ich zależności, koincydencji i wzajemnego oddziaływania.

W procedurze krzyżowania zmiennych zastosowano poprawkę Bonferroniego. Poprawka Bonferroniego jest stosowana w celu "utrudnienia" uznania za statystycznie istotny wyniku pojedynczego testu, przy wielokrotnym przeprowadzaniu testów w oparciu o te same dane. Na przykład, przy przeglądaniu wielu współczynników korelacji tworzących macierz korelacji, akceptowanie i interpretacja istotności współczynników korelacji na konwencjonalnym poziomie 0,05 może nie być poprawna, biorąc pod uwagę przeprowadzanie wielu testów. W szczególności może się okazać, że poziom prawdopodobieństwa związany z błędnym przyjęciem zaobserwowanej wartości współczynnika korelacji jako nieistotnie różniącej się od zera (podczas gdy w rzeczywistości, tzn. w populacji jego wartość wynosi zero), może w tym przypadku znacznie przekraczać 0,05. Poprawka Bonferroniego była dokonywana przez podzielenie poziomu istotności alfa (przyjmowanego na poziomie 0,05) przez liczbę przeprowadzanych testów. Zgodnie z regułami kontroli poprawności danych w zbiorze i jego spójności zawartymi w standardzie Archiwum Danych Społecznych – ADS przeprowadzono procedurę walidację zbioru. Na danych ilościowych przeprowadzono analizy statystyczne do poziomu częstości empirycznej wskazań (wraz z miarami tendencji centralnej i miarami dyspersji) i tablic kontyngencji wraz z testami (test niezależności χ^2 posłużył do określenia istotnej statystycznie zależności między zmiennymi, zaś do obliczenia siły związku między zmiennymi użyto współczynników kontyngencji C Pearsona i V Cramera).

Operat losowania do badania CATI został skonstruowany w oparciu o dane pochodzące z bazy Ministerstwa Gospodarki oraz bazy PARP. W ramach badania CATI poszukiwany był tzw. kluczowy informator, tzn. osoba, która była w stanie udzielić rzetelnych odpowiedzi na zawarte w kwestionariuszu pytania. Podstawą zaliczenia danej jednostki do zbioru jednostek badania była koniunkcja atrybutów jakie winna spełniać jednostka klasyfikowana, w tym: kompletność i aktualność danych teleadresowych oraz kryteria schematu doboru próby.

4.4. OPIS METODLOGII BADAŃ JAKOŚCIOWYCH

Struktura danych jakościowych została zaprojektowana zgodnie ze standardem Archiwum Danych Jakościowych IFiS PAN, uwzględniającym różne paradygmaty analizy jakościowej (funkcje zapisu danych, pojęć, teorematów oraz inne funkcje jakie mogą pełnić owe paradygmaty tj.: funkcję weryfikacyjną zabezpieczającą przed rozprzestrzenianiem się nieuprawnionych wniosków; funkcję kumulatywnego

narastania interpretacji zjawisk; funkcję kontroli krzyżowej pojęć pozwalającą wychodzić poza czysto deskryptywne analizy i budować spójne teorie; funkcję kodyfikacyjną, porządkującą proces analizy, stanowiącą element obiektywizacji niektórych procedur analitycznych.

Dane uporządkowano aby jasno były wyodrębnione badane przypadki. W danych wywołanych, jasno oddzielone były te partie tekstu, które określone są jako bodziec od tych, które są właściwymi materiałami analitycznymi. Zbiory podlegają ustawie o ochronie danych osobowych i są traktowane jako zbiory danych poufnych. Wszystkie pliki są sformatowane w taki sposób, aby umożliwić dalszą pracę analityczną. Zgromadzone dane jakościowe zostały poddane analizie wertykalnej (poprzez problemy opisane w pytaniach badawczych) i były wykorzystywane do budowania wniosków i rekomendacji prezentowanych w raporcie ewaluacyjnym. Kwestie kluczowe poruszane w raporcie (zdiagnozowane w trakcie prowadzonych badań) ilustrowano cytatami z wypowiedzi respondentów. Materiał uzyskany w wyniku badań jakościowych został poddany analizie w oparciu o następujące etapy:

1. Analiza wstępna, porządkująca

Pierwszy etap analizy danych jakościowych miał charakter quasi techniczny – materiał został poddany wstępnej selekcji celem określenia stopnia wiarygodności otrzymanych danych, wyeliminowania wewnętrznych sprzeczności itd. Wywiady zostały również częściowo ustrukturyzowane celem pozyskania podstawowych informacji o badanych jednostkach;

2. Redukcja i kategoryzacja

Drugi etap polegał na redukcji i kategoryzacji uzyskanego materiału informacyjnego, tzn. w jego ramach nastąpiło: wyodrębnienie pewnych regularności, zakreślenie pól problemowych, wyodrębnienie poszczególnych zagadnień oraz najczęściej pojawiających się pojęć i określeń. Kategoryzacja posłużyła jedynie do identyfikacji wzorów odpowiedzi najczęściej występujących, ale towarzyszył jej także opis opinii odstających. Kluczowym celem kategoryzacji było wprowadzenie do pozyskanych danych jakościowych porządku interpretacyjnego.

3. Pogłębiona interpretacja

Tak przygotowany materiał stanowił bazę do dalszej, pogłębionej interpretacji stanowiącej podstawę formułowania reguł, pewnych prawidłowości.

4.5. OGRANICZENIA PROCESU BADAWCZEGO

Problemem podstawowym wiarygodności wnioskowań z danych gromadzonych w ramach operatu badania jest jakość, w tym aktualność i dokładność bazy danych. Stanowi to element kontroli w fazie walidacji zbiorów danych. Zastosowany proces walidacji zbioru danych bazował na wyszukiwaniu w macierzy danych SPSS alogicznych obserwacji i wartości zmiennych, wzorów i trendów braków danych, a także na analizie rozkładów zmiennych. Do identyfikacji anomalii, czyli obserwacji odstających użyto techniki komputerowej analizy zbiorów. Dodatkowo, w przypadku badań CATI, przeprowadzono proceduralną analizę pokrycia, w celu określenia skali i przyczyn odpowiednio, undercoverage - kompletności operatu, tzn. jednostek spełniających kryteria, ale które nie zostały nim objęte, tworząc efekt „braku pokrycia” oraz overcoverage - wystarczalności operatu, tzn. jednostki, które nie powinny znaleźć się w operacie z punktu widzenia

kryteriów kwalifikacji, ale jednak znalazły się w nim. Procedura wielokrotnego uzupełniania (multiple imputation) polegająca na zastąpieniu brakujących danych konkretnymi wartościami w celu uzyskania kompletnego zbioru danych okazała się niepotrzebna. Analiza item non-response została przeprowadzona w oparciu o MVA – Missing Values Analysis.

Otrzymane układy danych pozwoliły na przedstawienie braków danych i obserwacji ekstremalnych dla wszystkich obserwacji i wszystkich zmiennych (z uwzględnieniem systemowych braków danych i zdefiniowanych braków danych), a także na uzyskanie wzorów brakujących wartości dla obserwacji, zestawień analogicznych układów braków danych oraz określenia stopnia powiązania braków danych jednej zmiennej z brakami danych innej zmiennej. Graficzne macierze „układu danych” **opracowane dla zbioru losowego i zbioru pełnego (matrycy wniosków)** pozwoliły oszacować zakres braków danych, typy braków danych i wartości odstające. Poziom *item non-response* w analizowanych zbiorach danych charakteryzował się znaczną integralnością danych z identyfikacją układów braków danych będącą rezultatem konstrukcji formularza badawczego, a w przypadku zbioru pełnego będącą rezultatem braku danych. Dodatkowo wszystkie systemowe braki danych zrekodowano jako braki odpowiedzi. System pytań filtrujących, stosowanie kafeterii rangowych oraz kafeterii wielokrotnego wyboru odzwierciedliły się w układach braków danych. W niewielkim stopniu rzutowało to na możliwości analizy statystycznej i merytorycznej zgromadzonego materiału statystycznego.

Dodatkowe ograniczenia procesu badawczego (matryca wniosków):

- » W zakresie analizy danych zawartych w matrycy wniosków (N=822) zidentyfikowane ograniczenia badania były rezultatem konieczności uzyskania danych porównywalnych względem siebie, a pochodzących z różnych Działów. Problemem zasadniczym była zmienność kryteriów wyboru wniosków i ich granicznych wartości w czasie. Tworzenie uniwersalnej struktury zbioru SPSS zakładało porównywalność kryteriów przy założeniu kodowania różnych wniosków według wystandaryzowanego schematu. W przypadku skali dychotomicznej (1-warunek spełniony, 0-warunek niespełniony) procedura nie przedstawiała problemu, ale przy skalach Likerta wymagane subiektywne rozstrzygnięcia koderów.
- » Zmienność formularzy wnioskowych w czasie uniemożliwiała kompletną standaryzację procedury kodowania danych według opracowanej w SPSS matrycy wniosków.
- » Ze względu na kryterialność parametrów oceny innowacyjności przy wyborze projektów wszystkie spełniały kluczowe założenia doboru, zatem istnieje bardzo duże prawdopodobieństwo, że otrzymamy informacje świadczące o wysokim poziomie innowacyjności Wnioskodawców. Nie dysponujemy modelem odniesienia, który pozwoliłby nam na podstawie matrycy wniosków oszacować ich realny poziom innowacyjności.
- » Zróżnicowanie projektów wymagałoby dla prawidłowej oceny innowacyjności produktu, procesu lub organizacji powołania zespołów eksperckich reprezentujących wiele branż i specjalności. Z przyczyn oczywistych tego typu procedura niezależnych sędziów była niemożliwa (czas i kosztochłonność).

Dodatkowe ograniczenia procesu badawczego (zbiór losowy CATI):

- » Zgodnie z regułami kontroli poprawności danych w zbiorze i jego spójności zawartymi w standardzie Archiwum Danych Społecznych – ADS przeprowadzono procedurę kontroli zbioru uwzględniając następujące elementy:
 - Identyfikacja tzw. "dzikich kodów", które są wartościami wykraczającymi poza założony przez badacza zakres zmienności danej zmiennej – pojawiło się to w przypadku 6 zmiennych.
 - Sprawdzenie spójności podawanych przez respondenta dat i przedziałów czasu – 2 zmienne.
 - Braki danych i kody specjalne (*missing values*) – wprowadzono do zbioru danych CATI jako wartość kodowaną 98.
- » Ze względu na uzyskaną strukturę próby według typu działań zastosowano filtr umożliwiający porównywanie danych.
- » Dla jasności analizy zmienne ciągłe zrekodowano w przedziały, np. dane ekonomiczne.
- » W pytaniach z możliwością udzielenie więcej niż jednej odpowiedzi zliczano odpowiedzi pozytywne do 100%.

Wskazane ograniczenia procesu badawczego nie miały negatywnego wpływu na rzetelność i trafność wskaźników oraz możliwości wnioskowania. Zastosowane procedury statystyczne zredukowały ograniczenia procesu badawczego.

5. WYNIKI BADANIA

5.1. KRYTERIA OCENY WNIOSKÓW

Poddziałanie 2.2.1 SPO WKP (Ministerstwo Gospodarki)

Projekty złożone w Poddziałaniu 2.2.1 w części wdrażanej przez Ministerstwo Gospodarki podlegały ocenie na etapie formalnym, techniczno-ekonomicznym oraz merytorycznym. Aby wniosek został dopuszczony do oceny techniczno-ekonomicznej, musiał spełnić kryteria formalne, takie jak kompletność dokumentacji, spełnianie kluczowych warunków realizacji Poddziałania 2.2.1, rodzaj wnioskodawcy, zgodność wydatków z dozwoloną listą wydatków kwalifikowanych, wnioskowana kwota wsparcia mieści się w ramach zdefiniowanych limitów. Wnioski poprawne formalnie poddawano ocenie techniczno-ekonomicznej, była ona także „zero-jedynkowa” i warunkowała dopuszczenie do etapu oceny merytorycznej.

W ramach oceny merytorycznej wnioski otrzymywały punkty za spełnienie poszczególnych kryteriów. Liczba zdobytych punktów decydowała o miejscu projektu na liście rankingowej. Możliwe było uzyskanie maksymalnie 172 punktów:

1. Lokalizacja nowej inwestycji (maks. 20 pkt.)

Lokalizacja w podregionie, dla którego maksymalna intensywność pomocy wynosi 30%, 40% lub 50% - 0, 10, lub 20 punktów

2. Wartość nowej inwestycji (maks. 30 pkt.)

Punkty za wyższą wartość nowej inwestycji (0- 30 pkt., skala co 1 pkt)

3. Wielkość zatrudnienia (maks. 30 pkt.)

Punkty za utworzenie nowych miejsc pracy (0-30 pkt., skala co 1 pkt)

4. Wpływ nowej inwestycji na środowisko (maks. 20 pkt)

- a. Neutralny wpływ na środowisko – 0 pkt
- b. Dodatkowym efektem inwestycji będzie pozytywny wpływ na środowisko – 10 pkt
- c. Inwestycja bezpośrednio dotycząca ochrony środowiska – 20 pkt

5. Wpływ nowej inwestycji na aktywizację gospodarczą regionu (maks. 20 pkt.)

Nawiązanie kooperacji z przedsiębiorcami działającymi na terenie kraju przez okres co najmniej 5 lat po uruchomieniu przez inwestora działalności gospodarczej w wyniku takiej inwestycji.

- a. Kooperacja z dwoma przedsiębiorcami (10 pkt)
- b. Kooperacja z co najmniej trzema przedsiębiorcami (20 pkt)

6. Poziom innowacyjności technologii wytwarzanych w ramach nowej inwestycji wyrobów i usług (maks. 40 pkt)

- a. Inwestor lub podmiot posiadający co najmniej 51% udziałów lub akcji w przedsiębiorstwie inwestora posiada patent na wynalazek, prawo ochronne na wzór użytkowy, prawo z rejestracji wzoru przemysłowego lub prawo z rejestracji topografii układów scalonych, jakie stosowane są w ramach nowej inwestycji, co najmniej w Rzeczypospolitej Polskiej oraz w innym państwie (10 pkt)
- b. Inwestycja zakłada transfer lub zastosowanie nowoczesnej technologii, dającej w efekcie nowy produkt i proces: technologia istniejąca i stosowana na świecie krócej niż 5 lat, 3 lata, lub rok (10, 20, lub 30 pkt)

7. Zgodność nowej inwestycji z kierunkami uznanymi za priorytetowe na podstawie obserwacji trendów rozwoju technologii (maks. 10 pkt)

Inwestycja spełnia co najmniej jedno z poniższych kryteriów:

- a. Dotyczy obszarów, które zostały wskazane jako priorytetowe w ramach będącego w toku Programu Ramowego Badań, Rozwoju Technologicznego i Prezentacji Unii Europejskiej
- b. Jest przeznaczona na wdrożenie projektów realizowanych jako projekty celowe MSP, określone w rozporządzeniu Przewodniczącego Komitetu Badań Naukowych z dnia 30 listopada 2001 r. w sprawie kryteriów i trybu przyznawania i rozliczania środków finansowych ustalanych w budżecie państwa na naukę
- c. Jest przeznaczona dla MSP na uruchomienie produkcji i dostarczanie energii wytworzonej ze źródeł odnawialnych

- d. Dotyczy MSP wykorzystujących istniejącą infrastrukturę likwidowanych lub restrukturyzowanych przedsiębiorstw innych przedsiębiorców
 - e. Dotyczy powstałych małych firm innowacyjnych, w których przedsiębiorca jest zarazem twórcą technologii, będącej przedmiotem inwestycji
8. Realizacja polityk horyzontalnych UE w zakresie równości szans oraz społeczeństwa informacyjnego (maks. 2 pkt.)
- a. Projekt zorientowany na kwestie równych szans kobiet i mężczyzn lub pozytywny pod względem równych szans kobiet i mężczyzn (1 pkt)
 - b. Projekt ma pozytywny wpływ na zagadnienia z zakresu społeczeństwa informacyjnego (1 pkt)¹⁶

Poddziałanie 2.2.1 SPO WKP (PARP)

W przypadku naboru przeprowadzonego na przełomie 2006 i 2007 r. Instytucją Wdrażającą była PARP. W tej rundzie naboru zastosowano następujące kryteria techniczno-ekonomiczne:

- projekt musiał dotyczyć realizacji nowej inwestycji,
- projekt nie zawierał nakładów odtworzeniowych (w części kwalifikowanej projektu),
- kondycja finansowa wnioskodawcy umożliwiała prawidłową i terminową realizację projektu ,
- inwestycja nie była rozpoczęta przed dniem złożenia wniosku o wsparcie,
- projekt jest wykonalny technicznie (wnioskodawca dysponuje zasobami technicznymi, kadrowymi i wiedzą umożliwiającą realizację projektu),
- wydatki kwalifikowane są uzasadnione i niezbędne do osiągnięcia zakładanych celów,
- wydatki kwalifikowane i niekwalifikowane oraz źródła ich finansowania zostały wykazane w sposób rzetelny i przejrzysty.

W ramach kryteriów merytorycznych można było zdobyć maksymalnie 100 punktów. Kryteria merytoryczne obejmowały następujące obszary:

1. Lokalizacja inwestycji – maksimum 6 pkt. Projekty zlokalizowane w powiatach o stopie bezrobocia powyżej 12% otrzymywały maksymalną punktację,
2. Przyrost zatrudnienia netto w okresie 3 lat od rozpoczęcia realizacji projektu (maks. 23 pkt)
 - a. wzrost powyżej 5%, lecz nie więcej niż 10% – 10 pkt.,
 - b. wzrost powyżej 10%, lecz nie więcej niż 15% – 15 pkt.,
 - c. wzrost powyżej 15% – 23 pkt.,
3. Innowacyjność. Projekt zakłada wdrożenie technologii znanej i stosowanej w Polsce od¹⁷: (maks. 26 pkt)
 - a. Poniżej 1 roku – 21 pkt.,

¹⁶ Uzupełnienie Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw, lata 2004-2006. (Załącznik do rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 6 sierpnia 2004 r. (poz. 2023)

¹⁷ Ocena wieku technologii dokonywana była w oparciu o załączone do wniosku opinie rzeczoznawców, opinie sporządzane przez jednostki badawczo-rozwojowe, oświadczenie producenta lub w przypadku technologii znanej od 3-5 lat w oparciu o oświadczenie wnioskodawcy.

- b. Poniżej 3 lat – 17 pkt.,
 - c. Poniżej 5 lat – 12 pkt.
4. Dodatkowe 5 punktów w ramach kryterium „Innowacyjności” przyznawane było, gdy zaistniała jedna z następujących sytuacji: (maks. 5 pkt)
- a. wdrażana technologia została opracowana przez wnioskodawcę
 - b. projekt dotyczył wdrożenia technologii opracowanej na zamówienie wnioskodawcy we współpracy z JBR
 - c. wdrażana technologia została opracowana we własnym laboratorium
 - d. projekt zakładał utworzenie przez przedsiębiorcę laboratorium B+R, które stanowiło niezbędny element projektu.
5. Kierunki sprzedaży: (maks. 7 pkt)
- a. w przypadku, gdy minimum 10% produkcji (usług) w wyniku zrealizowanego projektu przeznaczone będzie na wywóz / świadczenie poza granice kraju – 4 punkty
 - b. w przypadku, gdy minimum 30% produkcji (usług) w wyniku zrealizowanego projektu przeznaczone będzie na wywóz / świadczenie poza granice kraju – 7 punktów
6. Inwestycje uznane za priorytetowe. Projekt uzyskiwał 8 punktów, jeśli spełniał co najmniej jedno z poniższych kryteriów: (maks. 8 pkt)
- a. Projekt dotyczył obszarów uznanych za priorytetowe w ramach VII Programu Ramowego Badań, Rozwoju Technologicznego i Prezentacji UE
 - b. Projekt dotyczy uruchomienia produkcji i dostarczania energii wytwarzanej ze źródeł odnawialnych,
 - c. Projekt dotyczy działalności związanej z prowadzeniem selektywnej zbiórki odpadów i/lub ich recyklingu
 - d. Przedsiębiorstwo zlokalizuje realizowany projekt w parku przemysłowym, parku naukowo-technologicznym, lub inkubatorze przedsiębiorczości
 - e. Projekt dotyczy przedsiębiorstwa, które po 1 maja 2004 roku zostały zobligowane do spełnienia norm UE, przy czym niespełnienie tych norm spowoduje zamknięcie przedsiębiorstwa.
7. Potencjał wnioskodawcy. (maks. 10 pkt)
- Wnioskodawca posiadający:
- a. certyfikat ISO lub inny o znaczeniu międzynarodowym (posiadany nie krócej niż 1 rok) – uzyskiwał 2 pkt.,
 - b. EMAS lub inny certyfikat systemu zarządzania środowiskiem – uzyskiwał 2 pkt.,
 - c. patent na wynalazek, prawo ochronne na wzór użytkowy, prawo z rejestracji wzoru przemysłowego lub prawo z rejestracji topografii układów scalonych, które były wykorzystywane w przedsiębiorstwie lub będą wykorzystane w nowej inwestycji – 4 pkt.,
 - d. wskaźnik zadłużenia nie większy niż 0,75 – 2 pkt.
8. Efektywność ekonomiczna i finansowa. Na podstawie analizy wniosku, wskaźników rezultatu i biznes planu (przedstawionych prognoz i przyjętych do nich założeń) dokonywano oceny czy efekty finansowe i ekonomiczne inwestycji są możliwe do osiągnięcia a założenia do prognoz są wiarygodne, realistyczne, jasne i szczegółowo objaśnione. W ramach tego kryterium możliwe było uzyskanie następującej punktacji: (maks. 6 pkt.)

- a. Ocena wysoka – 6 pkt.,
 - b. Ocena średnia – 3 pkt.
 - c. Ocena niska – 0 pkt.
9. Wpływ inwestycji na środowisko. W ramach tego kryterium przyznawano następującą punktację: (maks. 4 pkt)
- a. Wpływ bezpośredni – 4 pkt.,
 - b. Wpływ dodatkowy – 3 pkt.,
 - c. Wpływ neutralny – 0 pkt.
10. Zastosowanie ICT. Projekt mógł uzyskać 3 pkt., gdy zakładał zakup specjalistycznego oprogramowania do podniesienia jakości zarządzania przedsiębiorstwem, zarządzania produkcją/sprzedażą, świadczenia nowych usług wykonywanych w ramach nowej inwestycji (maks. 3 pkt)
11. Wyrównywanie szans kobiet i mężczyzn – 2 pkt.,
12. Rozwój społeczeństwa informacyjnego – 1 pkt.
13. Poprawa BHP w przedsiębiorstwie – 4 pkt.

Jak już nadmieniono, podstawowa zmiana, którą wprowadzono powierzając realizację dalszej części Poddziałania PARP w 2006 r., wynikała z dążenia do osiągnięcia założonego wskaźnika wysokości dofinansowania dla MŚP (por. s. 14). Jednak zmiany dotyczyły także kryteriów oceny i systemu wyboru projektów, jak zauważyła przedstawicielka IZ:

- » *Idea zmiany Poddziałania była taka, że wcześniej MG wdrażało zarówno dla dużych, jak i dla „misiów”. Natomiast nie osiągnęliśmy tych wskaźników parytetu. Nie udawało się wypracować ze względu właśnie na dosyć wyśrubowane kryteria, również kryteria pewnie innowacyjności. Pięć lat na świecie... hm! Zwykle jest tak, że to duże przedsiębiorstwa mogą sobie pozwolić na inwestycję stricte innowacyjną, czyli rozeznanie rynku, wymyślanie, zwrócenie się pewnie do jednostki... [IDI IZ]*
- » *W wyniku wątpliwości Komisji Europejskiej zmieniliśmy konstrukcję tego Poddziałania i skierowaliśmy je tylko do MŚP, po to, żeby wyrównał nam się parytet wsparcia na innowacyjne inwestycje dla MŚP. No i teraz, wracając do kryteriów innowacyjności w Działaniu (...)użytkowanie nowej technologii, nie dłuższej niż 5 lat w Polsce. Było to już, z mojego punktu widzenia, bardziej miarodajne. Po pierwsze – z punktu widzenia przedsiębiorcy, który nie musiał dorównywać do... na przykład do przedsiębiorców z Doliny Krzemowej, którzy byli jakby krok naprzód, mieli możliwości, był inny poziom transferu technologii. [IDI IZ]*

W świetle przytoczonych informacji wydaje się, że na zmiany kryteriów oceny projektów należy spojrzeć mając na uwadze dążenie do osiągnięcia zakładanego wskaźnika wysokości dofinansowania dla MŚP. Zmiana analizowanego obszaru w kryterium dotyczącym okresu stosowania technologii (innowacja krajowa, a nie – jak dotychczas – światowa) była złagodzeniem kryterium, zarazem jednak była dostosowaniem go do zakładanej grupy docelowej. Zrezygnowano także z premiowania wyższej wartości inwestycji i kooperacji z innymi przedsiębiorcami, a także ograniczono liczbę punktów przyznawanych za pozytywny wpływ na ochronę środowiska.

Warto zauważyć, że utrzymano stosunkowo wysoką wagę punktów przyznawanych za utworzenie nowych miejsc pracy. Kryteria odnoszące się do tworzenia miejsc pracy są przykładem wewnętrznej

sprzeczności tkwiącej w systemie wyboru projektów. Wdrażanie innowacji nie zawsze można powiązać z tworzeniem miejsc pracy, wręcz przeciwnie, często wiąże się z redukcją etatów w przedsiębiorstwie – zwracali na to uwagę przedstawiciele instytucji systemu wdrażania. Należy podkreślić, że za utworzenie nowych miejsc pracy można było otrzymać do 23% całkowitej oceny¹⁸. Wpływ zwiększenia zatrudnienia na innowacyjność firmy może być pośredni (np. w związku ze zwiększeniem skali działalności przedsiębiorstwa w oparciu o wdrożone innowacje), jednak kryterium w kształcie obowiązującym w Poddziałaniu 2.2.1 SPO WKP nie może być uznane za powiązane wprost z innowacyjnością (Wnioskodawcy mogli wykazać stworzenie etatów w dowolnym dziale firmy). Modyfikacją tego kryterium ukierunkowującą je na ocenę innowacyjności było punktowanie zatrudniania pracowników z wyższym wykształceniem (por. kryteria oceny w Poddziałaniu 4.5.2). Zmianą wartą rozważenia mogłoby być dalsze wzmocnienie kryteriów tego typu, np. w postaci punktowania zatrudnienia w dziale B+R.

Analizując wagi punktowe warto zwrócić uwagę na stosunkowo niskie wagi przypisane kryteriom odnoszącym się do innowacyjności. Teoretycznie możliwe było uzyskanie dofinansowania przez wnioskodawcę, który nie uzyskał punktów w ramach kryteriów dotyczących innowacyjności. W praktyce takie sytuacje się nie zdarzały, jednak rolę selekcyjną pełniły zarówno kryteria dotyczące innowacyjności, jak i pozostałe, co oznacza, że innowacyjność projektu przesądzała o wyborze jedynie w pewnej części¹⁹.

» *Chyba nigdy się tak nie zdarzyło, że takie były wnioski, które dostały dofinansowanie a ta innowacyjność była zerowa, ale jest to technicznie możliwe, ponieważ gdybyśmy chcieli wspierać tylko i wyłącznie innowacyjne to innowacyjność powinna być kryterium dostępu a nie jednym z kryteriów fakultatywnych czy merytorycznych, ale gdzieś dalej. Jeżeli to ma być jedyne, podstawowe to zrobimy to kryterium dostępu.* [diada, 2.2.1, 4.5]

Należy zauważyć, że większość wprowadzonych zmian wynikała z celów Poddziałania, do których poza wzrostem innowacyjności przedsiębiorstw zaliczono m.in. zwiększenie zatrudnienia. Wprowadzone zmiany były także powiązane z rezygnacją ze wspierania dużych przedsiębiorstw i dostosowania kryteriów do możliwości i skali działalności przedsiębiorstw z sektora MŚP.

Z drugiej strony zmiana wag punktowych pomiędzy omawianymi rundami naboru wskazuje na położenie nieco większego nacisku na kryteria dotyczące innowacyjności w części Poddziałania wdrażanej przez PARP – w części wdrażanej przez Ministerstwo Gospodarki kryteria dotyczące innowacyjności stanowiły 23,2% całej oceny, w części PARP – 30% (łącznie z punktami za posiadanie patentów).

Działanie 4.4. PO IG

W Działaniu 4.4 PO IG po ocenie formalnej wprowadzono podział na kryteria merytoryczne obligatoryjne oraz merytoryczne fakultatywne. Spełnienie kryteriów z pierwszej grupy warunkowało dopuszczenie do oceny fakultatywnej, będącej podstawą do umieszczenia na liście rankingowej.

¹⁸ Zob. także „Wpływ realizacji Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw, lata 2004-2006 na poziom innowacyjności polskich przedsiębiorstw. Raport końcowy. PAG Uniconsult.” Warszawa lipiec 2008 r., s.75

¹⁹ Zob. tamże s. 75-76.

Należy zaznaczyć, że w trakcie wdrażania Działania 4.4 PO IG, pomiędzy II i III rundą naboru, wprowadzono zmiany w kryteriach oceny innowacyjności. W poniższym zestawieniu nowe brzmienie kryteriów wyłuszczone lub opisano zmianę w nawiasie.²⁰

Kryteria merytoryczne obligatoryjne (ocena zero-jedynkowa):

- wnioskodawca wykazał spełnienie efektu zachęty (dotyczy przedsiębiorców innych niż MSP),
- projekt dotyczy inwestycji w aktywa materialne oraz aktywa niematerialne i prawne związane z tworzeniem nowej jednostki, rozbudową istniejącej jednostki, dywersyfikacją produkcji jednostki poprzez wprowadzenie nowych dodatkowych produktów lub zasadniczą zmianą dotyczącą procesu produkcyjnego istniejącej jednostki, związanej z zastosowaniem nowych rozwiązań technologicznych,
- inwestycja polega na zakupie lub wdrożeniu rozwiązania technologicznego, które jest stosowane na świecie przez okres nie dłuższy niż 3 lata bądź technologii, która jest stosowana dłużej niż 3 lata pod warunkiem, że stopień rozprzestrzenienia tej technologii na świecie w danej branży nie przekracza 15%,
- **w wyniku realizacji projektu zostanie wprowadzony na rynek nowy lub zasadniczo ulepszony produkt (kryterium nie dotyczy projektów prowadzących do powstania produktów nie posiadających desygnatu materialnego),**
- **nowy lub zasadniczo ulepszony produkt będący wynikiem realizacji projektu wykazuje użyteczność dla potencjalnych odbiorców,**
- projekt wykazuje opłacalność finansową, **w tym opłacalność wprowadzenia na rynek nowego lub zasadniczo ulepszanego produktu,**
- informacje zawarte we wniosku lub załączone dokumenty (np. promesa kredytowa) potwierdzają zdolność wnioskodawcy do sfinansowania projektu,
- wydatki są kwalifikowane w ramach Działania, uzasadnione, racjonalne i adekwatne do zakresu i celów projektu oraz celów Działania,
- wskaźniki produktu i rezultatu są obiektywnie weryfikowalne, odzwierciedlają założone cele projektu, adekwatne dla danego rodzaju projektu;

Kryteria merytoryczne fakultatywne (maks. 100 pkt):

- **innowacja produktowa stanowi innowację o znaczeniu światowym, (20 pkt)**
- **[kryterium usunięte] Projekt zakłada zakup lub wdrożenie technologii znanej i stosowanej na świecie nie dłużej niż 1 rok bądź technologii, której stopień rozprzestrzenienia się na świecie w danej branży nie przekracza 5% (23 pkt)**
- **[kryterium usunięte] technologia użyta w projekcie została lub zostanie objęta działaniami mającymi na celu ochronę praw własności przemysłowej i/lub produkt będący wynikiem**

²⁰ Regulamin przeprowadzania konkursu w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, Priorytet 4, Działanie 4.4 (www.parp.gov.pl); Przewodnik po kryteriach wyboru finansowanych operacji w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013, (wersja z kwietnia 2009 oraz września 2009), (www.mg.gov.pl)

inwestycji został lub zostanie objęty działaniami mającymi na celu ochronę praw własności przemysłowej (12 pkt)

- projekt w znaczącym stopniu wykorzystuje elementy prowadzonych lub zakupionych przez przedsiębiorcę wyników prac B+R, **(15 pkt, wcześniej 14 pkt.)**
- dodatkowym efektem projektu jest wprowadzenie nowych rozwiązań organizacyjnych lub nowych rozwiązań marketingowych prowadzących do poprawy produktywności i efektywności w przedsiębiorstwie Wnioskodawcy, **(5 pkt., wcześniej 4 pkt.)**
- procentowy udział przychodów z tytułu wywozu na JRE oraz eksportu produktu/ów (wyrobu/ów lub usługi/usług) wytworzonego/ych w wyniku realizacji inwestycji w całkowitych przychodach z tytułu sprzedaży tego/tych produktu/ów wyniesie powyżej 20% 30 miesięcy po zakończeniu projektu, **(10 pkt, wcześniej 5 pkt)**
- w wyniku realizacji projektu nastąpi rozwój już istniejącego działu B+R, utworzenie własnego działu B+R lub nawiązanie współpracy z jednostką naukową w zakresie rozwoju produktu, **(13 pkt, wcześniej 9 pkt.)**
- w wyniku realizacji projektu powstaną nowe miejsca pracy, **(5 pkt, wcześniej 2 pkt.)**
- wnioskodawca posiada doświadczenie w opracowywaniu koncepcji produktów uznanych za innowacyjne, czego rekomendacją jest uzyskanie przez Wnioskodawcę nagrody głównej, bądź wyróżnienia w konkursie Polski Produkt Przyszłości lub wprowadzenie na rynek przez Wnioskodawcę produktu lub wdrożenie technologii nagrodzonych lub wyróżnionych w konkursie Polski Produkt Przyszłości, **(3 pkt, wcześniej 2 pkt)**
- wnioskodawca posiada lub podmiot mający co najmniej 51% udziałów lub akcji w przedsiębiorstwie Wnioskodawcy posiada:
 - patent na wynalazek lub
 - prawo ochronne na wzór użytkowy lub
 - prawo z rejestracji wzoru przemysłowego lub
 - prawo z rejestracji topografii układów scalonych,

jakie stosowane są w ramach projektu lub produkt/technologia użyta w projekcie została objęta działaniami mającymi na celu ochronę praw własności przemysłowej, **a sporządzone przez właściwy Urząd Patentowy sprawozdanie o stanie techniki/raport nie podważyło nowości rozwiązania ani poziomu wynalazczego rozwiązania**, (15 pkt)

- wnioskodawca posiada: **(2 pkt., wcześniej 1 pkt)**
 - akredytowany certyfikat jakości w przedsiębiorstwie zgodny z wymaganiami normy ISO 9001 lub inne certyfikaty branżowe zawierające w sobie wymagania normy ISO 9001, lub
 - akredytowany certyfikat Systemu Zarządzania BHP zgodny z wymaganiami OHSAS 18001 lub PN-N-18001 lub

- akredytowany certyfikat Systemu Zarządzania Środowiskowego zgodny z wymaganiami normy ISO 14001 lub rozporządzeniem EMAS,
- projekt ma pozytywny wpływ na polityki horyzontalne UE wymienione w art. 16 lub art. 17 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006,
 - pozytywny wpływ na politykę równości szans (2 pkt.)
 - pozytywny wpływ na ochronę środowiska **(8 pkt, wcześniej 10 pkt.)**
- działalność Wnioskodawcy przyczynia się do zmiany wzorców produkcji i konsumpcji na sprzyjające realizacji zasad zrównoważonego rozwoju: (2 pkt.)
 - Wnioskodawca udostępnia publicznie informacje dotyczące celów oraz wyników realizacji polityki w zakresie zrównoważonego rozwoju,
 - Wnioskodawca realizuje politykę równych szans w zakresie zatrudnienia,
 - Wnioskodawca uwzględnia kryteria środowiskowe podczas realizacji zakupów oraz współpracy z podwykonawcami,
 - Wnioskodawca uwzględnia aspekty ochrony środowiska w rachunkowości.

Należy zauważyć, że w porównaniu do Poddziałania 2.2.1 SPO WKP w Działaniu 4.4 PO IG nastąpiło zdecydowane zaostreżenie kryteriów i ukierunkowanie ich na innowacyjność. Pierwszą poważną zmianą jest zawarcie w części obligatoryjnej kryteriów odnoszących się bezpośrednio do innowacyjności. Zdefiniowanie takiego kryterium jako kryterium dostępowego już na wstępnym etapie selekcji przyczyniło się do większego stopnia innowacyjności projektów, które przeszły do kolejnego etapu.

Warto zaznaczyć, że ocena kryterium fakultatywnego dotyczącego światowego charakteru innowacji produktowej odbywała się na podstawie liczby cech, korzyści i parametrów, którymi wykaże się dany produkt i które przewyższają inne dostępne na rynku produkty.

Działanie 4.5. PO IG

System wyboru projektów i kryteria oceny innowacyjności w Działaniu 4.5 PO IG wykazują wiele podobieństw do zasad obowiązujących w Działaniu 4.4. Po spełnieniu kryteriów formalnych projekt oceniano pod względem merytorycznym – w ramach oceny obligatoryjnej przyznawano również 0 lub 1 punkt za każde z kryteriów, a brzmienie kryteriów było niemal tożsame z wymogami sformułowanymi w Działaniu 4.4. Za ocenę merytoryczną fakultatywną można było otrzymać maks. 100 punktów, poniżej przedstawiono kryteria oceny obowiązujące na tym etapie w Poddziałaniu 4.5.1 – *Wsparcie inwestycji w sektorze produkcyjnym*:

- Projekt zakłada zakup lub wdrożenie technologii znanej i stosowanej na świecie nie dłużej niż 1 rok bądź technologii, której stopień rozprzestrzenienia się na świecie w danej branży nie przekracza 5% (20 pkt)
- Dodatkowym efektem projektu jest wprowadzenie nowych rozwiązań organizacyjnych lub nowych rozwiązań marketingowych prowadzących do poprawy produktywności i efektywności (15 pkt)
- Wnioskodawca należy do sektora MSP (3 pkt)

- Działalność Wnioskodawcy przyczynia się do zmiany wzorców produkcji i konsumpcji na sprzyjające realizacji zasad zrównoważonego rozwoju: (4 pkt.)
 - przedsiębiorca udostępnia publicznie informacje dotyczące celów oraz wyników realizacji polityki w zakresie zrównoważonego rozwoju, (1 pkt)
 - przedsiębiorca realizuje politykę równych szans, (1 pkt)
 - przedsiębiorca uwzględnia kryteria środowiskowe podczas realizacji zakupów oraz współpracy z podwykonawcami, (1 pkt)
 - przedsiębiorca uwzględnia aspekty ochrony środowiska w rachunkowości. (1 pkt)
- wnioskodawca posiada (łącznie do 8 pkt):
 - patent na wynalazek (2 pkt)
 - prawo ochronne na wzór użytkowy (2 pkt)
 - prawo z rejestracji wzoru przemysłowego (2 pkt)
 - prawo z rejestracji topografii układów scalonych (2 pkt)

jakie stosowane są w ramach inwestycji początkowej, oznaczającej inwestycję w aktywa materialne oraz aktywa niematerialne i prawne związane z tworzeniem nowego zakładu, rozbudową istniejącego zakładu, dywersyfikacją produkcji zakładu poprzez wprowadzenie nowych dodatkowych produktów lub zasadniczą zmianą dotyczącą procesu produkcyjnego istniejącego zakładu, w Rzeczypospolitej Polskiej lub w innym państwie (w przypadku podmiotu mającego co najmniej 51 % udziałów lub akcji w przedsiębiorstwie Wnioskodawcy patent na wynalazek, prawo ochronne na wzór użytkowy itd. będzie wykorzystywane w ramach realizowanego projektu),

- W projekcie przewidziano komponent B+R (budowa laboratorium, prowadzenie prac B+R, współpraca z jednostkami naukowo-badawczymi) (14 pkt.)
- Projekt przewiduje przyrost netto liczby pracowników ponad 200 osób (5 pkt)
- Wnioskodawca posiada: (łącznie do 3 pkt)
 - akredytowany certyfikat jakości w przedsiębiorstwie zgodny z wymaganiami normy ISO 9001 lub inne certyfikaty branżowe zawierające w sobie wymagania normy ISO 9001, (1 pkt) lub
 - akredytowany certyfikat Systemu Zarządzania BHP zgodny z wymaganiami OHSAS 18001 lub PN-N-18001, (1 pkt) lub
 - akredytowany certyfikat Systemu Zarządzania Środowiskowego zgodny z wymaganiami normy ISO 14001 lub rozporządzeniem EMAS (1 pkt).
- Inwestycja jest zlokalizowana na obszarach preferowanych ze względu na poziom bezrobocia (wg NUTS 3)
 - od 50 do 100% średniej krajowej – 4 pkt
 - od 100 do 150% średniej krajowej – 6 pkt
 - powyżej 150% średniej krajowej – 9 pkt
- Rezultat projektu będzie konkurencyjny w stosunku do dostępnych na rynku produktów, technologii, usług
 - cenowo (2 pkt),
 - jakościowo (10 pkt)

- projekt ma pozytywny wpływ na polityki horyzontalne UE wymienione w art. 16 lub art. 17 Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006, (do 4 pkt)
 - w zakresie zrównoważonego rozwoju – 2 pkt
 - w zakresie równości kobiet i mężczyzn oraz niedyskryminacji – 2 pkt
- W wyniku realizacji projektu nawiązana zostanie współpraca z podmiotami z sektora MSP (3 pkt)

W przypadku Poddziałania 4.5.2 – *Wsparcie inwestycji w sektorze usług nowoczesnych* nie zastosowano kryteriów odnoszących się do innowacyjności rozumianej jako wiek technologii, stopień jej rozprzestrzenienia czy stosowanie patentów. Najwyżej punktowanym elementem był rodzaj inwestycji (maks. 35 pkt): 35 pkt w przypadku inwestycji B+R, 25 pkt za inwestycję w postaci centrum IT i 15 pkt dla centrów usług wspólnych. Pozostałe kryteria odnosiły się do wzrostu zatrudnienia (do 15 pkt), w tym pracowników z wyższym wykształceniem (do 10 pkt), zdolności do realizacji prac badawczych i komercjalizacji ich wyników (do 5 pkt). Kryteriami wspólnymi z Poddziałaniem 4.5.1 było to odnoszące się do lokalizacji inwestycji, konkurencyjności rezultatów projektu, pozytywnego wpływu na polityki horyzontalne i współpracy z podmiotami sektora MSP (por. kryteria oceny w Poddziałaniu 4.5.1).

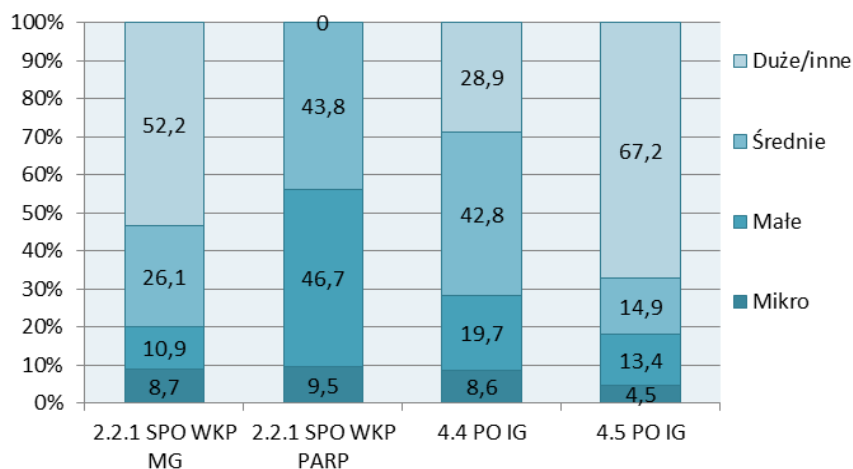
5.2. CHARAKTERYSTYKA BADANYCH PODMIOTÓW

Niniejszy rozdział bazuje na danych pochodzących z analizy matrycy wniosków projektowych, które uzyskały dofinansowanie (n=822). Na podstawie zgromadzonego materiału sprofilowano beneficjentów z perspektywy podstawowych charakterystyk podmiotów gospodarczych zawartych w formularzach wniosków. Opis beneficjentów należy interpretować jako próbę identyfikacji cech kluczowych, które w zestawieniu z dodatkowymi informacjami pozwolą na określenie profilu innowacyjności podmiotu Wnioskodawcy.

5.2.1. ANALIZA MATRYCY WNIOSKÓW

Dosyć problematyczna jest charakterystyka podmiotów-wnioskodawców z perspektywy parametrów opisowych ze względu na zróżnicowanie działań oraz prerogatyw Ministerstwa Gospodarki i PARP. Niemniej ze względu na wielkość podmiotu gospodarczego (podstawą klasyfikacji była sumaryczna liczba zatrudnionych pracowników zgodna z kategoryzacją GUS – najmniej fluktuacyjnego wskaźnika obrazującego zróżnicowanie przedsiębiorstw) rozkład wartości zmiennych ujawnia dyferencjację. W przypadku Poddziałania 2.2.1 SPO WKP wdrażanego przez Ministerstwo Gospodarki, wśród beneficjentów dominowały duże przedsiębiorstwa (powyżej 250 pracowników), natomiast w przypadku 2.2.1 SPO WKP wdrażanego przez PARP dominowały małe i średnie przedsiębiorstwa (odpowiednio 10-49 oraz 50-249 zatrudnionych). Owo zróżnicowanie to naturalna konsekwencja formalnego, opartego na wielkości podmiotów, podziału wsparcia między MG i PARP przy Poddziałaniu 2.2.1 SPO WKP. Z kolei w Działaniu 4.4 PO IG największy odsetek pozytywnie rozpatrzonych wniosków dotyczył średnich firm – 42,8% oraz firm dużych – 28,9%. W ramach Działania 4.5 PO IG największa frakcja wnioskodawców to duże firmy – 67,2% podmiotów.

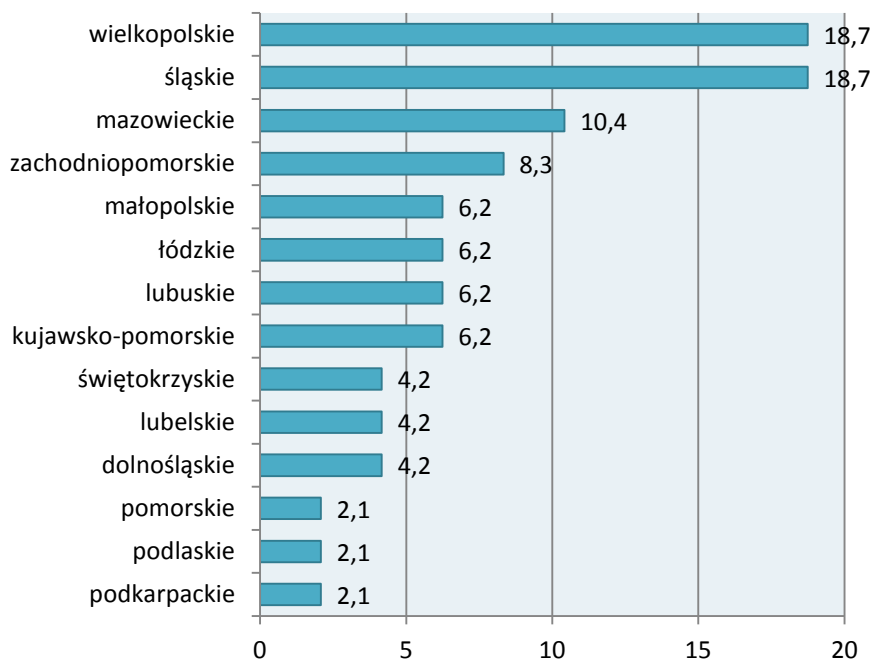
Wykres 1. Wielkość podmiotów według liczby zatrudnionych pracowników oraz działań

Źródło: opracowanie własne IBC GROUP na podstawie analizy matrycy wniosków projektowych MG, które uzyskały dofinansowanie (n=822)

Metodologicznym i analitycznym „oknem” obserwacji podmiotów badania było województwo. Ramowym układem odniesienia dla wyróżnionych jednostek badania, były obiekty analogiczne do jednostki terytorialnej w Nomenklaturze Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych na poziomie województwa – NUTS2. Akceptacja podziałów terytorialnych zawarta w Nomenklaturze Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) umożliwiła terytorialną analizę podmiotów gospodarczych – beneficjentów poszczególnych działań. W ramach realizowanego przez MG Poddziałania 2.2.1 SPO WKP - dokonywanie nowych inwestycji polegających na utworzeniu lub rozbudowie przedsiębiorstwa, zarówno ze sfery produkcyjnej jak i usługowej, jak również na rozpoczęciu w przedsiębiorstwie działalności obejmującej dokonywanie zasadniczych zmian produkcji, produktu lub procesu produkcyjnego – 18,4% beneficjentów to podmioty gospodarcze z województwa wielkopolskiego i śląskiego, 10,2% z województwa mazowieckiego oraz 8,2% z zachodniopomorskiego.

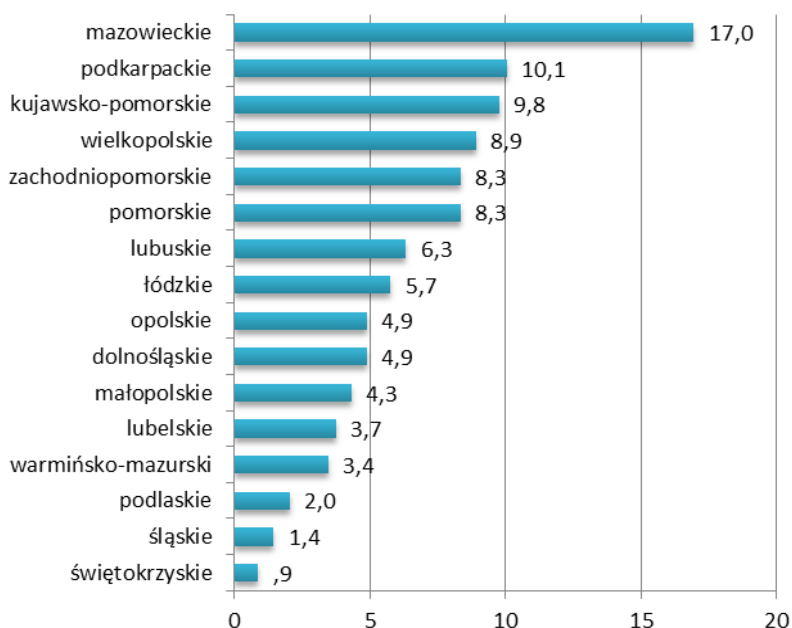
Wykres 2. Lokacja terytorialna według NUTS2 - 2.2.1 SPO WKP MG

Źródło: opracowanie własne IBC GROUP na podstawie analizy matrycy wniosków projektowych MG, które uzyskały dofinansowanie (n=44)

W przypadku Poddziałania 2.2.1 SPO WKP wdrażanego przez PARP najwięcej beneficjentów było zarejestrowanych na terenie województwa mazowieckiego – 17%, następnie podkarpackiego – 10,1% oraz kujawsko-pomorskiego – 9,8%.

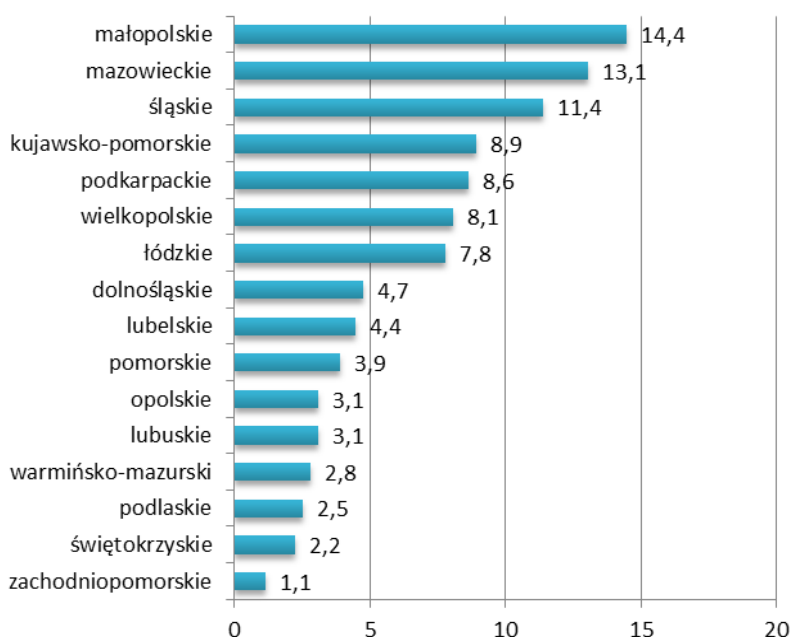
Wykres 3. Lokacja terytorialna według NUTS2 - 2.2.1 SPO WKP PARP

Źródło: opracowanie własne IBC GROUP na podstawie analizy matrycy wniosków projektowych PARP, które uzyskały dofinansowanie (n=349)

Wśród beneficjentów Działania 4.4 PO IG - Nowe inwestycje o wysokim potencjale innowacyjnym – w której Instytucją Wdrażającą był PARP dominowali przedsiębiorcy z województwa małopolskiego – 14,4%, mazowieckiego – 13,1% i śląskiego – 11,4%.

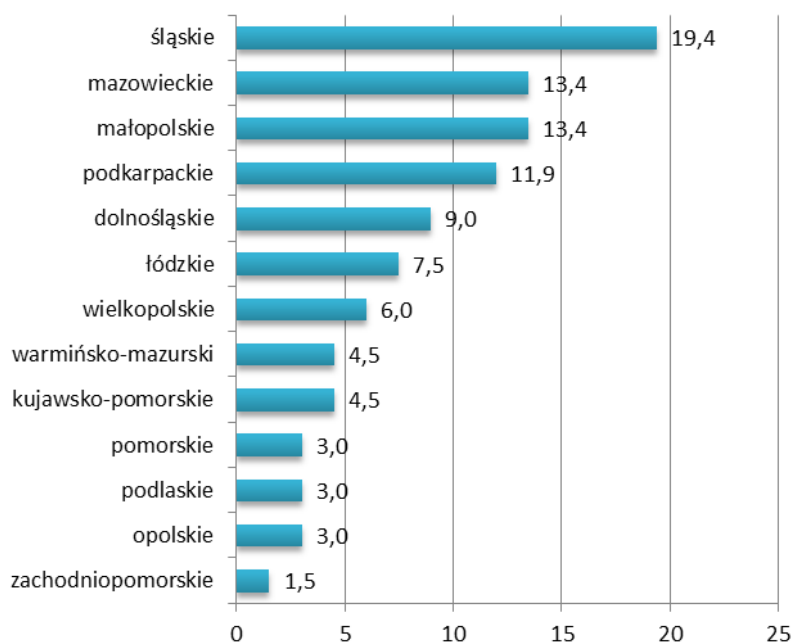
Wykres 4. Lokacja terytorialna według NUTS2 - 4.4 PO IG na podstawie analizy wniosków projektowych

Źródło: opracowanie własne IBC GROUP na podstawie analizy matrycy wniosków projektowych MG, które uzyskały dofinansowanie (n=360)

W Działaniu 4.5 PO IG - Wsparcie inwestycji o dużym znaczeniu dla gospodarki – w którym Instytucją Wdrażającą był Departament Wdrażania Programów Operacyjnych w Ministerstwie Gospodarki, dominowały podmioty z województw śląskiego – 19,4% oraz mazowieckiego i małopolskiego -13,4%.

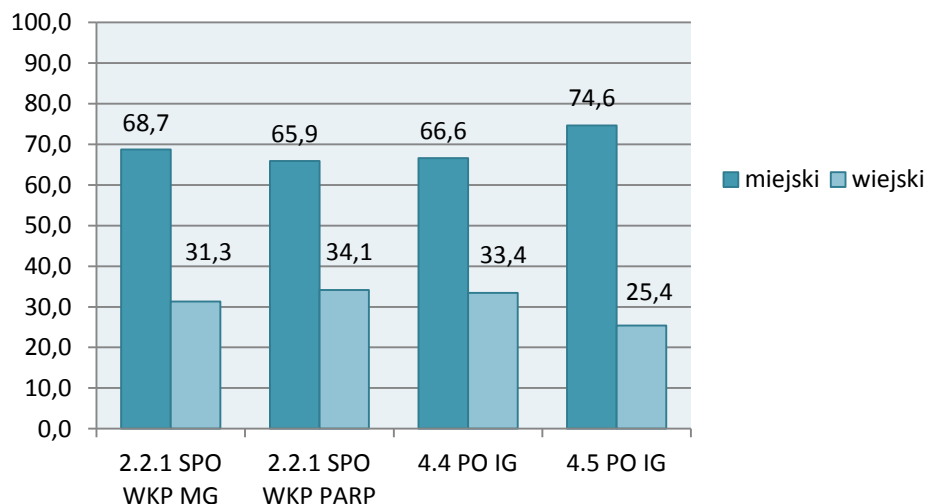
Wykres 5. Lokacja terytorialna według NUTS2 - 4.5 PO IG

Źródło: opracowanie własne IBC GROUP na podstawie analizy matrycy wniosków projektowych MG, które uzyskały dofinansowanie (n=67)

Z perspektywy charakterystyki obszaru rozkład wartości przybiera kształt asymetryczny, z przewagą podmiotów zarejestrowanych na obszarach miejskich. Szczególnie w Działaniu 4.5 PO IG obserwujemy występowanie dysproporcji na korzyść beneficjentów z obszarów miast. Wydaje się, że jest to logiczna konsekwencja obszarowej struktury przedsiębiorstw w Polsce, a przedsiębiorstw innowacyjnych w szczególności.

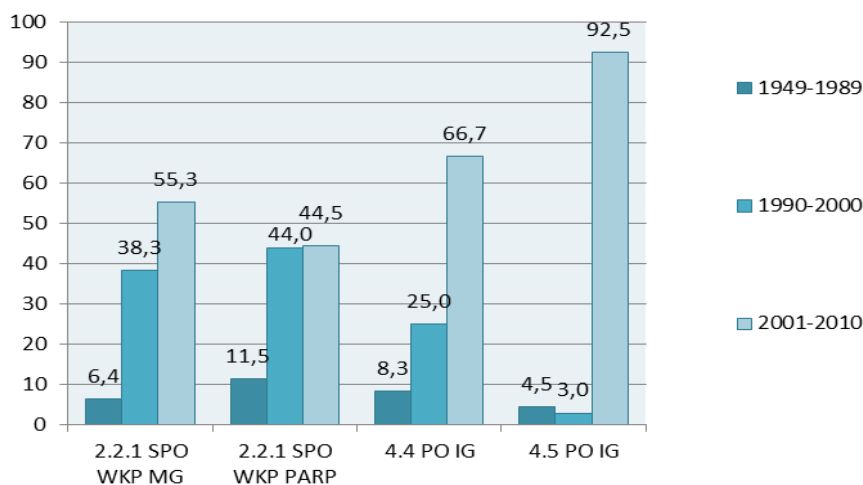
Wykres 6. Podmioty według charakterystyki obszaru i działania

Źródło: opracowanie własne IBC GROUP na podstawie analizy matrycy wniosków projektowych MG/PARP, które uzyskały dofinansowanie (n=822)

Czasookres funkcjonowania podmiotu na rynku wpływa na charakterystykę beneficjenta. Przedsiębiorstwa, które funkcjonowały na rynku jeszcze przed transformacją charakteryzują się relatywnie niskim odsetkiem partycypowania w Działaniach, z wyjątkiem uczestnictwa w Podziałaniu 2.2.1 SPO WKP wdrażanym przez PARP. Nowe podmioty gospodarcze (do 10 lat na rynku) szukają niszy przez podejmowanie prac badawczo-rozwojowych lub też są erygowane z intencją prowadzenia działalności innowacyjnej. W znacznym stopniu Działania 4.4 i 4.4 PO IG zmobilizowały przedsiębiorców wchodzących na rynek do ubiegania się o środki unijne.

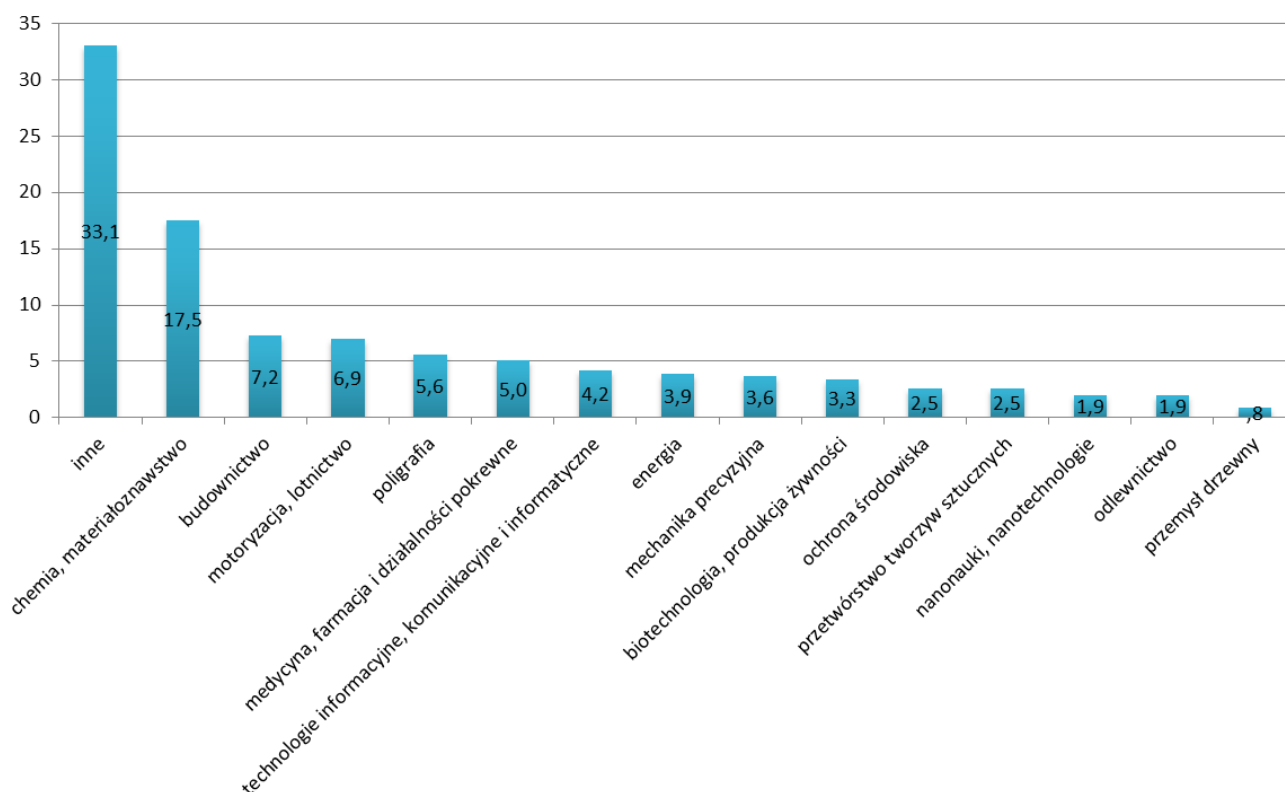
Wykres 7. Podmioty według roku założenia i działania

Źródło: opracowanie własne IBC GROUP na podstawie analizy wniosków projektowych, które uzyskały dofinansowanie (n=822)

Formularz wnioskowy Poddziałania 2.2.1 SPO WKP umożliwia zagregowanie sekcji PKD/EKD wnioskodawców. W największym stopniu wnioskodawcy reprezentowali produkcję maszyn i urządzeń, gdzie indziej niesklasyfikowaną, produkcję metali oraz handel hurtowy i detaliczny pojazdami samochodowymi; naprawę pojazdów samochodowych. Z kolei na podstawie metryczki Działów 4.4 i 4.5 PO IG uzyskano rozkład wskazujący, iż w przypadku beneficjentów 4.4 PO IG w największym stopniu wnioskodawcy reprezentowali chemię i materiałoznawstwo, a następnie budownictwo oraz motoryzację i lotnictwo.

Wykres 8. Beneficjenci Działania 4.4 PO IG według branży w %

Źródło: opracowanie własne IBC GROUP na podstawie analizy wniosków projektowych, które uzyskały dofinansowanie (n=327)

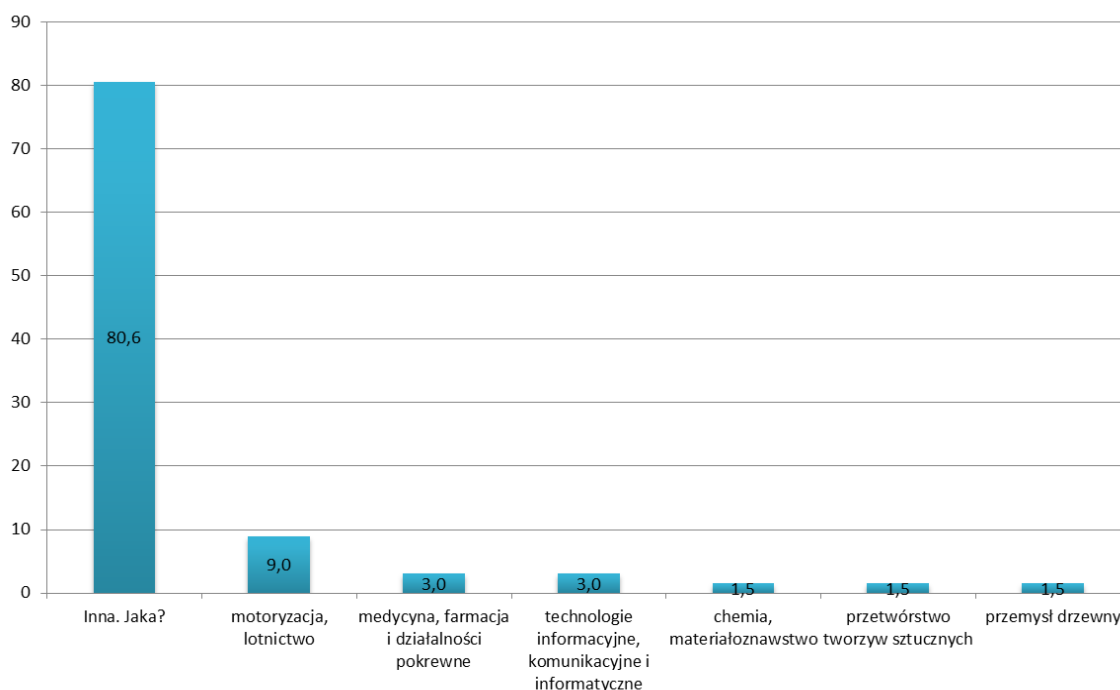
W kategorii inne identyfikowano następujące branże:

- » biotechnologia przemysłowa
- » branża meblarska
- » chłodnictwo w transporcie drogowym
- » doradztwo w zakresie rozwoju zawodowego
- » elektroenergetyka
- » elektrotechnika
- » geodezja
- » handel hurtowy i detaliczny nowoczesnymi elektronarzędziami
- » kinematografia produkcja filmowa
- » kompozyty warstwowe

- » logistyka i magazynowanie
- » obróbka plastyczna metali nieżelaznych
- » odlewnictwo
- » oprawy oświetleniowe
- » optoelektronika
- » poligrafia
- » pozaszkolne formy edukacji z zakresu nauki jazdy i pilotażu
- » produkcja ceramicznych materiałów ogniotrwałych
- » produkcja części i akcesoriów do pojazdów samochodowych i ich silników
- » produkcja gier i zabawek
- » produkcja maszyn dla górnictwa
- » produkcja maszyn dla rolnictwa i leśnictwa
- » produkcja silników i turbin z wyłączeniem silników lotniczych, samochodowych i motocyklowych
- » przemysł kosmetyczny
- » sprzedaż hurtowa paliw i produktów pochodnych

W przypadku Działania 4.5 PO IG beneficjenci reprezentowali przede wszystkim branżę związaną z motoryzacją i lotnictwem. Zarówno w przypadku Działania 4.4 i 4.5 POIG należy stwierdzić, że dofinansowanie objęło podmioty branż nowoczesnych technologii, w ramach których działalność innowacyjna bazująca na sektorze B+R jest realizowana w największym stopniu.

Wykres 9. Beneficjenci Działania 4.5 PO IG według branży w %

Źródło: opracowanie własne IBC GROUP na podstawie analizy wniosków projektowych, które uzyskały dofinansowanie (n=47)

W kategorii inne identyfikowano następujące branże:

- » badania nad sztuczną inteligencją
- » bankowość
- » działalność w zakresie ochrony zdrowia ludzkiego
- » handel hurtowy i detaliczny
- » poczta i telekomunikacja
- » produkcja elektrycznego sprzętu gospodarstwa domowego
- » produkcja koksu
- » wsparcie inwestycji w sektorze usług nowoczesnych
- » wytwarzanie urządzeń transportowych

Parametrem znamienym jest, że zarówno Poddziałanie 2.2.1 SPO WKP, jak i Działanie 4.4 i 4.5 PO IG obejmuje beneficjentów z województw o wysokich wskaźnikach innowacyjności. W indeksie ogólnego wskaźnika innowacyjności gospodarki województwo mazowieckie pozycjonowane jest na 1 miejscu, przed województwem małopolskim, dolnośląskim i śląskim. Dystans różnicy punktowej przekracza pomiędzy tymi województwami 2 pkt., natomiast między tymi czterema województwami a resztą województw ponad 6. Oznacza to, że owe województwa charakteryzują się najwyższymi wskaźnikami innowacyjności w kraju. W zakresie sił sprawczych innowacji województwo mazowieckie, małopolskie, wielkopolskie i śląskie zajmują czołowe miejsce ze względu na liczbę absolwentów kierunków społecznych i humanistycznych na 1000 mieszkańców w grupie wiekowej 20-29, liczbę uczestników studiów doktoranckich w naukach ścisłych i

technicznych na 1000 mieszkańców w grupie wiekowej 25-34, udział wydatków ogółem na B+R w PKB, udział wydatków przedsiębiorstw na B+R w PKB (w %), ze względu na liczbę uczestników studiów doktoranckich w naukach społecznych i humanistycznych na 1000 mieszkańców w grupie wiekowej 25-34 oraz ze względu na liczbę absolwentów kierunków ścisłych i technicznych na 1000 mieszkańców w grupie wiekowej 20-29. Udział przedsiębiorstw przemysłowych wprowadzających własne innowacje w ogólnej liczbie takich przedsiębiorstw w województwach, na terenie których zarejestrowani są beneficjenci jest bardzo wysoki w stosunku do obszaru referencyjnego – Polski²¹. Jak dowodzą tego badania, najbardziej innowacyjne są miasta, szczególnie ośrodki będące stolicą regionu. To one tworzą z reguły najpoważniejsze bieguny rozwoju, co znajduje odzwierciedlenie w koncepcji polaryzacyjno-dyfuzyjnej, rekomendowanej w literaturze. Miasta na prawach gmin miejskich są także najbardziej atrakcyjnymi lokalizacjami dla inwestorów²². Pokrywa się to z charakterystyką obszarową beneficjentów. Analiza matrycy wniosków pozwala postawić tezę dotyczącą nowych podmiotów gospodarczych (do 10 lat na rynku) o poszukiwaniu niszy rynkowej i uzyskiwaniu przewagi konkurencyjnej przez prowadzenia działalności innowacyjnej. Innowacyjność beneficjentów Działań wzmacnia profil branżowy obejmujący obszary nowoczesnych technologii, przede wszystkim związanych z rozwojem sektora B+R. Wpisywanie się charakterystyk wnioskodawców w ogólną charakterystykę przedsiębiorstw innowacyjnych pośrednio pozwala odpowiedzieć twierdząco na pytanie o skuteczność systemu wyboru projektów oraz stworzonych kryteriów w zakresie innowacyjności w ramach działaniach 4.4 i 4.5 PO IG gwarantujących wybór projektów innowacyjnych.

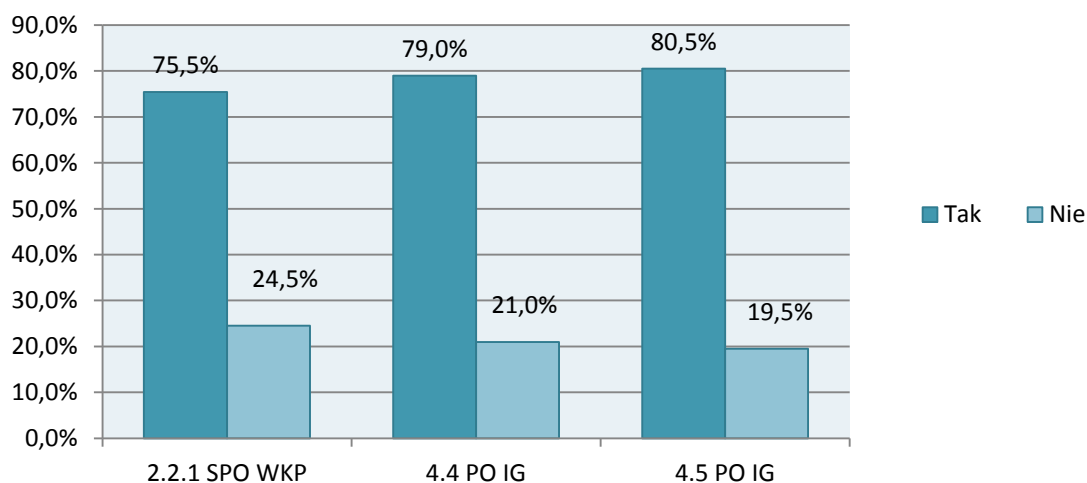
5.2.2. BADANIE CATI

W ramach badania CATI przebadano przedstawicieli wnioskodawców, którzy zgłosili do dofinansowania projekty w ramach poszczególnych ewaluowanych działań. Badaniem objęto zarówno beneficjentów jak i wnioskodawców, którzy nie uzyskali dofinansowania. Poniższy wykres przedstawia proporcję pomiędzy Beneficjentami a Wnioskodawcami nieskutecznymi w próbie badawczej CATI.

²¹ Por. K. Poznańska, M. Zarzecki, P. Matuszewski, A. Rudowski, *Innowacyjność przedsiębiorstw na Mazowszu oraz współpraca ze szkołami wyższymi. Raport z badania*, Warszawa 2012.

²² Por. H. Godlewska-Majkowska, *Potencjał inwestycyjny obszarów wiejskich Europy środkowo-wschodniej na przykładzie Polski*, Praca przygotowana w ramach badań statutowych KNoP pod kierunkiem naukowym prof. dr hab. SGH Hanny Godlewskiej-Majkowskiej, Warszawa 2011.

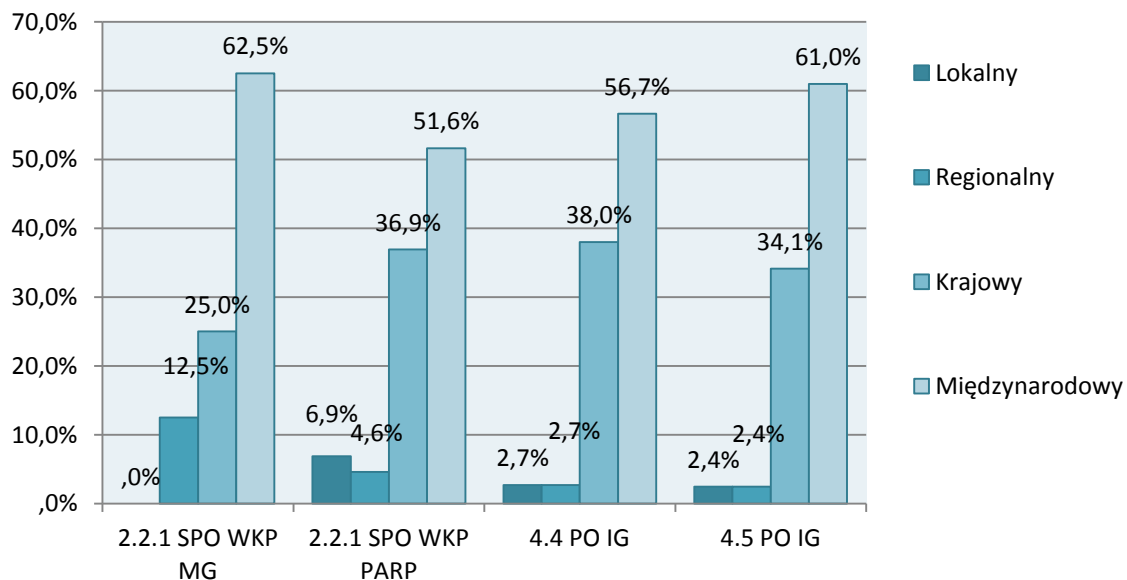
Wykres 10. Czy państwa wniosek uzyskał dofinansowanie?

Źródło: opracowanie własne IBC GROUP na podstawie wyników badania CATI
(2.2.1 SPO WKP n= 330; 4.4 PO IG n=300; 4.5 PO IG n=41)

Większość respondentów wskazała rynek międzynarodowy jako główny obszar Działania ich przedsiębiorstwa (ponad 50% w przypadku każdego z działań). Rynek lokalny i regionalny nieznacznie częściej wskazywali wnioskodawcy w Poddziałaniu 2.2.1 SPO WKP.

Wykres 11. Jaki jest główny rynek działania przedsiębiorstwa?

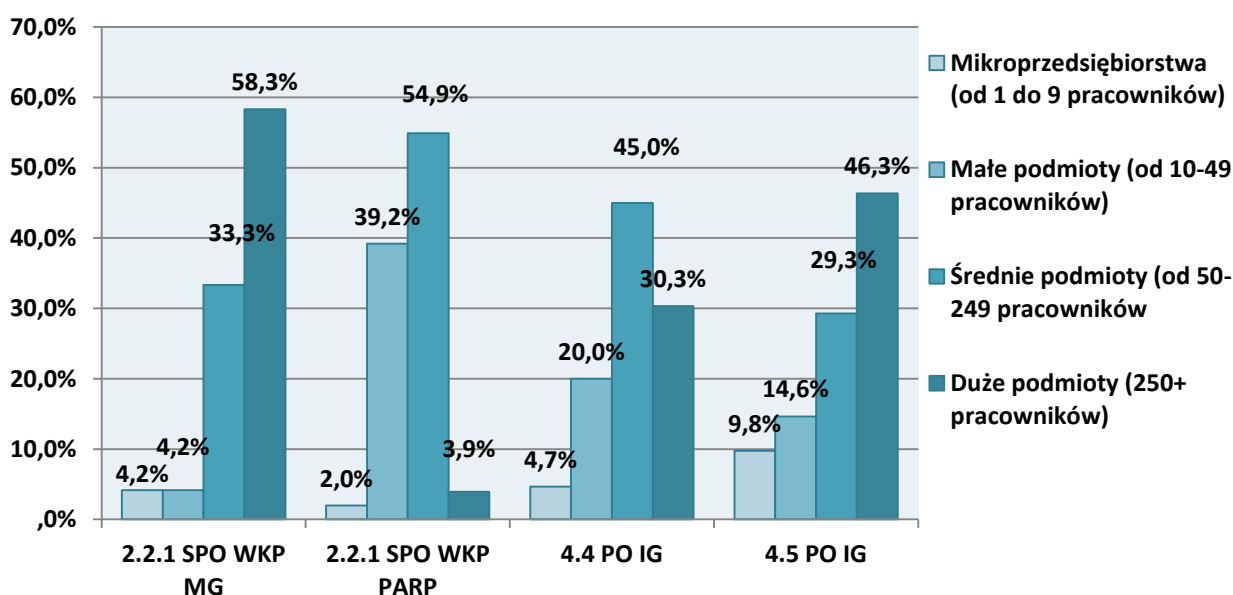

Źródło: opracowanie własne IBC GROUP na podstawie wyników badania CATI
(2.2.1 SPO WKP MG n=24; 2.2.1 SPO WKP PARP n= 306; 4.4 PO IG n=300; 4.5 PO IG n=41)

Duże podmioty dominowały wśród wnioskodawców Poddziałania 2.2.1 SPO WKP (części wdrażanej przez Ministerstwo Gospodarki) oraz Działania 4.5 PO IG. Wśród respondentów badania CATI wnioskodawcy części

2.2.1 SPO WKP wdrażanej przez PARP pojawił się jedynie znikomy odsetek dużych podmiotów. Wynika to z założeń przyjętych w tej rundzie naboru, polegających na udzieleniu wsparcia jedynie firmom z sektora MŚP. Wy tłumaczeniem znalezienia się pewnego odsetka dużych podmiotów w próbie może być okres, jaki minął od naboru do przeprowadzenia badania (sześć lat) – w wyniku rozwoju prowadzonej działalności gospodarczej część firm mogła stać się podmiotami dużymi. Porównania ze strukturą bazy Beneficjentów (por. wykres 1.) wskazują także na nieco wyższą skuteczność aplikowania dużych przedsiębiorstw w ramach Działania 4.5 PO IG. Pozostałe zaobserwowane różnice są nieznaczne.

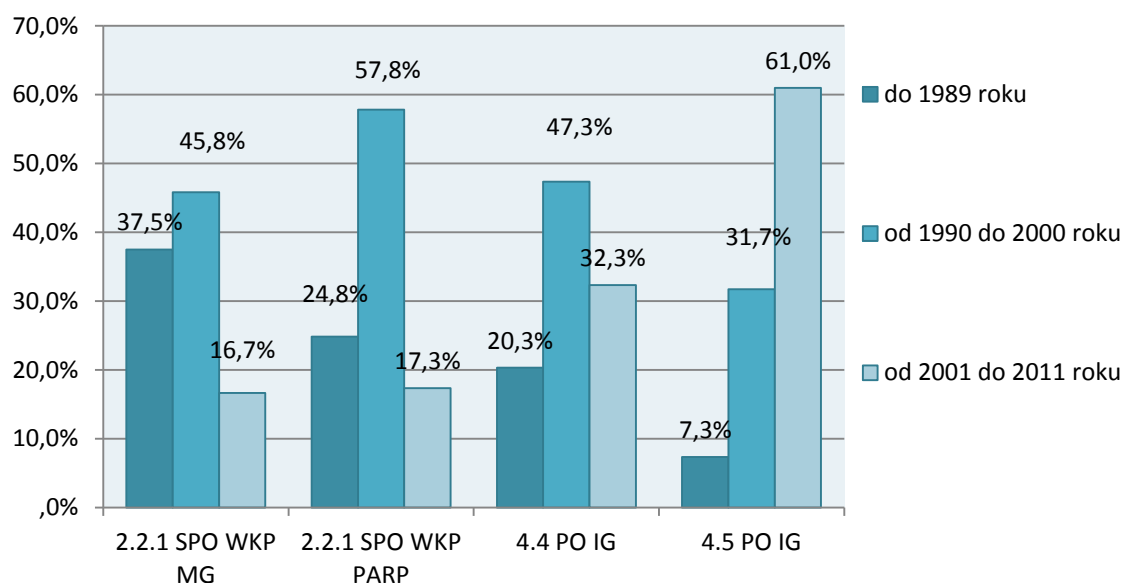
Wykres 12. Wielkość przedsiębiorstwa

Źródło: opracowanie własne IBC GROUP na podstawie wyników badania CATI

Rok założenia przedsiębiorstwa istotnie różnicuje wnioskodawców, którzy złożyli wnioski w poszczególnych Programach i Działaniach. Porównanie danych z kolejnych Poddziałów ukazuje spadek wśród wnioskodawców odsetka przedsiębiorstw założonych przed rokiem 1989 – z 37,5% w Poddziałaniu 2.2.1 SPO WKP MG do 7,3% w Działaniu 4.5 PO IG. Zwraca uwagę bardzo wyraźna przewaga firm założonych po roku 2000 wśród wnioskodawców Działania 4.5 PO IG.

Wykres 13. Rok założenia przedsiębiorstwa

Źródło: opracowanie własne IBC GROUP na podstawie wyników badania CATI

Interpretując strukturę wieku przedsiębiorstw składających wnioski w poszczególnych Działaniach należy oczywiście pamiętać o okresach naboru – w naborach do Poddziałania 2.2.1 SPO WKP odbywających się w latach 2004-2006 siłą rzeczy znalazło się mniej firm założonych w okresie 2001-2011 r. Istotnym czynnikiem, który mógł wpłynąć na proporcje wieku aplikujących przedsiębiorstw mógł być również ówczesny stopień rozwoju gospodarki i wnioskujących o dofinansowanie przedsiębiorstw. Posiadane zasoby i relatywnie niski poziom technologiczny przedsiębiorstw mógł skutkować wyższym udziałem wśród wnioskodawców firm starszych, dążących przede wszystkim do unowocześnienia lub wymiany parku maszynowego²³. Pośrednio potwierdzają to spostrzeżenia przedstawicielki IP, porównującej Poddziałanie 2.2.1 SPO WKP z Programem Operacyjnym Innowacyjna Gospodarka i nawiązującej do odmiennych celów analizowanych Programów:

- » *Jest pewien etap rozwoju gospodarki i też tych projektów, które są wspierane(...)dla SPO WKP te inwestycje były prostsze, polegające na wymianie parku maszynowego i tak dalej, teraz już wymaga się czegoś więcej, wchodzimy na wyższy poziom, bo i przedsiębiorstwa same wychodzą na wyższy poziom, już nie ograniczają się tylko do prostej wymiany maszyn tylko jeszcze chcą być konkurencyjni, chcą produkować (...) muszą czymś konkurować [IDI IP]*

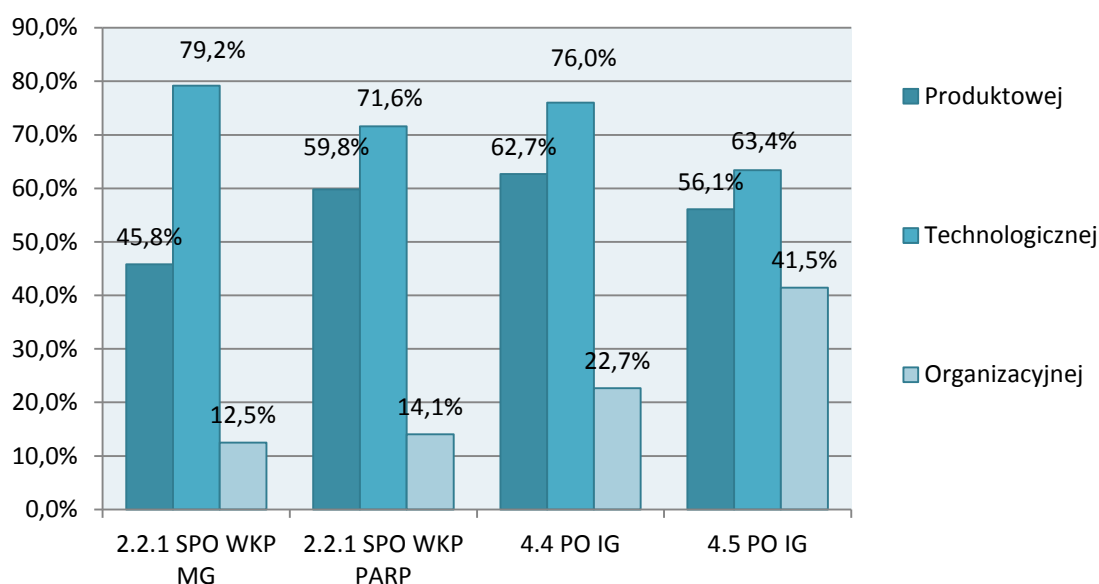
Można więc postawić tezę, że niższy wiek aplikujących przedsiębiorstw był skorelowany z wyższym poziomem innowacyjności składanych wniosków.

²³ Por. str. 49 niniejszego raportu.

5.3. RODZAJE WDRAŻANYCH INNOWACJI

Wnioskodawcy pytani o rodzaj wdrażanych innowacji najczęściej wskazywali innowacje technologiczne, niezależnie od Działania, w ramach którego składali wniosek. Najwyższy odsetek innowacji produktowych wystąpił w Działaniu 4.4 PO IG – dotyczył jej prawie co trzeci wniosek. Niewiele mniejszy odsetek innowacji produktowych zgłoszono w Poddziałaniu 2.2.1 SPO WKP wdrażanym przez PARP.

Wykres 14. Jakiego rodzaju innowacji dotyczył państwa projekt? (można wskazać więcej niż jedną odpowiedź)²⁴

Źródło: opracowanie własne IBC GROUP na podstawie wyników badania CATI

Warto zwrócić uwagę, że kryteria oceny innowacyjności formułowane w kolejnych Działaniach i rundach naboru wpływały na rodzaj innowacji zgłaszanych we wnioskach. Powyższe wyniki do pewnego stopnia obrazują ewolucję założeń i kryteriów przyjmowanych w poszczególnych Działaniach i Poddziałaniach.

- » *Pamiętam w SPO WKP było tak, że na początku rzeczywiście wychodziliśmy z wysokiego C i te innowacje były... Chcieliśmy innowacje, które były bardzo innowacyjne, czyli rzeczywiście pierwsze zastosowanie jakiejś linii technologicznej albo na przykład opracowanie linii technologicznej.[IDI IZ]*

²⁴ Klasyfikacja rodzajów innowacji zastosowana w kwestionariuszu wynika wprost z pytania badawczego sformułowanego przez Zamawiającego w SOPZ: „Jaki był charakter innowacji (produktowe, technologiczne, organizacyjne, itp.) wdrażanych w ramach Poddziałania 2.2.1 SPO WKP a jaki w ramach działań 4.4 i 4.5 PO IG?” Klasyfikacja innowacyjności stosowana np. przez GUS dzieli innowacje na produktowe, procesowe, organizacyjne i marketingowe, jednak warto zwrócić uwagę na definicję innowacji technologicznej stosowaną także przez GUS i de facto zawierającą w sobie innowacje produktowe i procesowe. Nie dyskwalifikuje to klasyfikacji zastosowanej na potrzeby ankiety CATI w niniejszym badaniu.

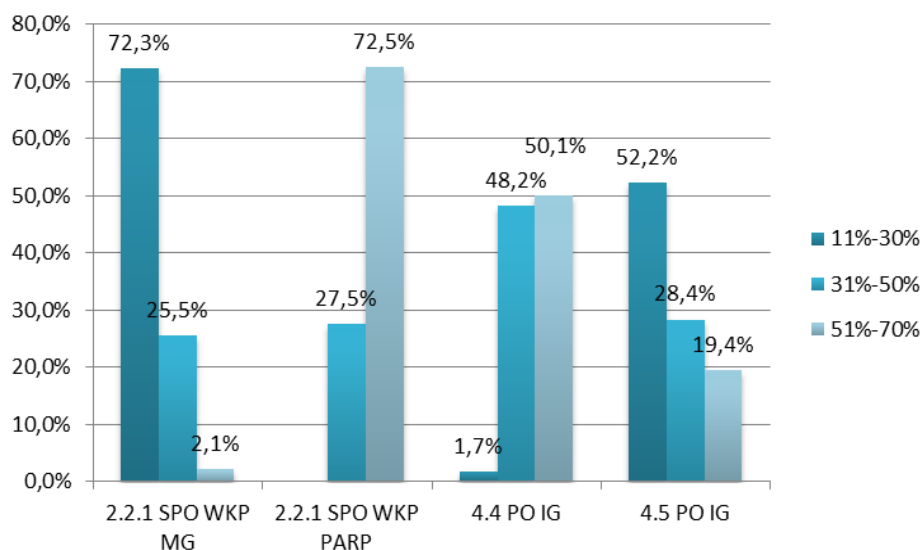
- » *Później dochodziliśmy do wniosku, że nie tylko technologia może być innowacyjna, ale również wypracowane w ramach znanej technologii produktu, usługi albo zmiana organizacji działania przedsiębiorstwa również ma wartość dodaną, więc jakby to się zmieniało. I takie jest moje zdanie, że trudno jest uniknąć naśladownictwa. Nawet w tych bardzo innowacyjnych Działaniach. [IDI IZ]*

5.4. KOSZTY WDROŻENIA INNOWACJI

Odpowiedź na pytanie dotyczące kształtowania się kosztów wdrożenia danej innowacji w odniesieniu do całkowitych kosztów projektu w Poddziałaniu 2.2.1 SPO WKP i Działaniach 4.4 i 4.5 PO IG oraz czy uzyskana proporcja jest efektywna z punktu widzenia celów obu Programów jest uwarunkowana odmiennym kontekstem związanym z procesem transformacji polityczno-gospodarczej w okresach wdrażania Działań. Specyfiką struktury wydatków na innowacje w porównaniu z krajami zachodnioeuropejskimi jest konieczność dostosowywania poziomu technologicznego gospodarki po etapie transformacji gospodarczej do potrzeb globalnego rynku – aby dogonić kraje rozwinięte, przedsiębiorstwa w pierwszej kolejności inwestują w środki trwałe i park maszynowy (zewnętrzne źródła innowacji), ponieważ posiadane zasoby odziedziczone po poprzednim systemie są przestarzałe i niekonkurencyjne. Determinantą charakterystyczną dla wszystkich regionów kraju jest powiązanie poziomu innowacyjności podmiotów z wielkością przedsiębiorstwa (liczoną według sumarycznej liczebności zatrudnionych w roku obrotowym pracowników). Odsetki wprowadzonych rodzajów innowacji (nowych lub istotnie ulepszonych produktów, nowych lub istotnie ulepszonych dla rynku produktów oraz nowych lub istotnie ulepszonych procesów) rosną wraz z wielkością przedsiębiorstw przemysłowych – zatrudniających powyżej 50 pracowników. Beneficjenci Poddziałania 2.2.1 SPO WKP oraz Działań 4.4 i 4.5 PO IG wpisują się powyższą charakterystyką. Dla określenia udziałów poszczególnych pozycji dofinansowania obliczono odsetki beneficjentów w zakresie % otrzymanego dofinansowania, % kosztów związanych z inwestycjami budowlanymi w wartości ogółem udzielonego dofinansowania oraz procentowe przedziały kosztów związanych z wartościami niematerialnymi w wartości ogółem udzielonego dofinansowania.

Odsetki beneficjentów w zakresie % otrzymanego dofinansowania (% wydatków kwalifikowanych) zasadniczo różnicują poszczególne Działania. W przypadku Poddziałania 2.2.1 SPO WKP wdrażanego przez Ministerstwo Gospodarki dominowało dofinansowanie w przedziale od 11% do 30% wydatków kwalifikowanych, natomiast w przypadku beneficjentów 2.2.1 SPO WKP wdrażanego przez PARP dominowało dofinansowanie w przedziale od 51% do 70% wydatków kwalifikowanych. W Działaniu 4.4 PO IG identyfikujemy względną symetrię w zakresie % otrzymanego dofinansowania między przedziałami 51%-70% oraz 31%-50%, natomiast w Działaniu 4.5 PO IG wyraźnie % wydatków kwalifikowanych znajduje się w przedziale od 11% do 30%. Identyfikowane różnice są po części uzasadnione formalnymi limitami wniosków, ale zasadniczo różnicują poszczególne Działania. **Szczególnie odwrócenie proporcji w przypadku beneficjentów Ministerstwa Gospodarki i PARP w Poddziałaniu 2.2.1 SPO WKP nie może być interpretowane wielkością podmiotów, ale raczej dysproporcją ograniczającą optymalizację i efektywność z punktu widzenia celów Poddziałania. Kształtowanie się kosztów wdrożenia danej innowacji w odniesieniu do całkowitych kosztów projektu w Działaniach 4.4 i 4.5 PO IG w porównaniu z Poddziałaniem 2.2.1 SPO WKP wydaje się bardziej zoptymalizowane – bardziej elastyczne w zakresie dostosowania do rodzaju innowacji na poziomie konkretnego projektu.**

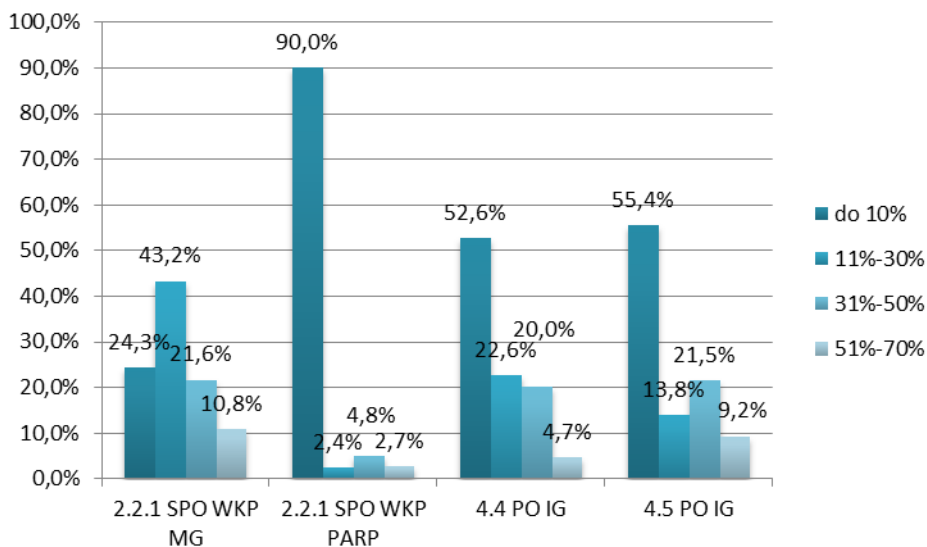
Wykres 15. Dofinansowanie jako % wydatków kwalifikowanych

Źródło: opracowanie własne IBC GROUP na podstawie analizy wniosków projektowych, które uzyskały dofinansowanie (n=822)

Analiza kosztów wdrożenia danej innowacji w odniesieniu do całkowitych kosztów projektu w Poddziałaniu 2.2.1 SPO WKP i Działaniach 4.4 i 4.5 PO IG bazowała na określeniu proporcji kosztów jako miary efektywności z punktu widzenia celów obu Programów, a także objęła % kosztów związanych z inwestycjami budowlanymi w wartości ogółem udzielonego dofinansowania. W przypadku Poddziałania 2.2.1 SPO WKP wdrażanego przez Ministerstwo Gospodarki % kosztów związanych z inwestycjami budowlanymi w wartości ogółem udzielonego dofinansowania znajduje się w przedziale od 11% do 30%, natomiast w przypadku 2.2.1 SPO WKP wdrażanego przez PARP oraz Działań 4.4 i 4.5 PO IG w przedziale do 10% wartości ogółem udzielonego dofinansowania. Zauważamy tendencję minimalizowania kosztów związanych z inwestycjami budowlanymi w wartości ogółem udzielonego dofinansowania wraz z kolejnymi Działaniami. **Częściowo jest to uwarunkowane delimitacją kosztów w ramach poszczególnych Działań, ale stanowi także konsekwencję rozwoju infrastruktury budowlanej w stosunku do stanu bazowego i dedykowaniem mniejszych nakładów na inwestycje budowlane w ramach projektów innowacyjnych.**

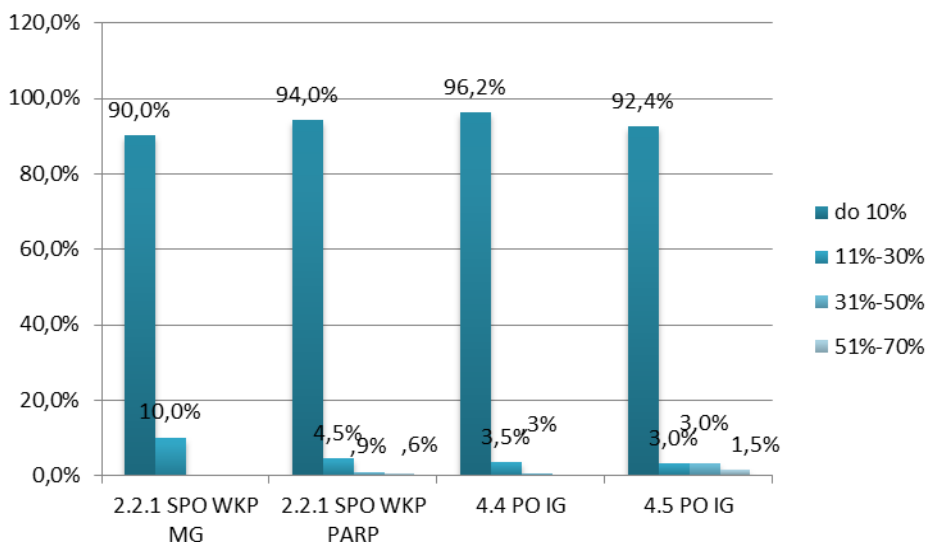
Wykres 16. Koszty związane z inwestycjami budowlanymi

Źródło: opracowanie własne IBC GROUP na podstawie analizy wniosków projektowych, które uzyskały dofinansowanie (n=822)

Poniższy wykres prezentuje procentowe przedziały kosztów związanych z wartościami niematerialnymi w wartości ogółem udzielonego dofinansowania. Procent kosztów związanych z wartościami niematerialnymi i prawnymi (licencje, oprogramowanie) w wartości ogółem udzielonego dofinansowania, niezależnie od Działów, znajduje się w przedziale do 10% wartości ogółem udzielonego dofinansowania i wynikało to z regulacji Programów.

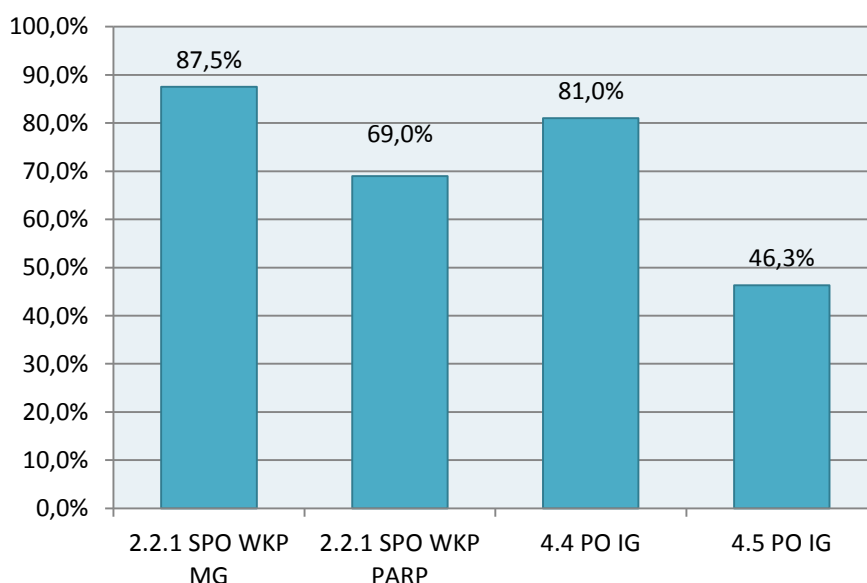
Wykres 17. Wartości niematerialne i prawne (licencje, oprogramowanie)

Źródło: opracowanie własne IBC GROUP na podstawie analizy wniosków projektowych, które uzyskały dofinansowanie (n=822).

Z odpowiedzi wnioskodawców w ramach badania CATI dotyczących kosztów ponoszonych w związku z aplikowaniem o dofinansowanie wynika, że nie uznają ich za wygórowane. Część respondentów wskazała, że dowiedzenie innowacyjności projektu nie wiązało się z żadnymi kosztami – w przypadku Działania 4.5 PO IG była to ponad połowa badanych.

Wykres 18. Czy aby wykazać się stosownym poziomem innowacyjności Państwa firma przygotowując wniosek musiała ponieść jakieś koszty? (odpowiedzi twierdzące)

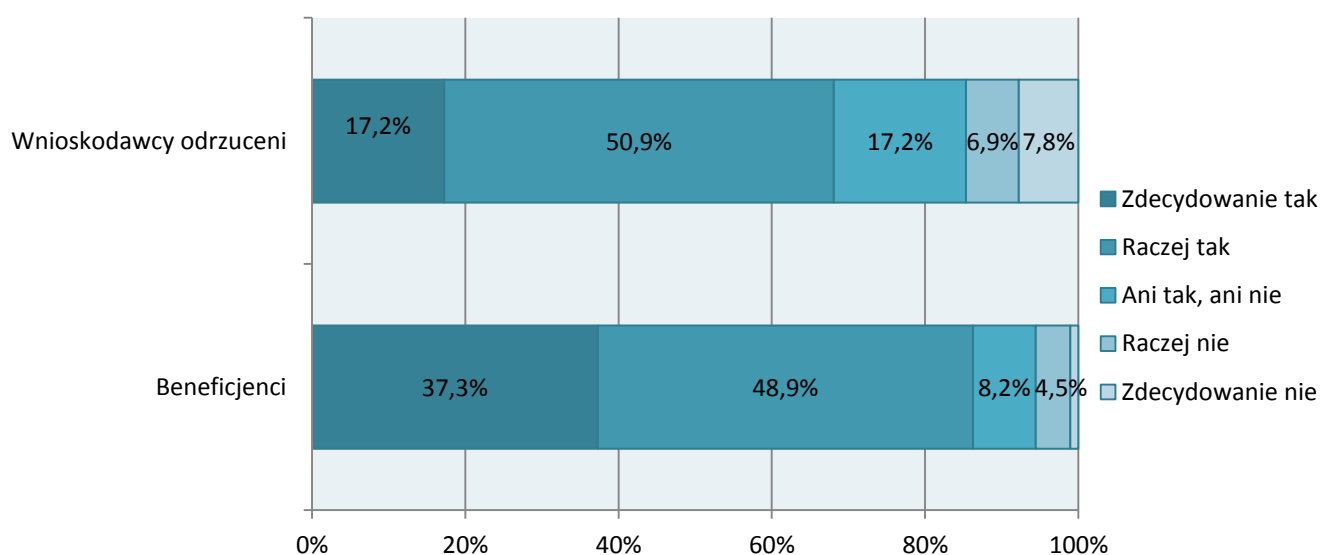

Źródło: opracowanie własne IBC GROUP na podstawie wyników badania CATI (n=671)

Ci wnioskodawcy, którzy zadeklarowali konieczność poniesienia kosztów w związku z wykazaniem innowacyjności projektu, w zdecydowanej większości nie mieli zastrzeżeń do ich wysokości. W każdym z badanych działań ponad 3/4 wnioskodawców wskazało, że ich zdaniem koszty te były adekwatne do wartości całego projektu (połączony odsetek odpowiedzi „raczej tak” i „zdecydowanie tak”).

Respondentów poproszono także o szacunkowe określenie odsetka, jaki stanowiły omawiane koszty w stosunku do wartości całego projektu. Większość wskazywała wartości poniżej 1%. Biorąc pod uwagę wartości projektów, nie dziwi fakt, że Beneficjenci nie zgłaszali zastrzeżeń do ponoszonych kosztów. Jak wynika z porównań odpowiedzi Beneficjentów oraz wnioskodawców odrzuconych, także ci drudzy oceniali konieczność poniesienia pewnych kosztów jako umiarkowanie uciążliwą. W świetle powyższych wyników trudno uznać koszty związane z wykazywaniem innowacyjności projektu za istotną barierę dla potencjalnych wnioskodawców. Wskazania respondentów stanowią więc pośrednią odpowiedź na pytanie sformułowane przez Zamawiającego, odnoszące się do potencjalnego ograniczenia kosztów wykazania innowacyjności. Nie zdiagnozowano konieczności zmian w funkcjonującym systemie naboru wniosków w tym zakresie.

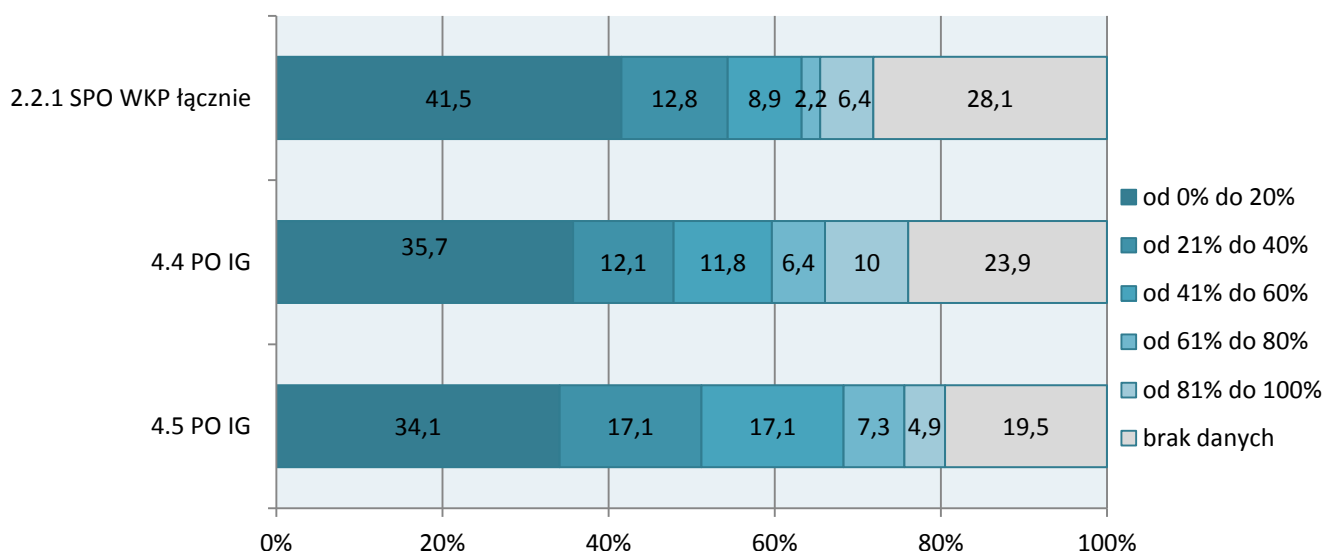
Wykres 19. Czy Pana/Pani zdaniem te koszty były adekwatne do wartości całego projektu? (według faktu uzyskania dofinansowania)

Źródło: opracowanie własne IBC GROUP na podstawie wyników badania CATI
(Wnioskodawcy odrzuceni n=116, Beneficjenci n=378)

Oszacowanie i ocena kosztów wdrożenia innowacji nastręcza pewne trudności ze względu na brak dysponowania odpowiednimi wskaźnikami. W ramach badania CATI poproszono respondentów o szacunkowe określenie kosztów wdrożenia innowacji jako odsetka wartości całego projektu. Odpowiedzi wskazują, że istotna część środków uzyskiwanych w ramach dofinansowania nie była przeznaczana bezpośrednio na wdrożenie innowacji – zgodnie z deklaracjami respondentów w każdym z Działań ponad 1/3 wniosków dotyczyła projektów, w których budżetach koszt wdrożenia innowacji obejmował nie więcej niż 20% wartości projektu. Porównanie odpowiedzi wnioskodawców z poszczególnych Działań wykazuje, że w Działaniach 4.4 i 4.5 PO IG znalazło się więcej wnioskodawców przeznaczających większość dofinansowania na wdrożenie innowacji.

Wykres 20. W związku z realizacją projektu państwa firma poniosła pewne koszty, część z nich była bezpośrednio związana z wdrożeniem innowacji, część stanowiły inne koszty niezbędne do realizacji projektu. Proszę orientacyjnie określić, jaki procent całych kosztów projektu stanowiły koszty wdrożenia innowacji:

Źródło: opracowanie własne IBC GROUP na podstawie wyników badania CATI (n=671)

Na trudności w określeniu tej proporcji zwracali uwagę przedstawiciele Instytucji Wdrażających, wskazując na różnicowanie typów projektów, a jednocześnie określając elementy systemu wyboru projektów, które pozwalają ograniczyć nadużycia w tym zakresie, przede wszystkim w przypadku kosztów zakupu gruntów lub wydatków budowlanych:

- » *To zależy, na czym polega projekt, bo jeżeli to jest projekt nowy czyli budowa, tak zwana inwestycja greenfield no to wiadomo, że sporą część kosztów stanowi teren, tu już jest sam grunt ograniczony do dziesięciu procent kosztów kwalifikowanych i budowa budynków czy hal (...) Czasami zdarzają się kwiatki tego typu, że wnioskodawca dla małej hali czy budynku, w którym ma zamieścić technologię kupuje wielohektarowy grunt, tak, dziesiątki hektarów, który uzasadnia, że jest mu niezbędny do prowadzenia tej działalności bo tam będzie składował, magazynował(...) Tu akurat eksperci od oceny finansowej są bardzo czujni, potrafią wykazać nieracjonalność i zbędność takiego wydatku dla tego projektu [IDI IW]*
- » *(...) takie ograniczenia były, natomiast to jest bardzo trudne, żeby ograniczyć koszty i określić, który koszt jest do jakiej innowacyjności, bo nawet jeżeli ta innowacyjność jest mała, to ona wymaga dodatkowych kosztów w postaci dużej liczby chociażby (...) urządzeń, które spowodują, że na końcu gdzieś ta innowacyjność będzie notowana, więc to jest trudne. Można określić oczywiście, ile de facto ta innowacyjność kosztuje, ale to będzie na pewno z błędem. Natomiast nie wiem, czy można określić, że ok., w takim razie finansujemy tylko ten koszt, który dotyczy innowacyjności, bo wtedy być może część projektów w ogóle nie mogłaby być zrealizowana. Nawet by nie byłoby tego efektu innowacyjności, bo nie byłoby możliwości poniesienia innych kosztów. [IDI IW]*

W przypadku SPO WKP 2.2.1 cena nabycia gruntów mogła wynosić do 10% całkowitych wydatków projektu inwestycyjnego. W przypadku kosztów budowlanych nie wprowadzono ograniczenia procentowego, określono jednak, że wydatkami kwalifikowanymi może być cena nabycia albo koszt wytworzenia budowli i budynków pod warunkiem, że ich nabycie pozostaje w bezpośrednim związku z celami przedsięwzięcia objętego wsparciem.²⁵

Takie samo ograniczenie wartości nabycia gruntów (do 10% wydatków kwalifikowanych) wprowadzono w Działaniu 4.4 PO IG, nie obowiązywało zaś w Działaniu 4.5. W Działaniu 4.4 wprowadzono ograniczenie kosztów budynków, budowli, robót i materiałów budowlanych – do 50% wydatków kwalifikowanych.²⁶

Wydaje się, że ograniczenia dotyczące kosztów zakupu gruntów oraz kosztów budowlanych funkcjonujące w PO IG, w wystarczającym stopniu zminimalizowały możliwość wystąpienia nadużyć związanych z nieprawidłowym z punktu widzenia celów Programu przeznaczeniem środków. Trudność w precyzyjnym określeniu wysokości kosztów przeznaczonych na wdrożenie innowacji oraz różnorodność zgłaszanych inwestycji nakazuje ostrożność w tej kwestii. Należy pamiętać, że zbyt restrykcyjne ograniczenie wysokości wydatków kwalifikowanych pod tym względem mogłoby skutkować odrzuceniem potencjalnie innowacyjnych projektów.

Nakłady ponoszone przez instytucje systemu wdrażania w związku z oceną wniosków należy rozpatrywać zarówno uwzględniając koszty, jak i czas poświęcany na obsługę systemu przez pracowników IW, IP oraz IZ, a także ekspertów. W poszczególnych ewaluowanych Działaniach systemy oceny projektów różniły się, co wpływało także na kosztochłonność i czasochłonność realizowanych zadań. W ocenie przedstawicieli instytucji systemu wdrażania nakłady ponoszone na ocenę projektów są bezpośrednio powiązane z efektywnością Działania systemu:

- » *Trzeba by było rozgraniczyć pewnie Działania, które są oceniane dwu, trzyetapowo (...)Czyli takie, w które są również zaangażowane na przykład regionalne instytucje finansujące. Teoretycznie te koszty nie powiększają puli, nie zwiększają obciążenia administracyjnego kosztowo. Ale z drugiej strony zwiększają obciążenie czasochłonne(...) Natomiast coś za coś. Jeżeli jest wieloetapowa ocena jest większe prawdopodobieństwo, że ten wybór projektów jest bardziej może przesiany przez sito, czyli niweluje się jakąkolwiek możliwość popełnienia pomyłki. W projektach bardziej innowacyjnych są panele. No tutaj są już związane typowo z kosztami.[IDI IP]*

Panel ekspertów funkcjonujący jako metoda oceny wniosków w Działaniu 4.5 PO IG wspomniany w przytoczonej wypowiedzi przedstawiano jako metodę skuteczną, choć generującą pewne dodatkowe koszty i wymagającą dodatkowych nakładów organizacyjnych, a także zapewnienia sali dla Komisji. Zwracano także uwagę na oszczędność czasu w ocenie wniosku, wynikającą przede wszystkim z możliwości natychmiastowej

²⁵ Wytyczne dla wnioskodawców ubiegających się o wsparcie w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw, lata 2004-2006 (www.parp.gov.pl)

²⁶ Instrukcja wypełnienia I części wniosku o dofinansowanie realizacji projektu w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka Działanie 4.4; Instrukcja wypełnienia wniosku o dofinansowanie realizacji projektu w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka Działanie 4.5

konsultacji pomiędzy ekspertami, uzgodnienia opinii i osiągnięcia konsensusu (panel ekspertów omówiono dokładniej w podrozdziale 5.6 „Efektywność systemu wyboru projektów”).

Istotnym problemem na który wskazywali przedstawiciele instytucji systemu wdrażania, a także osoby oceniające wnioski, są wynagrodzenia ekspertów oceniających projekty. Jedna z respondentek, rozważając ewentualne możliwości obniżenia kosztów systemu oceny, zwróciła uwagę na różnice w wysokości wynagrodzeń dla ekspertów oceniających projekty w ramach różnych Programów i Działań:

- » *To my wiemy na przykład z rynku, że w ramach innego programu (...) te kwoty są o wiele większe. Więc ja uważam, że obniżenie kosztów tej oceny jako wypłaty dla ekspertów, no to może skutkować tym, że nie będzie komu oceniać, bo będą wiedzieli, że w innych projektach, w innych programach zarobią po prostu więcej [IDI IW]*

Warto zwrócić uwagę, że różnorodność branż, wielość projektów oraz ograniczona dostępność ekspertów to kolejne czynniki wpływające na sprawność i efektywność systemu oceny. W połączeniu z nimi wspomniane różnice w wysokościach wynagrodzeń mogą skutkować opóźnieniami w procesie oceny projektów lub niemożnością zapewnienia wystarczającej liczby ekspertów do oceny. W tym kontekście za ciekawą należy uznać propozycję konsolidacji stawek proponowanych ekspertom w ramach różnych Działań i Programów, wysuniętą przez jedną z respondentek:

- » *Nawet nie wiem jak to wygląda w innych instytucjach wdrażających, czy każda instytucja ma limit opłacania danego eksperta, czy jest to traktowane jako dowolny ruch w oparciu o środki, które mają z pomocy technicznej. Nie wiem. Być może warto w przyszłej perspektywie pomyśleć nad tym, nad konsolidacją jakichś zasad. Jeżeli jest różnie. [IDI IZ]*

Wypowiadając się na temat wysokości wynagrodzeń eksperci zwracali także uwagę na potencjalnie niebezpieczne zjawisko obniżania jakości wystawianych ocen w związku z tempem oceny (a pośrednio także z wysokością wynagrodzenia):

- » *jeżeli ktoś wolno oceniał, to dostawał ich mniej. Bo ci, co szybko ocenili, dostawali więcej. I wtedy, siłą rzeczy, zarabiali więcej. Ponieważ tak od jednego wniosku to nie były aż takie duże pieniądze [triada, 4.4 PO IG]*

Powyższa wypowiedź porusza również istotny problem związku pomiędzy szybkością oceniania a wynagrodzeniem ekspertów. Dążenie ekspertów do zwiększenia wysokości zarobków poprzez szybszą ocenę mogło być elementem obniżającym jakość wystawianych recenzji.²⁷ Rozwiązaniem minimalizującym to zjawisko mogłoby być ograniczenie maksymalnej liczby wniosków przekazywanych do oceny jednemu ekspertowi w ramach rundy naboru. Inne zgłaszane problemy (krótki czas oceny, ograniczona liczba ekspertów) nakazują powiązanie tej zmiany z innymi modyfikacjami systemu – wydłużeniem czasu przeznaczonego na ocenę wniosków i poszerzeniem bazy ekspertów.

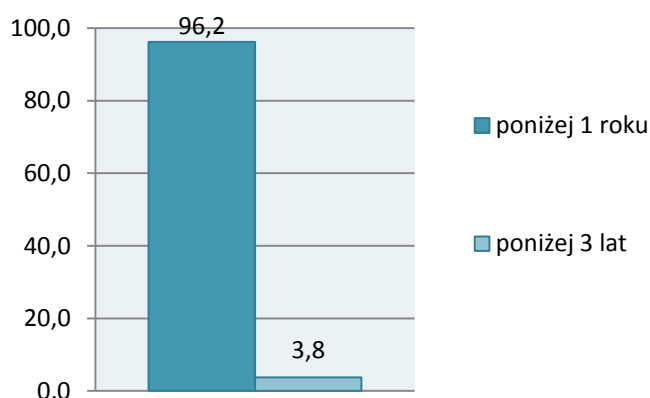
²⁷ Por. Rozdział 5.6.2 niniejszego raportu, „Tryb pracy ekspertów”

W świetle powyższych wypowiedzi warto dokonać analizy stawek wynagrodzeń ekspertów w poszczególnych Działaniach w odniesieniu do dostępnej bazy ekspertów i ewentualnych trudności związanych z oceną wniosków (opóźnień, niskiej jakości oceny, niemożności przydzielenia ekspertów do oceny wniosków). Proponowana konsolidacja wysokości wynagrodzeń byłaby wskazana w przypadku stwierdzenia korelacji pomiędzy różnicami w wysokości stawek a opisanymi trudnościami w ocenie wniosków.

5.5. KRYTERIA OCENY A POZIOM INNOWACYJNOŚCI PROJEKTÓW

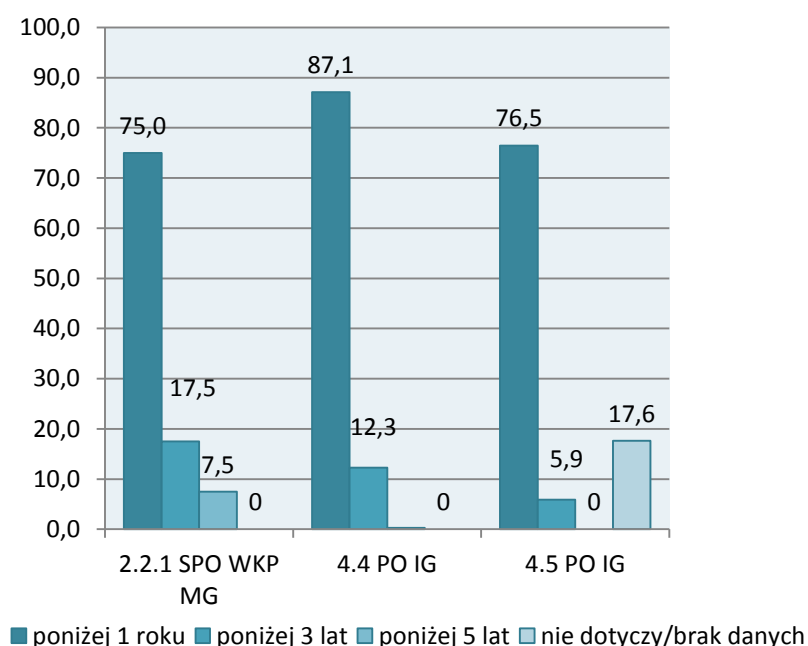
Analiza matrycy pozwala nam jedynie na indykatywny opis porównawczy wnioskodawców, którzy w ramach formularza wniosku uzasadniali innowacyjność zgłaszanych projektów. W tym sensie, po części, identyfikujemy wkład beneficjenta w działalność (zasób B+R) oraz postulowany efekt związany z wdrażaniem projektu. Porównując poziom spełnienia poszczególnych kryteriów oceny w kolejnych działaniach należy pamiętać, że operat obejmował wyłącznie wnioski, które uzyskały dofinansowanie. Stąd zróżnicowanie mogło obejmować jedynie fakt spełnienia kryteriów fakultatywnych, a na podstawie odsetka spełnienia bardziej rygorystycznego wariantu kryterium można szacować poziom innowacyjności projektów dofinansowanych w poszczególnych działaniach.

Wykres 21. Okres stosowania technologii w Polsce - 2.2.1 SPO WKP PARP

Źródło: Źródło: opracowanie własne IBC GROUP na podstawie analizy wniosków projektowych, które uzyskały dofinansowanie (n=44)

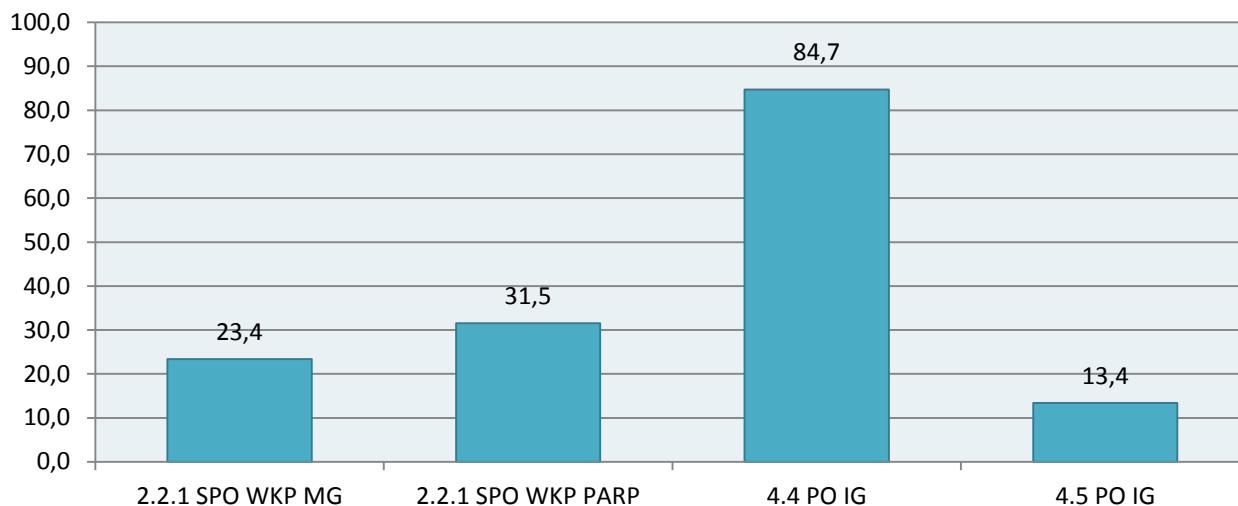
Wykres 22. Okres stosowania technologii na świecie - 2.2.1 SPO WKP MG, 4.4 PO IG, 4.5 PO IG

Źródło: Źródło: opracowanie własne IBC GROUP na podstawie analizy wniosków projektowych, które uzyskały dofinansowanie (n=778) W przypadku Działania 4.5 PO IG kategoria nie dotyczy/brak danych wynika z braku wskazania spełnienia tego kryterium fakultatywnego przez część wnioskodawców

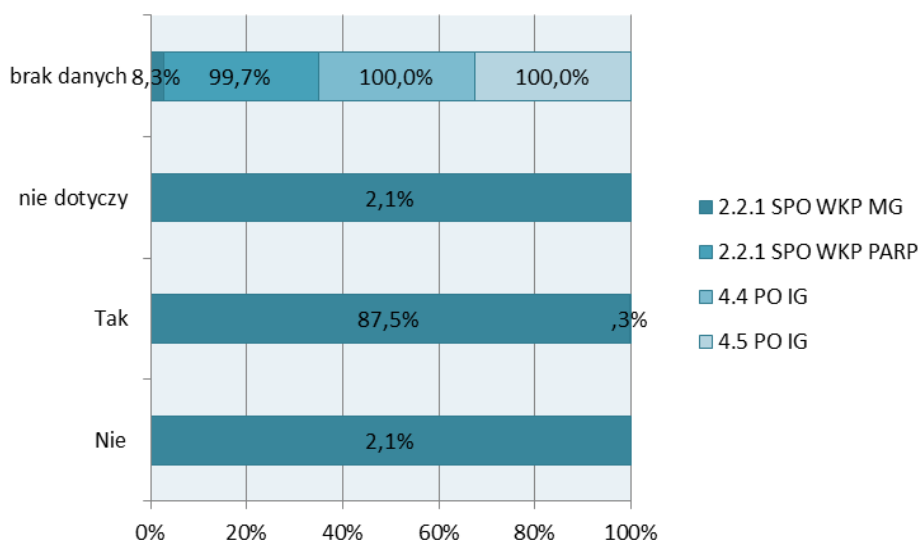
Jak widać na wykresach 21 i 22 zdecydowana większość wnioskodawców spełniła kryterium odnoszące się do okresu użytkowania technologii w najbardziej rygorystycznym jego wariancie. W przypadku działań 4.4 i 4.5 PO IG odnotowano nieznacznie wyższy wskaźnik spełnienia tego kryterium w wariancie „poniżej 1 roku” (o 12 i 1,5 punktów procentowych więcej niż w przypadku 2.2.1 SPO WKP MG). W zakresie porównań pozwala nam to wnioskować o wyższym poziomie innowacyjności projektów złożonych w ramach Działania 4.4 PO IG oraz 4.5 PO IG niż projektów składanych przez beneficjentów w ramach Poddziałania SPO WKP 2.2.1. W przypadku Działania 4.4 PO IG zauważamy także, że odsetek wnioskodawców, którzy spełnili przynajmniej jedno z kryteriów oceny innowacyjności w postaci posiadania prawa własności przemysłowej jest najwyższy spośród wszystkich Działań. Wzmacnia to przekonanie o wysokim poziomie innowacyjności wniosków składanych szczególnie w ramach tego Działania. W przypadku Działania 4.5 PO IG odsetek wnioskodawców, którzy spełnili przynajmniej jedno z kryteriów oceny innowacyjności w postaci posiadania prawa własności przemysłowej jest dość niski i wynika ze zmiany punktowej owego kryterium.

Wykres 23. Kryteria oceny innowacyjności: Prawa własności przemysłowej: patent na wynalazek, wzór użytkowy, wzór przemysłowy, topografia układów scalonych (Odsetek wnioskodawców, którzy spełnili przynajmniej jedno z powyższych kryteriów)

Źródło: Źródło: opracowanie własne IBC GROUP na podstawie analizy wniosków projektowych, które uzyskały dofinansowanie (n=822)

Wykres 24. Kooperacja z przedsiębiorcami działającymi na terenie kraju przez okres co najmniej 5 lat

Źródło: opracowanie własne IBC GROUP na podstawie analizy wniosków projektowych, które uzyskały dofinansowanie (n=822)

Fakultatywne kryterium dotyczące posiadania patentu lub innych praw własności przemysłowej zdecydowanie częściej było spełniane przez Beneficjentów działania 4.4 i 4.5 PO IG co świadczy o wyższym poziomie innowacyjności beneficjentów tych Działań niż Poddziałania 2.2.1 SPO WKP. Kryterium kooperatywności podmiotów w zakresie działań innowacyjnych występowało jedynie w Poddziałaniu 2.2.1 SPO WKP. Należy rozszerzyć kryterium na następne Działania związane z dofinansowaniem rozwoju sektora

B+R podstawowego dla innowacyjności. Struktura kooperatywności odzwierciedla znaczący poziom autonomizacji prowadzonych działań w sektorze B+R. Ograniczone usieciowienie podmiotów przekłada się na zredukowane możliwości działania w sektorze B+R i w konsekwencji na innowacyjność. W badaniach projektu GLOBE, w których uczestniczyli menedżerowie z 62 krajów, a które dotyczyły różnic w kulturach organizacji, okazało się, że Polska osiąga bardzo niskie wyniki na wymiarach: orientacja przyszłościowa oraz unikanie niepewności. Niski wynik kraju na wymiarze orientacja przyszłościowa oznacza, że na danym obszarze ludzie nie przywiązują wagi do szczegółowego i długofalowego planowania, gratyfikacja nie może być zbyt odroczone, plany często są zmieniane, strategie organizacji nie są jednoznaczne. Niski wynik na wymiarze unikania niepewności oznacza, że na danym obszarze ludzie nie mają zaufania do zasad, norm i prawa - te często nie są prawidłowo formułowane, a instytucje je tworzące i ich pilnujące nie działają prawidłowo, zasady są często łamane, zmiana jest częsta, ocena ryzyka jest niepełna, a decyzje podejmowane na podstawie „irracjonalnych” (niewynikających jedynie z kalkulacji obiektywnych danych) przesłanek. Jak podają autorzy projektu, niskie wyniki w wymiarze unikania niepewności i orientacji przyszłościowej korelują z niskimi wskaźnikami osiągnięcia w naukach podstawowych: inwestycji w naukę, kooperacji pomiędzy światem naukowym a przedsiębiorstwami oraz samymi przedsiębiorstwami; im wyższe wyniki na skali orientacji przyszłościowej tym większy wskaźnik osiągnięcia w naukach podstawowych ($r=0.64^{**}$), im wyższe wyniki na skali unikania niepewności tym większy wskaźnik osiągnięcia w naukach podstawowych ($r=0.59^{**}$). Niski wynik na wymiarze unikania niepewności koreluje też z niskim wskaźnikiem kooperatywności. Ujawnia się także kwestia koncepcji własności - w Polsce ani intelektualna ani materialna własność nie ma jednoznacznych granic, co tym bardziej może utrudniać negocjacje, gdyż nie dostrzega się konieczności podziału praw własności między obie strony²⁸.

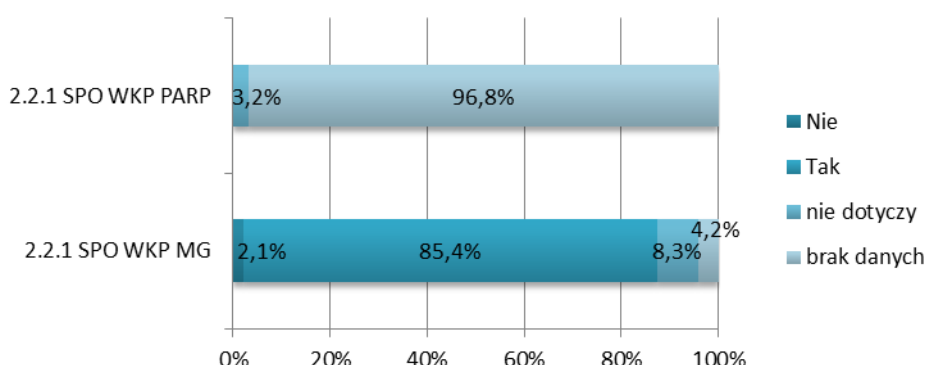
5.5.1. PODDZIAŁANIE 2.2.1 SPO WKP

Poddziałanie 2.2.1 SPO WKP - dokonywanie nowych inwestycji polegających na utworzeniu lub rozbudowie przedsiębiorstwa, zarówno ze sfery produkcyjnej jak i usługowej, jak również na rozpoczęciu w przedsiębiorstwie działalności obejmującej dokonywanie zasadniczych zmian produkcji, produktu lub procesu produkcyjnego wdrażane było zarówno przez MG jak i PARP. Różnice w kryteriach oceny innowacyjności projektów zdefiniowane przez MG i PARP nie pozwalają na dokonanie porównań. Porównania takie były możliwe w przypadku kryteriów nie odnoszących się bezpośrednio do innowacyjności, niemniej uwzględnianych w punktacji. Ze względu na objęcie wsparciem innych podmiotów demarkatory ocen były znacznie zdyferencjonowane. W zakresie wpływu na kwestie równych szans kobiet i mężczyzn projekty wdrażane przez PARP w większym stopniu miały stosunek pozytywny – 88,8%, niż projekty wdrażane przez MG – 49%. Nie jest to bezpośredni wskaźnik innowacyjności, ale ujawnia on zdolność wnioskodawców do zmiany społecznej, a w opinii ekspertów może być interpretowany jako składowa wskaźnika innowacyjności organizacyjnej.

Z kolei beneficjenci projektów wdrażanych przez MG spełniali warunek zgodności z kierunkami uznanymi za priorytetowe na podstawie obserwacji trendów rozwoju technologii. W przypadku projektów wdrażanych przez PARP to kryterium miało charakter uzupełniający.

²⁸ P. Boski, *Kulturowe ramy zachowań społecznych*. Warszawa, Wydawnictwo PWN 2009 r.

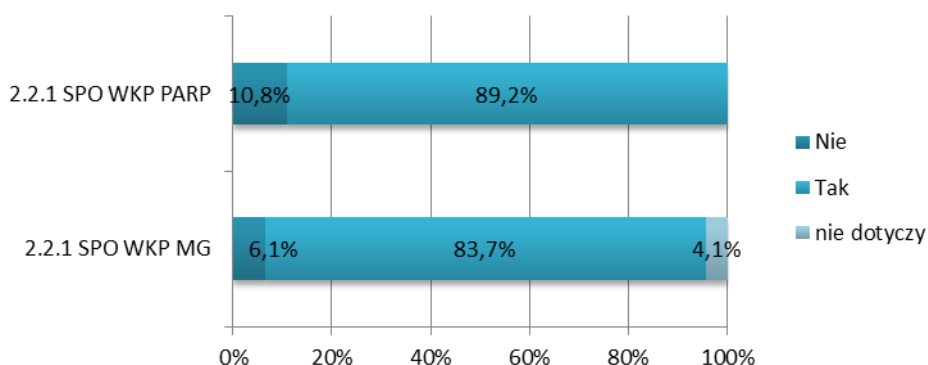
Wykres 25. Zgodność z kierunkami uznanymi za priorytetowe na podstawie obserwacji trendów rozwoju technologii

Źródło: opracowanie własne IBC GROUP na podstawie analizy wniosków projektowych, które uzyskały dofinansowanie (n=267)

Poziom cyfryzacji przedsiębiorstw stanowi o sprawnym procesie akomodacji innowacji niskokosztowych, które są platformą dla wszystkich inicjatyw związanych z gospodarką opartą na wiedzy. Konstrukcja sieci kooperacyjnych z sektorem B+R warunkowana jest rozwojem sieci wymiany informacji, zatem korzystne wskaźniki wykorzystywania technologii ICT kształtują kontekstowy potencjał współpracy z podmiotami badawczo-rozwojowymi. Zarówno projekty wdrażane przez PARP jak i wdrażane przez MG spełniają kryterium wpływu inwestycji na budowę społeczeństwa informacyjnego.

Wykres 26. Inwestycja wpływa na budowę społeczeństwa informacyjnego

Źródło: opracowanie własne IBC GROUP na podstawie analizy wniosków projektowych, które uzyskały dofinansowanie (n=267)

Porównanie poziomów innowacyjności beneficjentów projektów wdrażanych przez MG i PARP na podstawie analizy matrycy wniosków, które otrzymały dofinansowanie ujawnia relatywnie niski poziom zróżnicowania w zakresie innowacyjności podmiotów. Pomimo, iż w Poddziałaniu 2.2.1 MG wdrażane były innowacje o charakterze światowym a w Poddziałaniu 2.2.1 PARP innowacje o charakterze krajowym to obserwowalne różnice są w znacznym stopniu konsekwencją występowania lub rezygnacji z kryteriów projektowych, a nie jedynie stopnia innowacyjności podmiotów. Wnioskodawcy charakteryzowali się bardzo zbieżnym kapitałem w zakresie innowacyjności, a spełnianie kryteriów formalnych znacznie ich upodabnia ograniczając analityczną heterogenizację.

5.5.2. DZIAŁANIA 4.4 I 4.5 PO IG

W ramach Działania 4.4 PO IG przeprowadzono 3 rundy naboru wniosków:

- » I runda – 12.05.2008 – 31.07.2008
- » II runda – 2.03.2009 – 15.04.2009
- » III runda – 28.09.2009 – 30.10.2009

Pomiędzy II a III rundą naboru wniosków o dofinansowanie nastąpiła zmiana kryteriów wyboru projektów odnośnie innowacyjności aczkolwiek zasadniczym celem wprowadzonej zmiany była korekta formalna związana z uzasadnianiem innowacyjności projektów.

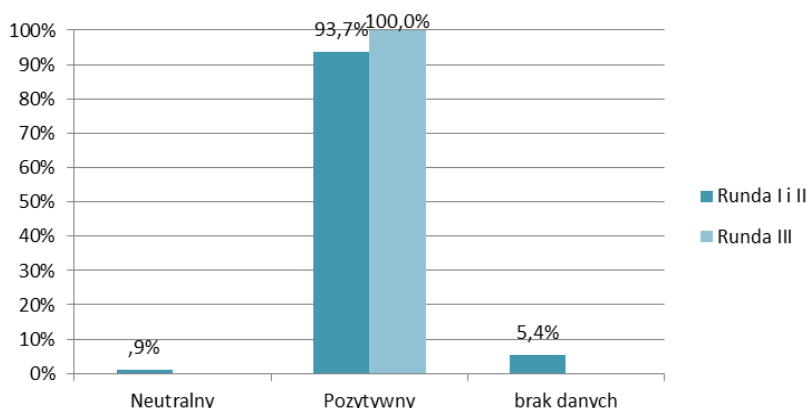
Część wprowadzonych zmian polegała na usunięciu kryteriów, zastąpieniu ich innymi (jak zastąpienie kryterium fakultatywnego odnoszącego się do czasu użytkowania technologii kryterium odnoszącym się do światowego charakteru innowacji produktowej), bądź zmianie wag punktowych. Te zmiany w znacznym stopniu ograniczają możliwość porównań pomiędzy rundami naboru.²⁹ Inne zmiany miały charakter uszczegółowienia i doprecyzowania opisu kryteriów – za kluczowe zmiany w tym zakresie należy uznać uzupełnienie kryterium odnoszącego się do posiadania patentów o wymóg przedłożenia sprawozdania o stanie techniki/raportu sporządzonego przez Urząd Patentowy, a także wprowadzenie kryterium dotyczącego produktowego charakteru innowacji. Rodzaj wprowadzonych zmian sprawia, że analiza porównawcza zasad obowiązujących w poszczególnych rundach została oparta w dużej mierze na danych jakościowych.³⁰ W niniejszym podrozdziale dokonano porównań na podstawie danych ilościowych w takim zakresie, w jakim to było możliwe.

Różnica 6,3 pkt proc. pomiędzy II i III rundą w zakresie deklarowanego wpływu na ochronę środowiska stanowi największy wskaźnik zróżnicowania. Nie jest to bezpośredni wskaźnik poziomu innowacyjności, ale z perspektywy oceny ujawnia on różnice we wnioskach, które innowacyjności dotyczą. Innowacyjne projekty w zamierzeniu wnioskodawców miały przekładać się na rozwiązania proekologiczne. Nawet jako kryterium pośrednio wskazujące na poziom innowacyjności wpływ na ochronę środowiska był na tyle prosty w uzasadnieniu, że owo kryterium nie spełniało funkcji delimitacyjnej.

²⁹ Por. Rozdział 5.1 niniejszego raportu.

³⁰ Por. Rozdział 5.6 niniejszego raportu.

Wykres 27. Projekt dotyczy/związany z wpływem na ochronę środowiska

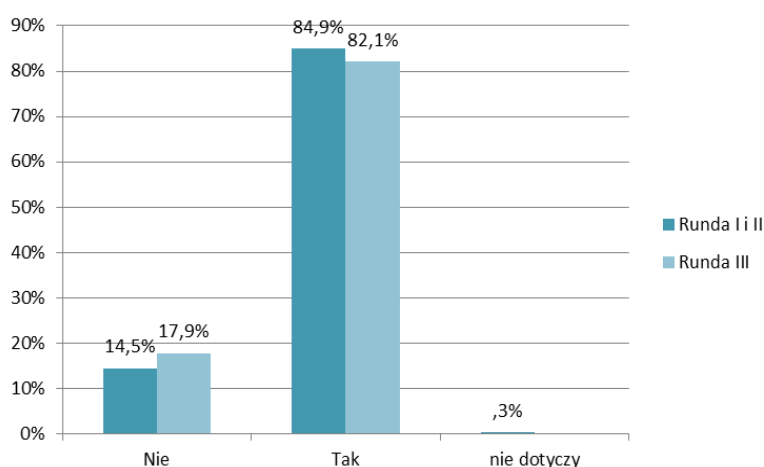
Źródło: opracowanie własne IBC GROUP na podstawie analizy wniosków projektowych, które uzyskały dofinansowanie (n=431)

Wskaźnikiem innowacyjności podmiotów gospodarczych są złożone wnioski patentowe, wynalazki lub wzory użytkowe. Patent (definicja GUS³¹) — prawo własności wynalazku udzielane przez specjalny urząd, dające jego posiadaczowi monopol na eksploatację (wykorzystywanie) wynalazku (o ograniczonym okresie trwania wynoszącym na ogół od piętnastu do dwudziestu lat; w Polsce aktualnie — 20 lat) w zamian za opublikowanie (ujawnienie) tego wynalazku, umożliwiające jego szersze społeczne zastosowanie. Po wygaśnięciu okresu ochrony patentowej każdy wynalazek staje się dobrem powszechnym. Z kolei wynalazek to jest to nowość, która nie jest częścią dotychczasowego stanu techniki. Przez stan techniki rozumie się wszystko to, co zostało udostępnione do wiadomości powszechnej w formie pisemnego lub ustnego opisu, przez stosowanie, wystawienie lub ujawnienie w inny sposób. Wynalazek uważa się za posiadający poziom wynalazczy, jeżeli wynalazek ten nie wynika dla znawcy, w sposób oczywisty, ze stanu techniki. Wynalazek uważany jest za nadający się do przemysłowego stosowania, jeżeli według wynalazku może być uzyskany wytwór lub wykorzystany sposób, w rozumieniu technicznym, w jakiegokolwiek działalności przemysłowej, nie wykluczając rolnictwa. Na wynalazek może być udzielony patent. Patentów nie udziela się na wynalazki, których wykorzystanie byłoby sprzeczne z porządkiem publicznym lub dobrymi obyczajami. Wzór użytkowy (definicja GUS) — jest to nowe i użyteczne rozwiązanie o charakterze technicznym, dotyczące kształtu, budowy lub zestawienia przedmiotu o trwałej postaci. Wzór użytkowy uważa się za rozwiązanie użyteczne, jeżeli pozwala ono na osiągnięcie mającego praktyczne znaczenie przy wytwarzaniu lub korzystaniu z wyrobów. Na wzór użytkowy może być udzielone prawo ochronne. Przez uzyskanie prawa ochronnego nabywa się prawo wyłącznego korzystania ze wzoru użytkowego w sposób zarobkowy lub zawodowy na całym obszarze Rzeczypospolitej Polskiej. Czas trwania prawa ochronnego wynosi dziesięć lat od daty dokonania zgłoszenia wzoru użytkowego w Urzędzie Patentowym. Udzielone prawa ochronne na wzory użytkowe podlegają wpisowi do rejestru wzorów użytkowych. Zakres przedmiotowy prawa ochronnego określają zastrzeżenia ochronne zawarte w opisie ochronnym wzoru użytkowego. Zgłoszenie wzoru użytkowego zawiera rysunki. Zgłoszenie wzoru użytkowego może obejmować tylko jedno rozwiązanie. Wymóg ten nie ogranicza ujęcia w

³¹ „Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2004-2006”, GUS 2008 r.

zgłoszeniu różnych postaci przedmiotu, posiadających te same istotne cechy techniczne zastrzeganego rozwiązania, jak również przedmiotu składającego się z części organicznie lub funkcjonalnie związanych ze sobą. Udzielenie prawa ochronnego na wzór użytkowy stwierdza się przez wydanie świadectwa ochronnego³². **W przypadku Działania 4.4 PO IG różnica pomiędzy II i III rundą naboru wniosków wynosi 2,8 pkt proc. Różnica jest tak niewielka i znajduje się w granicach błędu statystycznego, iż nie pozwala na jednoznaczne postawienie tezy o wpływie zmiany kryteriów oceny dotyczącej ochrony własności przemysłowej na jakości wybieranych projektów. Wydaje się raczej, że oceny dotyczące ochrony własności przemysłowej, które zgłaszano w rundzie III są nieporównywalne z tymi z rundy I i II.**

Wykres 28. Prawa własności przemysłowej: patent na wynalazek, wzór użytkowy, wzór przemysłowy, topografia układów scalonych

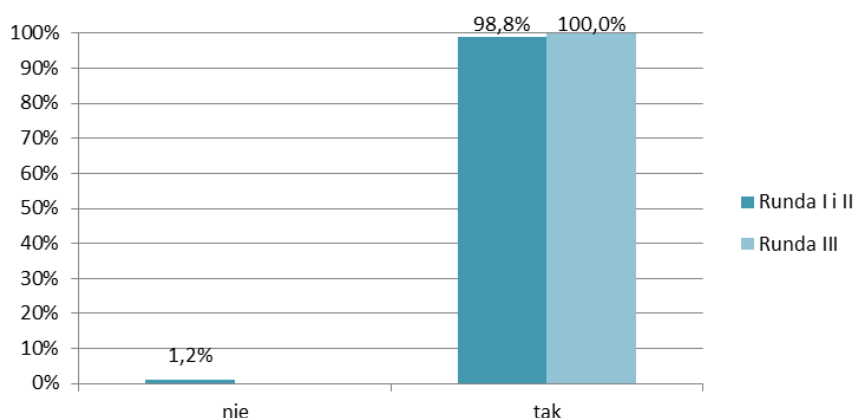
Źródło: opracowanie własne IBC GROUP na podstawie analizy wniosków projektowych, które uzyskały dofinansowanie (n=431)

W przypadku kryterium utworzenia, rozbudowy przedsiębiorstwa, dywersyfikacji produkcji lub zasadniczej zmiany procesu produkcji różnica pomiędzy II i III rundą wynosi 0,3 pkt proc.

Kryterium obejmujące rozwój istniejącego B+R, utworzenie nowego B+R, współpracy z działem B+R lub wykorzystywanie prac B+R w najmniejszym stopniu wskazuje na różnicę poziomu innowacyjności podmiotów, które uczestniczyły w II i III naborze wniosków w ramach Działania 4.4 PO IG. Przedsiębiorstwa oparte na samozatrudnieniu i mikrofirmy wyraźnie odstają w stosunku do podmiotów innych klas wielkości. Złożoność struktury organizacyjno-personalnej umożliwia wyodrębnienie działów badawczo-rozwojowych dedykowanych do podejmowania prac innowacyjno-wdrożeniowych. Tabele kontyngencji potwierdzają istnienie relacji związku między zmiennymi wielkość podmiotu i prowadzeniem prac badawczo-rozwojowych.

³² Ustawa z dnia 30 czerwca 2000 r., *Prawo własności przemysłowej*, Dz. U. 2003 r. Nr 119 poz. 1117.

Wykres 29. Rozwój istniejącego B+R, utworzenie nowego B+R, współpraca z działem B+R, wykorzystywanie prac B+R

Źródło: opracowanie własne IBC GROUP na podstawie analizy wniosków projektowych, które uzyskały dofinansowanie (n=431)

Analiza matrycy pozwala stwierdzić, że zmiana kryteriów wyboru projektów odnośnie innowacyjności pomiędzy II a III rundą naboru wniosków o dofinansowanie w ramach działania 4.4 PO IG nie wpłynęła w większym stopniu na wzrost poziomu innowacyjności projektów składanych w tym Działaniu. Także różnica w zakresie oceny dotyczącej ochrony własności przemysłowej jest tak niewielka, iż nie pozwala na postawienie tezy o wpływie zmiany kryteriów oceny dotyczącej ochrony własności przemysłowej na jakość i innowacyjność wybieranych projektów.

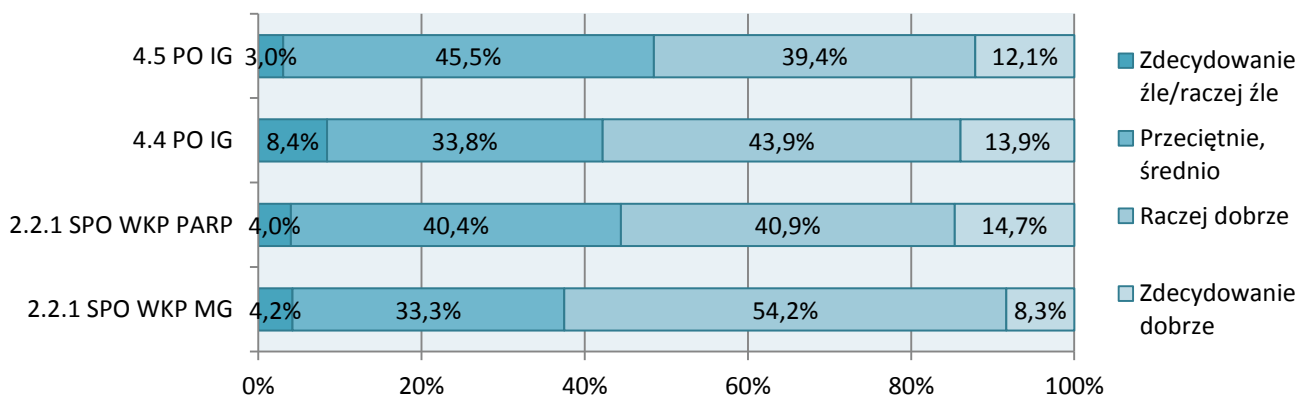
5.6. EFEKTYWNOŚĆ SYSTEMU WYBORU PROJEKTÓW

5.6.1. KRYTERIA OCENY INNOWACYJNOŚCI

Chcąc zidentyfikować potencjalne bariery w efektywności systemu wyboru projektów w poszczególnych ewaluowanych Działaniach, zapytano wnioskodawców o ocenę trafności zastosowanych kryteriów, stopnia trudności ich, a także konstrukcji formularza wniosku projektowego.

Działanie oraz Program, w ramach których wnioskodawcy aplikowali o dofinansowanie, miały niewielki wpływ na ich opinię na temat trafności kryteriów oceny innowacyjności. Większość respondentów oceniła je „raczej dobrze” lub „zdecydowanie dobrze” pod kątem stopnia, w jakim mierzyły faktyczny poziom innowacyjności projektu (Wykres 30).

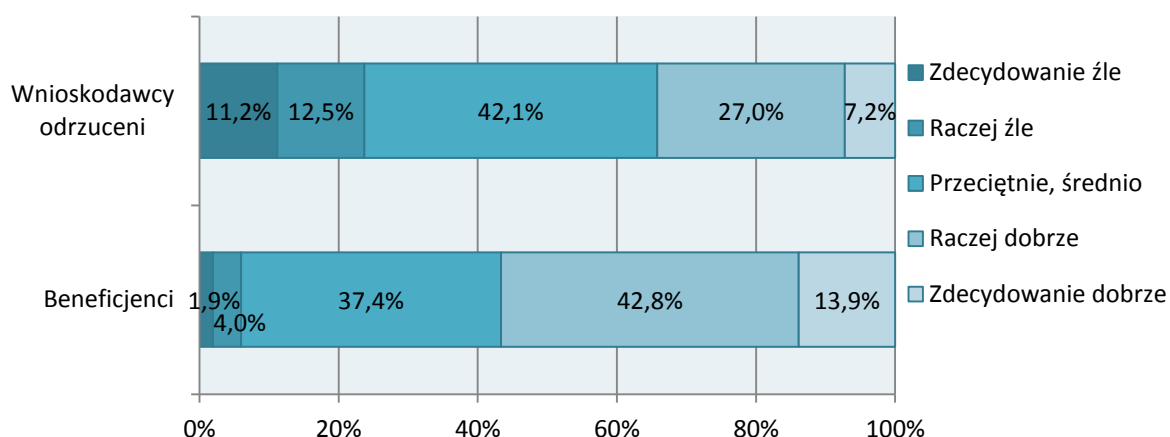
Wykres 30. Jak ocenia Pan(i) kryteria oceny innowacyjności pod względem trafności (stopnia, w jakim mierzyły faktyczną innowacyjność projektu)

Źródło: opracowanie własne IBC GROUP na podstawie wyników badania CATI

Fakt uzyskania dofinansowania mógł wpłynąć na stopień obiektywizmu badanych, a co za tym idzie – rozkład odpowiedzi na to pytanie, dlatego też porównano odpowiedzi udzielone przez Beneficjentów ze wskazaniami wnioskodawców odrzuconych. Co zrozumiałe, istotnie większy odsetek wnioskodawców odrzuconych ocenił negatywnie trafność zastosowanych kryteriów oceny innowacyjności. Ponad jedna trzecia wybrała jednak odpowiedź „raczej dobrze” lub „zdecydowanie dobrze”, zaś 42% zachowało neutralne stanowisko. Wskazuje to na brak istotnych zastrzeżeń ze strony wnioskodawców co do kryteriów, które musiały spełnić ich projekty.

Wykres 31. Jak ocenia Pan(i) kryteria oceny innowacyjności pod względem trafności (stopnia, w jakim mierzyły faktyczną innowacyjność projektu) – według faktu uzyskania dofinansowania.

Źródło: opracowanie własne IBC GROUP na podstawie wyników badania CATI

Dokonując oceny systemu wyboru projektów, eksperci, przedstawiciele instytucji systemu wdrażania, oraz wnioskodawcy wskazywali na najważniejsze zalety i wady kryteriów, na podstawie których oceniano wnioski.

Kryteria odnoszące się do czasu użytkowania technologii na świecie lub w Polsce

Różne warianty tego kryterium obowiązywały w każdym z ewaluowanych działań. Sama idea zastosowania kryterium nie była mocno podważana, natomiast szeroko dyskutowano okres oraz obszar, którego powinno dotyczyć.

- » *To, że ktoś zrobił coś nowego i to działa rok tylko to wcale nie oznacza, że to jest dobre. Przecież to wynika z tego czy z tego wychodzi dobry produkt, czy ta sprzedaż tego produktu jest(...). Trzy lata to jest bardzo wątpliwe. Moim zdaniem, to te pięć lat to jest taki okres, w którym już można określić czy ta technologia daje się stosować w sposób taki odpowiedzialny i ma pewne efekty. [panel ekspertów]*

Z powyższej wypowiedzi wynika, że istotnym uzupełnieniem kryterium dotyczącego czasu użytkowania danej technologii są kryteria badające zapotrzebowanie na dany produkt, jego konkurencyjność.

Pojawiały się także propozycje dostosowania kryteriów oceny do branż, których dotyczą poszczególne projekty, wskazując na różnice w czasie „starzenia się” różnych technologii w zależności od dziedziny.

Kryteria odnoszące się do rozprzestrzenienia technologii w danej branży

Eksperti oceniający wnioski powszechnie krytykowali ten typ kryteriów, uznając je za niemierzalne, a dodatkowo bardzo trudne do podważenia. Ponadto konstrukcja kryterium fakultatywnego polegająca na pozostawieniu wnioskodawcy alternatywy (spełnienie kryterium okresu stosowania technologii lub rozprzestrzenienia w branży) umożliwiała ominięcie pierwszego z nich i spełnienie wyłącznie kryterium rozprzestrzenienia. Mogło to prowadzić do sytuacji, w której wnioskodawca wdraża starą technologię, lecz spełnia kryterium rozprzestrzenienia.

- » *Nie znajdzie się moim zdaniem ekspert, który wspierłby kontynuowanie tego kryterium. [panel ekspertów]*
- » *To jest po prostu kompletnie nieprecyzyjny pomysł, można sobie napisać, co się chce. Jeżeli ktoś, teraz założmy, niezbyt uczciwie sporządza na przykład opinię o innowacyjności a tylko, żeby pomóc. Pod każdym względem zły pomysł to rozprzestrzenienie i my wśród ekspertów tyle razy na ten temat rozmawialiśmy, że ja tu z pełną odpowiedzialnością mówię, że jest zgoda, że to jest do niczego. [panel ekspertów]*

Podobną opinię wyrażali przedstawiciele IW, dodatkowo wskazując na trudności w określeniu branży, w ramach której należy mierzyć rozprzestrzenienie danej technologii:

- » *Bo to jest bardzo trudne do oceny i oczywiście, bardzo trudne do podważenia też, jeżeli już wnioskodawca w zasadzie nawet mówi, na jakiej tam podstawie to powyciżał, jakichś danych statystycznych, z jakichś urzędów; ale mimo wszystko to jest, bardzo często nawet trudno jest powiedzieć, co to jest ta dana branża [IDI IW]*

- » *Oczywiście stopień rozprzestrzenienia to w ogóle jest absurd totalny, z przekraczaniem czy pięć, czy piętnaście. Właśnie to jest niestety tak w systemie, że ktoś ci zapisał w dokumencie jakieś kryterium, które musi być i nikt nie potrafi go ocenić do końca tak? bo żeby ocenić rozprzestrzenienie na świecie to musiałby ktoś robić badania na ten temat, a takich badań się nie robi więc jakby kryterium zupełnie praktycznie nieweryfikowane. [IDI IW]*

Warto zwrócić uwagę, że powyższy problem poruszano już we wcześniejszych badaniach poświęconych analizowanym Działaniom. W raportach CASE-Doradcy z 2008 oraz 2010 r. sugerowano usunięcie tego kryterium ze względu na trudności w metodologii mierzenia i nieweryfikowalność³³.

Wnioskodawcy również dostrzegali problem, choć nie przeszkodziło im to w spełnianiu także tego kryterium, wykorzystując słabość systemu. Dobrze obrazuje to poniższy cytat:

- » *Żeby udowodnić profesjonalnie stopień rozprzestrzeniania się w branży, należy przeprowadzić badania marketingowe, należy zlecić to firmie, a takie badania kosztują kilkanaście wzwyż tysięcy złotych (...) w zależności od tego, jak duże trzeba zrobić badanie, to moim zdaniem jest to znaczące utrudnienie dla przedsiębiorców. Po prostu przedsiębiorcy są kreatywni i sobie znajdują oczywiście wyjście z sytuacji. Natomiast nie ma sensu tworzyć sztucznych tworów, w tym wypadku to było zupełnie sztuczne. [IDI Beneficjent]*

Kryteria odnoszące się do posiadania patentu/zgłoszenia wniosku patentowego, prawa ochronnego na wzór użytkowy, prawa z rejestracji wzoru przemysłowego, prawa z rejestracji topografii układów scalonych

Z krytyką ze strony wszystkich interesariuszy systemu oceny wniosków spotkało się kryterium dotyczące zgłoszenia przez wnioskodawcę wniosku patentowego. Ekspert zwracał uwagę na niewielką trafność tego kryterium a także długi okres oczekiwania wniosku patentowego na rozpatrzenie.

- » *Zgłoszenie patentowe, do którego nie można się w ogóle dostać, bo przecież 18 miesięcy według prawa jest to utajnione i leży sobie w urzędzie. Nawet skrótu opisu nie można zobaczyć. To już od razu powstaje pewna taka dychochotomia pomiędzy tym co ja mam oceniać - muszę przyjąć na wiarę, że to co zostało zgłoszone to jest coś warte. [II triada, eksperci 4.4 PO IG]*

Także Beneficjenci oraz przedstawiciele IW zaznaczali, że sam fakt złożenia wniosku patentowego nie świadczy o innowacyjności przedsiębiorstwa czy technologii zaplanowanej do wdrożenia w ramach projektu.

Za krok w dobrą stronę należy uznać w tym kontekście zmianę wprowadzoną w III rundzie naboru w Działaniu 4.4 PO IG, polegającą na dodaniu zapisu wymagającego przedstawienie odpowiedniego sprawozdania o stanie techniki, sporządzonego przez właściwy Urząd Patentowy, które „nie podważyło

³³ „Ocena trafności doboru kryteriów wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007-2013”, CASE-Doradcy Sp. z o.o., Warszawa 2008 r., s. 64-66; zob. także „Ewaluacja funkcjonowania systemu oceny i wyboru projektów w ramach PO IG – etap II – po rozpoczęciu rund aplikacyjnych”, CASE-Doradcy Sp. z o.o., 2010 r.

nowości rozwiązania ani poziomu wynalazczego rozwiązania”. Można uznać, że takie doprecyzowanie kryterium sprawiło, że bardziej trafnie mierzyło ono poziom innowacyjności projektów.

Kryteria odnoszące się do produktowego charakteru innowacji

Przedstawiciele instytucji systemu wdrażania wskazywali na dużą rolę jednej ze zmian w kryteriach oceny, która zaszła między II a III rundą Działania PO IG.

- » *W przypadku 4.4 myślę, że pierwsze nabory, w których nie było dodatkowego kryterium badającego innowacyjność produktową też właśnie to były produkty z branż, które co do zasady nie są, jeśli chodzi o efekt końcowy, czyli produkt końcowy, dość innowacyjne. Czyli też branża spożywcza, była branża poligraficzna(...) [IDI IW]*
- » *Natomiast wprowadzenie innowacyjności procesowej bez rezultatu w postaci produktu, tak? (...) jest bezcelowa, bo produkt determinuje zysk na końcu [IDI IW]*

W przypadku zmiany wprowadzonej w III rundzie naboru w Działaniu 4.4 PO IG należy pamiętać, że kluczowe było dopracowanie metodologii oceny spełnienia tego kryterium, która odnosiła się do cech, korzyści i parametrów, którymi winien wykazać się dany produkt i które przewyższają inne dostępne na rynku produkty.

Kryteria odnoszące się do innowacji organizacyjnych i marketingowych

Zdaniem części ekspertów biorących udział w ocenie wniosków, innowacje organizacyjne i marketingowe nie są elementami niezbędnymi do uznania projektu jako całości za innowacyjny. Kryteria obowiązujące w Działaniach 4.4 i 4.5 PO IG kładły nacisk na innowacje produktowe i procesowe, warto jednak zauważyć, że w Działaniu 4.5 aż 15 punktów można było uzyskać za dodatkowy efekt projektu w postaci innowacji organizacyjnej lub marketingowej.

- » *W wielu przypadkach projekty świetne [nie uzyskiwały dofinansowania] przez to, że na przykład nie wykazały innowacyjności marketingowej, która jest im po prostu niepotrzebna, czy organizacyjnej(...) ale przez to, że nie dostają punktów za te dwie rzeczy nie dostają rekomendacji, bo mają za mało punktów.[IDI IW]*

5.6.2. INNE ELEMENTY SYSTEMU WYBORU PROJEKTÓW

Analizując dokumentację konkursową, raporty z dotychczas przeprowadzonych badań, a także materiał empiryczny z badań jakościowych, zidentyfikowano szereg elementów systemu wyboru projektów, które mają lub miały wpływ na rzetelność, efektywność i szybkość wyboru innowacyjnych projektów w ramach ewaluowanych działań.

Opinie o innowacyjności

W poszczególnych Działaniach opinia o innowacyjności miała rolę decydującą lub pomocniczą w ocenie danego kryterium. W kontekście uwag zgłaszanych przez ekspertów oraz przedstawicieli IW do rzetelności owych opinii, a także przypadków ich podważania (gdy już stworzono taką możliwość), należy je uznać za istotny element determinujący ocenę innowacyjności projektów.

Problemem poruszonym już we wcześniejszych ewaluacjach była rzetelność wystawianych opinii o innowacyjności. Zgodnie z przewodnikiem po kryteriach oceny wniosków miały one usprawnić proces oceny i być podstawą do przyznania punktów za kryteria dotyczące innowacyjności projektu. Z jednej strony eksperci pozytywnie wypowiadali się o samej idei załączania opinii, wskazywali na to, że częstokroć ich zawartość była rzetelna i pomagała w ocenie wniosku. Dość częstym problemem zgłaszanym przez ekspertów była jednak niska jakość wystawianych opinii, powtarzanie informacji z wniosku, bądź ogólnikowa treść, niepozwalająca na weryfikację:

- » *nie jest jakimś zupełnym odkryciem, że te opinie nie były najlepszej jakości i zdarzało się, że były pisane po prostu na potrzeby konkretnego projektu a nie reprezentowały sobą jakiejś specjalnej wartości informacyjnej* [IDI partner społeczny]

System nie gwarantował obiektywności załączanych opinii. Procedura uzyskiwania takiego dokumentu gwarantowała wnioskodawcy potwierdzenie spełnienia stosownych kryteriów:

- » *Z tym, że te opinie też zawsze są załatwiane za pieniądze prawda, to instytucje przygotowują na zlecenie od osób. One też tę opinię zawsze dopasują.* [IDI Beneficjent]

Jeden z ekspertów wskazał także na niedoskonałość systemu, który do pewnego etapu nie umożliwiał podważenia załączonej opinii o innowacyjności (4.4 PO IG):

- » *W momencie kiedy była załączona opinia o innowacyjności uznawano, że kryterium jest spełnione(...) Powinna być opinia o innowacyjności jak najbardziej bo ona jest ogromnym wskazaniem, dla nas ekspertów jest możliwość zweryfikowania chociażby kto wystawił tę opinię, określenie jej wartości merytorycznej, sprawdzenie jeszcze ale tu jest paradoks taki, że ona może być kiepsko napisana według opinii eksperta a my byliśmy przymuszani do jej przyjęcia. Tylko liczyło się to, że format jest prawidłowy.* [panel ekspertów]

W Działaniu 4.5 PO IG problem ten już nie występował, jak wskazał przedstawiciel IW opinie pełniły rolę pomocniczą, lecz występuje dodatkowa weryfikacja ze strony ekspertów z komisji konkursowej:

- » *Opinia o innowacyjności nie jest dokumentem wiążącym, bo można opłacić naukowca, by ją wydał, a i tak oceniają tę innowacyjność eksperci. Moim zdaniem dobrze że ta opinia nie jest obligatoryjna... Bo często ta opinia jest powieleniem tego, co jest we wniosku, na zasadzie „kopiuj-wklej”...W oczach wnioskodawców opinia uwiarygadnia ich projekt, ale tak nie jest. Moim zdaniem nie jest to miarodajne. To niezależni eksperci powinni się do tego odnieść. Wielu wnioskodawców próbuje naciągać projekty, które niekoniecznie są innowacyjne.* [IDI IW]

Analizując przydatność wystawianych opinii w zakresie oceny innowacyjności, warto zaznaczyć, że pomiędzy II a III rundą działania 4.4 PO IG wprowadzono także zmiany we wzorach opinii o innowacyjności. Objętość uzasadnień dotyczących spełniania poszczególnych kryteriów ograniczono do maks. 2000 znaków, jednocześnie dodając uszczegółowienia dotyczące wymaganej zawartości takich dokumentów:

- » *informacja, które z elementów linii technologicznej produkcji lub procesu realizacji usługi są innowacyjne, a które pełnią rolę uzupełniającą;*

- » *analiza informująca, czy wdrażana/zakupowana technologia jest innowacyjna względem oferty już istniejącej na rynku i na czym ta innowacyjność polega;*
- » *spis podstaw/źródeł danych, na podstawie których określono stopień innowacyjności technologii, z podaniem tytułów raportów, roczników statystycznych i dat ich wydania. adresów stron internetowych, roczników publikacji itp. oraz wskazaniem miejsca ich dostępności w celu zweryfikowania z informacjami przedstawionymi w opinii, z zastrzeżeniem, że podstawą opinii nie mogą być jedynie ogólne teksty reklamowo-opisowe dotyczące wdrażanej/zakupowanej technologii.*

W przypadku uzasadnienia innowacyjności w oparciu o stopień rozprzestrzenienia technologii mierzony stosunkiem sprzedaży produktu wytworzonego w ramach danej technologii do łącznej sprzedaży produktów porównywalnych w danej branży i danego wyrobu, należy dodatkowo wskazać:

- » *produkty porównywane wraz z uzasadnieniem ich wyboru;*
- » *obszary geograficzne, które podlegały analizie (jeśli pewne regiony świata nie były uwzględnione w analizie należy wskazać dlaczego);*
- » *źródła danych służących do oszacowania sprzedaży produktu otrzymanego przy wykorzystaniu analizowanej technologii;*
- » *źródła danych dotyczących rynku produktów porównywanych (np. raporty dotyczące badań rynku, dane statystyczne z podaniem rocznika), okresu jakiego dotyczą i obszaru geograficznego z jakiego były gromadzone dane.³⁴*

Uszczegółowienie oczekiwań dotyczących zawartości opinii o innowacyjności jest z pewnością krokiem w dobrą stronę – problemem wskazywanym przez ekspertów był bowiem ogólnikowy charakter opinii, a co za tym idzie niemożność zweryfikowania ich zapisów.

Zmiany wprowadzone we wzorzec opinii o innowacyjności były zgodne z postulatami ekspertów, którzy oczekiwali przede wszystkim większej precyzji w opisie i możliwości ich weryfikacji. Dookreślenie i doprecyzowanie wymaganej formy opinii o innowacyjności usprawniło ocenę, jednak na skuteczność stosowania tego narzędzia wpływają także inne czynniki. Kolejnym, niezbędnym elementem systemu powinna być weryfikacja zawartości opinii.

Informacje uzyskiwane z wywiadów wskazują, że zarówno zawartość opinii jak i podejście ekspertów oceniających do owych dokumentów były bardzo zróżnicowane:

- » *„Jak ja pisałem opinię (...) to ona miała chyba 17 stron. Dlatego, że problem był tak bogaty, że musiałem sprawdzić w bazie patentowej amerykańskiej co tam oni mają ciekawego, porównać to, i tak dalej. Taka opinia, na pewno mi, jako ekspertowi, byłaby bardzo potrzebna.” [IDI ekspert]*

³⁴ Wzór opinii o innowacyjności stosowany w Działaniu 4.4 PO IG (www.parp.gov.pl)

Problem nierzetelności opinii, dostrzeżony także w ramach innych ewaluacji, może być rozwiązany na różne sposoby. Autorzy raportu „Ocena trafności doboru kryteriów wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007-2013” proponowali zastosowanie sankcji wobec instytucji, którym udowodniono wystawienie nierzetelnej opinii o innowacyjności. Mogłyby one przyjąć formę „czarnej listy” jednostek, których opinie nie będą brane pod uwagę przy kolejnych ocenach³⁵. W innym opracowaniu proponowano podobne rozwiązanie, wskazując, że publikacja wyników ocen opinii wpłynie na podwyższenie poziomu rzetelności wystawianych dokumentów.³⁶

Przedstawicielka jednej z instytucji systemu wdrażania zaproponowała przeniesienie na IW możliwości wystąpienia o opinię dotyczącą innowacyjności projektu. Opinia wystawiana nie na zlecenie wnioskodawcy byłaby bardziej rzetelnie przygotowana, a to oznacza, że nie wszystkie poświadczałyby innowacyjność proponowanej inwestycji. Wreszcie, możliwość konfrontacji eksperta oceniającego wniosek z autorem opinii mogłaby pomóc wyjaśnić niejasności zawarte w dokumencie i doprowadzić do konsensusu w kwestii oceny innowacyjności danego projektu.

Wydaje się, że weryfikacja zawartości i przydatności opinii powinna być dokonywana przez eksperta oceniającego wniosek. Dotychczasowe doświadczenia ekspertów sugerują, że dodatkowy etap weryfikacji składanych dokumentów jest niezbędny. Ocena taka powinna opierać się na „Przewodniku po kryteriach” oraz wzorze opinii o innowacyjności (kluczowe zapisy przytoczono wyżej) i powinno z niej jednoznacznie wynikać, czy dokument spełnia niezbędne wymogi. W przypadku oceny niekorzystnej ekspert miałby możliwość konsultacji z autorem opinii. Braki w opinii, które nie pozwalają na jednoznaczną ocenę spełnienia kryterium skutkowałyby nieprzyznaniem punktów w danym kryterium. Naturalnie proponowane zmiany oznaczałyby zwiększenie ilości czasu przeznaczonego na ocenę, a być może także wynagrodzeń ekspertów. Wydaje się jednak, że usprawnienie tego elementu systemu wyboru projektów może dać wymierne efekty w postaci bardziej dopracowanych wniosków i skuteczniejszej oceny kryteriów dotyczących innowacyjności.

Tryb pracy ekspertów

W poszczególnych analizowanych Poddziałaniach i Działaniach zmieniał się także system pracy ekspertów. W Działaniu 4.4 PO IG eksperci oceniali wnioski zdalnie przy pomocy systemu komputerowego, w Działaniu 4.5 PO IG stosowany jest tzw. panel ekspertów, na którym Wnioskodawca prezentuje swój projekt i odpowiada na pytania ekspertów. Po spotkaniu ocena jest uzgadniana przez ekspertów. Wypowiedzi przedstawicieli IW wskazują, że najważniejszymi zaletami takiego trybu oceny jest możliwość szybkiej weryfikacji zapisów dokumentacji konkursowej, oraz uzgodnienia ocen pomiędzy ekspertami:

³⁵ „Ocena trafności doboru...”, s. 47

³⁶ „Ekspertyza wykonana na zlecenie Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, obejmująca: Pomiar ogólnego kryterium innowacyjności za pomocą kilku składowych podkryteriów innowacyjności; Metodologię pomiaru kryterium „dyfuzji innowacji” w ramach działań Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013”, Polska Izba Gospodarcza Zaawansowanych Technologii, Warszawa, luty 2009 r., s. 46

- » *Tu się spotykają eksperci i my dołożyliśmy do tego jeszcze (...)spotkania z wnioskodawcami, które się odbywają, każdy wnioskodawca ma godzinę czasu na zaprezentowanie swojego projektu, w tym dwadzieścia minut na prezentację, która najczęściej powiela informacje z wniosku, dlatego ona jest krótka a potem jest czas dla ekspertów na pytania i tych pytań na szczęście jest sporo(...)eksperci są naprawdę wnikliwi, a bardzo często na takich spotkaniach wychodzą przekłamania z wniosku, niedoprecyzowania i to ma znaczenie ogromne, bo na przykład kwestie czy wnioskodawca posiada patent, czy wzór użytkowy, który będzie wykorzystywany w danej inwestycji. I we wniosku jest napisane, że posiada, ale okazuje się, że on nie będzie wykorzystywany w inwestycji. A za to jest dużo punktów. Wnioskodawcy są różnie przygotowani, niektórzy bardzo dobrze znają swoje technologie, potrafią przekonać o ich innowacyjności i ją wykazać [IDI IW]*

Dodatkową zaletą panelu ekspertów (a ujmując zagadnienie szerzej: możliwości konsultacji pomiędzy ekspertami) jest umieszczenie danego projektu w szerszym kontekście, możliwość porównania z innymi wnioskami:

- » *Grupujemy na panel projekty z tej samej branży co pozwala troszkę ekspertom wylapać te bardziej innowacyjne bo mają porównanie. A gdy się tak pracuje z projektami oderwanymi od reszty, również tej branży, to można twierdzić, że on jest super innowacyjny, ale nie widziało się tego drugiego(...) [IDI IW]*

Warto zwrócić uwagę, że w Działaniu 4.5 PO IG zdaniem przedstawicieli IW i ekspertów system oceny innowacyjności projektów stoi na wysokim poziomie mimo braku obowiązku złożenia opinii o innowacyjności. Może to świadczyć o skuteczności panelu ekspertów jako formy oceny, która z powodzeniem może zastąpić ocenę indywidualną wspomaganą opinią o innowacyjności. Spotkanie Wnioskodawcy z komisją wymusza na nim rzetelne przygotowanie opisu projektu, w tym uzasadnień spełnienia kryteriów.

Problemem wskazywanym przez część ekspertów była uznaniowość ocen, wynikająca z niejednoznacznych wytycznych zawartych w dokumentacji programowej. Część zmian wprowadzanych przy kolejnych rundach naboru odpowiadała na zgłaszane problemy, jednak różnorodność składanych wniosków i stopień skomplikowania systemu sprawiają, że podobne wątpliwości mogą się pojawiać także w przyszłości. Warto zauważyć, że ten problem dostrzeżono także w raporcie CASE-Doradcy z roku 2010, sugerując zwiększenie liczby szkoleń i opracowywanie „dobrych praktyk” oceny wniosków tak, aby zapewnić ocenę zgodnie z duchem Działania i Programu³⁷. Rozwinięciem tych postulatów mogłoby być stworzenie bazy wiedzy opierającej się na doświadczeniach z już zakończonych naborów.

Należy założyć, że kolejne rundy naboru oraz liczba wykonanych ocen pozwoliły na zebranie danych umożliwiających stworzenie usystematyzowanej bazy wiedzy. Zakładając, że kolejne działania wspierające innowacyjność opierałyby się na takich samych lub podobnie sformułowanych kryteriach, można skorzystać z dotychczasowych doświadczeń ekspertów oceniających wnioski i stworzyć bazę przypadków/kazusów,

³⁷ „Ewaluacja funkcjonowania systemu...”, s. 7

dobrych praktyk interpretacji kryteriów i oceny wniosków, które ułatwiłyby ekspertom pracę. Baza mogłaby zawierać przypadki rozstrzygnięć odnoszących się do konkretnych typów kryteriów.

Niezależnie od powyższej propozycji warto zadbać o jeszcze lepsze przygotowanie ekspertów do oceny poprzez zwiększenie liczby szkoleń (lub modyfikację ich treści na podstawie postulatów zgłaszanych przez ekspertów) i umożliwienie konsultacji z pracownikami IW w przypadku pojawienia się wątpliwości w procesie oceny.

Problemem poruszonym już w kontekście kosztów oceny wniosków i wynagrodzeń ekspertów³⁸ jest czas przeznaczony na ocenę i presja wywierana w związku z tym na ekspertów. Część rozmówców wskazywała, że w przypadku groźby niedotrzymania terminów zwracano się do ekspertów, którzy oceniają wnioski najszybciej. Istnieje ryzyko, że szybka analiza wniosków mogła skutkować niższą rzetelnością oceny. Aby zminimalizować ryzyko przeprowadzenia oceny w zbyt krótkim czasie, a przez to w sposób nierzetelny, warto rozważyć wprowadzenie ograniczenia liczby wniosków, które może ocenić dany ekspert w ramach rundy naboru. Zmiana ta jednak powinna być powiązana z wydłużeniem czasu przeznaczonego na ocenę wniosków i zapewnieniem większej liczby ekspertów, aby zapewnić wysoki poziom ocen i komfort pracy recenzentów.

System punktacji, wagi punktowe przyznawane kryteriom

Za niedoskonałość systemu należy uznać brak skali punktowej w przypadku niektórych kryteriów. Efektem takiego rozwiązania jest uśrednianie wyników, a w niektórych przypadkach ich zawyżanie. Ostateczny kształt listy rankingowej mógł nie oddawać faktycznego stopnia innowacyjności wniosków.³⁹

Przykładami kryteriów, w których nie zastosowano skali punktacji, są główne kryteria odnoszące się do innowacyjności (wiek technologii bądź produktowy charakter innowacji) a także kryterium dotyczące utworzenia lub rozbudowy działu B+R. Za dobre rozwiązanie w tym kontekście należy uznać sposób przyznawania punktów za patenty i wzory przemysłowe w Działaniu 4.5 PO IG – w przeciwieństwie do Działania 4.4 nie wystarczyło spełnienie jednego z podanych warunków aby uzyskać maksymalną liczbę punktów, punkty przyznawano za spełnianie poszczególnych podkryteriów, co pozwalało na bardziej precyzyjną ocenę i uniknięcie zawyżania punktacji.

Problem dotyczący systemu punktacji i wag punktowych został zauważony także przez autorów innych opracowań zajmujących się ewaluowanymi Działaniami. Autorzy ekspertyzy wykonanej na zlecenie Ministerstwa Rozwoju Regionalnego w 2009 r. zauważyli, że zgodnie z wystawionymi ocenami większość zgłoszonych innowacji należałoby uznać za przełomowe, co oznacza, że system wyboru projektów nie zapewniał odpowiedniej selekcji wniosków. Proponowane przez autorów owego opracowania rozwiązanie jest w dużej mierze zbieżne z wynikami niniejszej ewaluacji i oczekiwaniami ekspertów. Postulowano dodanie kryterium rangującego wnioski pod względem skali innowacyjności danego rozwiązania:

³⁸ Por. rozdział 5.4 niniejszego raportu.

³⁹ Tamże, s. 105-106

- » innowacja przełomowa
- » innowacja o znaczeniu światowym
- » innowacja o znaczeniu dla rynku w skali większej niż rynek polski
- » innowacja o istotnym znaczeniu dla rynku polskiego z realną koncepcją i możliwością dalszego procesu wprowadzania kolejnych innowacji (umożliwiają to warunki licencji lub posiadanie praw do ochrony własności przemysłowej)
- » innowacja o bardzo istotnym znaczeniu dla branży na rynku polskim
- » innowacja dla linii produktowej na rynku polskim

Zgodnie z powyższą propozycją, projekty miałyby otrzymywać od 2 do 23 pkt na skali z równymi interwałami.⁴⁰ Kwestią otwartą pozostaje doprecyzowanie opisu spełniania kryteriów, który pozwoliłby na przyznanie określonej liczby punktów i sformułowanie odpowiednich uzasadnień.

Wprowadzenie skali punktowej w niektórych lub wszystkich kryteriach musiałoby się wiązać z dalszym uszczegółowieniem wytycznych i oczekiwań wobec Wnioskodawców i ekspertów. Jak wskazał jeden z członków Komisji takie rozwiązanie jest możliwe do wprowadzenia i pozwoliłoby na bardziej rzetelną ocenę projektu przez eksperta:

- » *Żeby we wniosku wnioskodawca podawał jakie jest aktualne wyposażenie, w jaki sposób chce rozwijać, rozszerzać działalność tej komórki badawczo-rozwojowej (...) jeśli ją tworzy od podstaw to żeby wyraźnie było napisane w jakim zakresie co chce robić, jakie wyposażenie bo tutaj spójności brak [Triada, 4.4 PO IG]*

Brak podziału na branże przy ocenie i przy tworzeniu list rankingowych projektów

Mimo, że założeniem Programu było wspieranie projektów innowacyjnych, niezależnie od tematyki czy branży, kwestią podnoszoną zarówno przez przedstawicieli instytucji systemu wdrażania, jak i ekspertów, była potencjalna selekcja wniosków ze względu na branżę.

- » *Brakuje mi w PO IG takich kryteriów mierzących wpływ projektów na rozwój gospodarczy, czyli na windowaniu gospodarki, wyspecjalizowanie się gospodarki w jakichś branżach, i wywindowanie ich w tych dziedzinach. Czyli, żeby ktoś właśnie pokusił się o wskazanie, które są preferowane branże co nigdy nie udawało się na żadnym etapie, nikt się nie podjął tego, nie ma żadnego strategicznego dokumentu, który wskazywałby które branże są preferowane [IDI IW]*

Zdaniem jednego z ekspertów rozwiązaniem tej sytuacji mogłoby być tworzenie różnych list rankingowych dla projektów z różnych branż tak, aby uniknąć sytuacji, w której o dofinansowanie konkurują ze sobą

⁴⁰ „Ekspertyza...”, Polska Izba Gospodarcza Zaawansowanych Technologii, Warszawa, luty 2009 r.

projekty z bardzo odległych branż, o zupełnie odmiennej tematyce. Innym rozwiązaniem byłoby przyznanie innych wag punktowych projektom z poszczególnych branż.

Sami Beneficjenci wskazywali również na nierówną pozycję branż pod względem możliwości spełnienia poszczególnych kryteriów. Jeden z respondentów, przedstawiciel firmy poligraficznej, stwierdził, że specyfika jego branży ułatwia składanie wniosków spełniających kryteria dotyczące innowacyjności. Jego zdaniem liczba i częstotliwość pojawiania się innowacji produktowych czy technologicznych sprawia, że złożenie wniosku dotyczącego innowacji młodszej niż 3 lata nie jest problemem.

Postulaty dotyczące ewentualnej zmiany zakresu pojęcia innowacyjności w zależności od branży pojawiały się w raportach z przeprowadzonych do tej pory badań. Zwracano uwagę m.in. na zagadnienie trwałości danej innowacji (tempo „starzenia się” poszczególnych technologii jest różne) oraz na fakt, że stosowanie jednej definicji innowacyjności i jednego systemu wyboru projektów dla różnych branż de facto zachęca Wnioskodawców do działań oportunistycznych i potencjalnie obniża innowacyjność składanych wniosków.⁴¹

Ewentualne zmiany dotyczące preferowanych branż powinny zostać poprzedzone pogłębioną analizą, na co wskazuje jeden z ekspertów:

- » *Oczywiście wybór branż kluczowych jest trudny i zawsze będzie [to] dyskutowane, ale można próbować, proponować konkursy dla określonych branż albo związane z określonymi technologiami, które uznajemy za kluczowe dla rozwoju gospodarki na przykład dzisiaj. Jest mnóstwo tych foresightów, które mówią, w co należy inwestować, więc może trzeba szerzej z tego korzystać. [IDI partner społeczny]*

6. ODPOWIEDZI NA PYTANIA BADAWCZE

Czy system wyboru projektów oraz stworzone kryteria w zakresie innowacyjności w ramach działań 4.4 i 4.5 PO IG zagwarantowały wybór projektów bardziej innowacyjnych niż miało to miejsce w Poddziałaniu 2.2.1 SPO WKP?

Podstawową różnicą, na którą należy zwrócić uwagę, są wyższe wagi punktowe przypisane innowacyjności w ramach kryteriów z Działów PO IG, a także zawarcie w kryteriach obligatoryjnych elementów odnoszących się wprost do innowacyjności. Wzmocniona wstępna selekcja niewątpliwie wpłynęła na wyższą innowacyjność składanych projektów. Dodatkowo, wszystkie kryteria fakultatywne obowiązujące w Działaniach 4.4 i 4.5 odnosiły się bezpośrednio lub pośrednio do innowacyjności projektu. Kryteria niezwiązane bezpośrednio z innowacyjnością, jak np. wzrost zatrudnienia, otrzymały zdecydowanie niższe wagi.

O większym poziomie innowacyjności projektów w Działaniach 4.4 i 4.5 PO IG pośrednio może świadczyć malejący udział kosztów budowlanych w całkowitych kosztach projektu. Mimo, że proporcja ta nie

⁴¹ „Ewaluacja funkcjonowania systemu oceny...”, s. 165; Zob. także „Efekty w zakresie innowacyjności...”, s. 132

świadczy wprost o poziomie innowacyjności projektu, ograniczanie kosztów budowlanych oznacza przeznaczanie wyższych środków na inne elementy inwestycji, w tym potencjalnie bezpośrednio na wdrożenie innowacji. Potwierdzeniem tej tezy są deklaracje Wnioskodawców udzielone w ramach badania CATI dotyczące kosztów wdrożenia innowacji – w kolejnych analizowanych Poddziałaniach i Działaniach zauważono systematyczny wzrost tego odsetka w całkowitych kosztach projektu.

Do takiego stanu rzeczy przyczyniła się także zmiana zasad udzielania wsparcia, ograniczająca maksymalny udział kosztów budowlanych do 50% wydatków kwalifikowanych w ramach Działania 4.4 PO IG.

Odwołując się do danych jakościowych należy podkreślić zmianę dotyczącą opinii o innowacyjności: wprowadzenie możliwości podważenia opinii i zwiększenie roli eksperta recenzującego wnioski w ocenie innowacyjności przyczyniło się do usprawnienia ocen. Zwracali na to uwagę zarówno przedstawiciele instytucji systemu wdrażania jak i eksperci.

Jak powinny być skonstruowane kryteria wyboru projektów innowacyjnych oraz system ich wyboru w kolejnej perspektywie finansowej, aby gwarantował wybór najbardziej innowacyjnych projektów?

Jakie działania należy podjąć aby system wyboru projektów przyczyniał się efektywnie do wyboru projektów, które charakteryzują się najwyższą innowacyjnością?

Jak zwiększyć efektywność systemu wyboru przyszłych projektów proinnowacyjnych?

Analiza funkcjonujących do tej pory systemów wyboru projektów wykazuje, że aktualne kryteria obowiązujące w PO IG nie wymagają radykalnych zmian i trafnie oceniają innowacyjność projektów. Elementami systemu wymagającymi w większym stopniu dopracowania są: opinie o innowacyjności, wagi punktowe niektórych kryteriów, doprecyzowanie dokumentacji konkursowej i sposobów interpretacji jej zapisów, tryb pracy i naboru ekspertów, czas przeznaczony na ocenę. Poniżej przedstawiono propozycje zmian odnoszących się do kształtu kryteriów oraz pozostałych elementów:

Kryterium rozprzestrzenienia technologii: W ramach przyszłych Działań wspierających innowacyjność wskazane jest zrezygnowanie z mało trafnego i bardzo trudnego do zmierzenia kryterium, polegającego na procentowym określeniu rozprzestrzenienia danej technologii w branży.

Wprowadzenie skal punktowych: część kryteriów (jak np. utworzenie lub rozbudowa działu B+R, światowy charakter innowacji, punkty za patenty i wzory przemysłowe w Działaniu 4.4 PO IG) nie pozwalała ekspertom na przyznanie ocen częściowych. Uszczegółowienie opisu i interpretacji spełnienia danego kryterium oraz wprowadzenie skal punktowych umożliwiłoby bardziej trafną ocenę danego kryterium i zminimalizowałoby zjawisko uśredniania/zawyżania ocen. W przypadku kryterium dotyczącego działu B+R skalowanie oceny mogłoby się opierać na liczbie zatrudnionych specjalistów lub wartości zakupionej aparatury. Kryterium dotyczące skali innowacyjności mogłoby bazować na skali: od innowacji krajowej do przełomowej.

Kryterium kooperatywności: Wskazane wydaje się również stosowanie kryterium odnoszącego się do współpracy pomiędzy przedsiębiorstwami. Nawiązanie współpracy z przedsiębiorstwami działającymi na terenie kraju punktowano w części Poddziałania 2.2.1 SPO WKP wdrażanej przez Ministerstwo Gospodarki, punkty otrzymywali także wnioskodawcy Działania 4.5 deklarujący podjęcie współpracy z przedsiębiorstwami

z sektora MSP. Mimo braku bezpośredniego związku z innowacyjnością projektu warto stosować to kryterium w przyszłości mając na uwadze pozytywny wpływ usieciowienia przedsiębiorstw na dyfuzję innowacji.

Kryteria obligatoryjne: warto zachować rozwiązanie wprowadzone w Działaniach 4.4 i 4.5 PO IG polegające na umieszczaniu kryteriów dotyczących innowacyjności już na wstępnym etapie selekcji. Pozwala to na ograniczenie liczby wniosków potencjalnie mało innowacyjnych na kolejnych etapach oceny.

Opinie o innowacyjności: Nie należy rezygnować ze stosowania opinii o innowacyjności, przy czym wskazane jest wprowadzenie mechanizmów zapewniających wyższy poziom rzetelności takich zaświadczeń. Mogłyby one polegać na rozliczaniu instytucji z wiarygodności wystawianych opinii, przeniesieniu na IW procedury występowania o opinię, bądź umożliwieniu ekspertom oceniającym konsultacji z autorami opinii.

Tryb pracy ekspertów: uwagi zgłaszane przez ekspertów wskazują na potencjalne braki w systemie naboru i wynagradzania ekspertów, a także przydzielania projektów do oceny. Przyszłe systemy wyboru projektów powinny uwzględnić potencjalne zmiany, które wpłyną na sprawność i rzetelność ocen: wydłużenie czasu oceny, zwiększenie liczby dostępnych ekspertów (m.in. przez zwiększenie proponowanego wynagrodzenia), stworzenie bazy wiedzy, wskazywanie „dobrych praktyk” w ocenach.

Panel ekspertów: ocena polegająca na konfrontacji z Wnioskodawcą, prezentacji projektu, a następnie debacie ekspertów jest formą oceny chwaloną przez przedstawicieli IW oraz ekspertów. Najważniejszymi zaletami takiego trybu oceny jest możliwość szybkiej weryfikacji zapisów dokumentacji konkursowej, oraz uzgodnienia ocen pomiędzy ekspertami. Wskazane jest stosowanie tej formy oceny w systemach wyboru projektów innowacyjnych.

Czy przyjęte kryteria oceny w zakresie innowacyjności projektów są precyzyjne i mierzalne umożliwiając zrozumiałą i jednoznaczną interpretację zarówno przez osoby oceniające projekty, jak i aplikujących beneficjentów?

Czy konstrukcja formularza wniosku o dofinansowanie projektu umożliwiała skutecznie i efektywnie pozyskanie informacji umożliwiającej ocenę projektów pod kątem ich innowacyjności zgodnie z przyjętymi kryteriami?

W opinii większości przebadanych Wnioskodawców stosowane do tej pory kryteria oceny w zakresie innowacyjności są zrozumiałe i jednoznaczne.

Część ekspertów zidentyfikowała braki w przewodniku po kryteriach, uniemożliwiające jednoznaczną ocenę, wskazując jednocześnie, że zostały one uzupełnione w ramach zmian w dokumentacji konkursowej w Działaniu 4.4 PO IG. Przedstawiono je poniżej:

Kryterium dotyczące rozprzestrzenienia technologii w danej branży, mimo deklarowanego spełnienia, często nie było weryfikowalne. W kolejnych rundach naboru (III runda Działania 4.4 PO IG) uszczegółowiono m.in. wzór opinii o innowacyjności, wymagając wskazania źródeł informacji i metodologii pomiarów – była to zmiana zgodna z oczekiwaniami ekspertów, jednak na podstawie dostępnych danych nie było możliwe jednoznaczne stwierdzenie, czy zakładany efekt został osiągnięty.

Innym kryterium, którego opis i interpretacja zostały doprecyzowane, było kryterium odnoszące się do znacznego wykorzystywania w projekcie efektów prac B+R (Działanie 4.4 PO IG).

Kryterium dotyczące okresu stosowania danej technologii w Polsce/na świecie spotykało się ze zróżnicowanymi ocenami, przeważnie jednak eksperci oceniali je jako skuteczne narzędzie selekcji, wymagające jednak kolejnych etapów oceny do zweryfikowania poziomu innowacyjności projektu.

Nie odnotowano poważnych uwag zgłaszanych do konstrukcji formularza wniosku o dofinansowanie projektu. Zarówno Wnioskodawcy jak i eksperci przyznawali, że skala zaawansowania przedsięwzięć oraz kwoty dofinansowania uzasadniają konieczność funkcjonowania systemu w obecnej formie, nawet jeśli wydaje się skomplikowany.

Które projekty realizowane w ramach Poddziałania 2.2.1 SPO WKP charakteryzował większy poziom innowacyjności (tj. czy w części realizowanej przez MG czy w części wdrażanej przez PARP)?

Jaka była przyczyna większego poziomu innowacyjności projektów realizowanych przez MG / PARP?

Analizując poziom innowacyjności projektów realizowanych w obydwu częściach Poddziałania 2.2.1 SPO WKP należy wziąć pod uwagę cele Działania i Poddziałania oraz wynikający z nich system wyboru projektów. Poza zwiększeniem poziomu innowacyjności przedsiębiorstw zakładano m.in. tworzenie nowych miejsc pracy, poprawę konkurencyjności przedsiębiorstw, czy poprawę stanu środowiska. Punktacja za innowacyjność stanowiła tylko część możliwych do zdobycia punktów, co ogranicza możliwość oceny innowacyjności projektów dofinansowanych w ramach obydwu części Poddziałania.

W części wdrażanej przez Ministerstwo Gospodarki punktacja za innowacyjność projektu stanowiła 23% całości, zaś w części wdrażanej przez PARP – 30%.

Bardzo istotną różnicą pomiędzy obiema częściami Poddziałania była inna struktura Beneficjentów. Dominacja dużych przedsiębiorstw w części wdrażanej przez Ministerstwo Gospodarki mogła istotnie wpłynąć na charakter składanych projektów. Porównanie poziomów innowacyjności beneficjentów projektów wdrażanych przez MG i PARP na podstawie analizy matrycy wniosków, które otrzymały dofinansowanie ujawnia relatywnie niski poziom zróżnicowania w zakresie innowacyjności podmiotów. Pomimo, iż w Poddziałaniu 2.2.1 MG wdrażane były innowacje o charakterze światowym a w Poddziałaniu 2.2.1 PARP innowacje o charakterze krajowym to obserwowalne różnice są w znacznym stopniu konsekwencją występowania lub rezygnacji z kryteriów projektowych, a nie jedynie stopnia innowacyjności podmiotów. Wnioskodawcy charakteryzowali się bardzo zbieżnym kapitałem w zakresie innowacyjności.

Podsumowując: zmiany wprowadzone w toku wdrażania Poddziałania 2.2.1 SPO WKP nie pozwalają na jednoznaczne wskazanie, w której części Poddziałania wybrano do dofinansowania projekty najbardziej innowacyjne. Złagodzenie kluczowego kryterium poprzez zmianę skali innowacji na krajową wskazuje na niższy poziom innowacyjności projektów w części wdrażanej przez PARP.

Jaki był charakter innowacji (produktowe, technologiczne, organizacyjne itp.) wdrażanych w ramach Poddziałania 2.2.1 SPO WKP a jaki w ramach działań 4.4 i 4.5 PO IG?

Które innowacje najczęściej występowały w projektach i co było tego przyczyną, jak również które innowacje najrzadziej były przedmiotem projektu i jaka była tego przyczyna?

Zgodnie z deklaracjami Wnioskodawców, dominującym rodzajem innowacji w każdym z ewaluowanych Działań i Poddziałań była innowacja technologiczna (ponad 70%). Najwyższy odsetek innowacji produktowych wystąpił w Działaniu 4.4 PO IG (62,7%), z kolei w Działaniu 4.5 PO IG odnotowano najwyższy odsetek innowacji organizacyjnych (ponad 40%).

Głównym wyjaśnieniem zaobserwowanych różnic jest zmiana kryteriów, która zaszła pomiędzy poszczególnymi Działaniami: jedynie w Działaniu 4.5 PO IG można było uzyskać punkty za innowacje organizacyjne, z kolei w Działaniu 4.4 PO IG w opisie kryteriów położono nacisk na innowacje produktowe, w III rundzie dodatkowo zmieniając jedno z kluczowych kryteriów i wprowadzając wymóg zgłaszania innowacji produktowych.

Jak kształtowały się koszty wdrożenia danej innowacji w odniesieniu do całkowitych kosztów projektu w Poddziałaniu 2.2.1 SPO WKP i działaniach 4.4 i 4.5 PO IG? Czy uzyskana proporcja jest efektywna z punktu widzenia celów obu Programów? Czy funkcjonujące systemy wyboru projektów (4.4. 4.5 PO IG oraz 2.2.1 SPO WKP) są / były pod tym względem optymalne? Jakie zmiany warto wprowadzić, aby obniżyć koszty w tym zakresie (koszty wykazania określonego poziomu innowacyjności po stronie wnioskodawców i koszty oceny złożonych aplikacji po stronie instytucji systemu wdrażania).

Ustalenie dokładnej proporcji pomiędzy kosztami przeznaczanymi na wdrożenie innowacji a pozostałymi kosztami projektu nie jest możliwe. Dokumentacja projektowa nie zawiera takich danych, opierano się więc na deklaracjach wnioskodawców oraz danych jakościowych uzyskanych w trakcie wywiadów. Według deklaracji wnioskodawców w każdym z ewaluowanych Działań ponad 1/3 wniosków dotyczyła projektów, w których budżetach koszt wdrożenia innowacji obejmował nie więcej niż 20% wartości projektu. Jednocześnie jednak warto zwrócić uwagę, że w Działaniach 4.4 i 4.5 PO IG odsetek wnioskodawców deklarujących wysoki udział kosztów przeznaczonych na wdrożenie innowacji był zauważalnie wyższy niż w Poddziałaniu 2.2.1 SPO WKP. Udział kosztów wdrożenia innowacji w kosztach całkowitych przewyższający 60% zadeklarowało 17,5% wnioskodawców Poddziałania 2.2.1, 28,2% wnioskodawców Działania 4.4 PO IG oraz 29,3% wnioskodawców Działania 4.5 PO IG. Może to wskazywać na wyższą skuteczność systemu wyboru projektów obowiązującego w PO IG w selekcji wniosków zawierających wydatki nieuzasadnione z punktu widzenia celów Działania. Warto zwrócić uwagę na ograniczenie kosztów budowlanych w wydatkach kwalifikowanych do maks. 50% w Działaniu 4.4 PO IG

Wydaje się, że ograniczenia dotyczące kosztów zakupu gruntów oraz kosztów budowlanych funkcjonujące w PO IG, w wystarczającym stopniu zminimalizowały możliwość wystąpienia nadużyć związanych z nieprawidłowym z punktu widzenia celów Programu przeznaczeniem środków. Trudność w precyzyjnym określeniu wysokości kosztów przeznaczonych na wdrożenie innowacji oraz różnorodność zgłaszanych inwestycji nakazuje ostrożność w tej kwestii. Należy pamiętać, że zbyt restrykcyjne ograniczenie wysokości wydatków kwalifikowanych pod tym względem mogłoby skutkować odrzuceniem potencjalnie innowacyjnych projektów.

Wyniki badania wskazują na zasadność stosowanych do tej pory ograniczeń dotyczących udziału w wydatkach kwalifikowanych ceny zakupu gruntów i kosztów budowlanych. Wskazane wydaje się

zachowanie zastosowanego w Działaniu 4.4 PO IG ograniczenia kosztów budowlanych do maks. 50% wydatków kwalifikowanych. Koszty ponoszone przez wnioskodawców oceniano jako nieistotne z punktu widzenia wnioskowanych kwot i nie dostrzegano konieczności ich ograniczania. Takie opinie formułowali wszyscy interesariusze systemu.

Czy stworzony w obecnej perspektywie finansowej system wyboru projektów wpływał korzystnie na selekcję projektów najbardziej innowacyjnych? Jeśli nie to dlaczego?

Czy przyjęte w ramach działania 4.4 i 4.5 kryteria oraz sposób oceny i dokumentowania innowacyjności spowodowały, iż do dofinansowania wybrane zostały projekty o najwyższym poziomie innowacyjności?

Jakie są główne zalety i wady istniejącego systemu wyboru projektów w ramach działania 4.4 i 4.5 PO IG w opinii aplikujących Beneficjentów oraz członków KOP?

Należy zaznaczyć, że w Działaniach 4.4 i 4.5 PO IG nastąpiło zdecydowane zaostrenie kryteriów i ukierunkowanie ich na innowacyjność. Pierwszą poważną zmianą jest zawarcie w części obligatoryjnej kryteriów odnoszących się bezpośrednio do innowacyjności. Zdefiniowanie takiego kryterium jako kryterium dostępowego już na wstępnym etapie selekcji przyczyniło się do większego stopnia innowacyjności projektów, które przeszły do kolejnego etapu.

Wśród elementów systemu wyboru projektów wpływających w największym stopniu na wybór projektów wysoce innowacyjnych należy wymienić:

- » Przyznanie wysokich wag punktowych kryteriom oceny innowacyjności i ograniczenie roli kryteriów niezwiązanych z innowacyjnością;
- » Wprowadzenie komputerowego systemu oceny w Działaniu 4.4 PO IG oraz panelu ekspertów w Działaniu 4.5 PO IG;
- » Ograniczenie kosztów budowlanych w Działaniu 4.4. PO IG (zwiększenie udziału kwot przeznaczanych bezpośrednio na wdrożenie innowacji w całkowitych kosztach projektów)

Do najczęściej krytykowanych elementów istniejącego systemu wyboru projektów, które ograniczały system pod względem wyboru projektów innowacyjnych należały

- » Wymienione wyżej nieweryfikowalne kryterium odnoszące się do rozprzestrzenienia technologii w branży
- » Niespełniające swojej roli opinie o innowacyjności – zdarzały się opinie ogólnikowe, nie wykazujące jednoznacznie spełnienia kryteriów przez projekt, nie wskazujące metodologii pomiaru i źródeł danych

Warto także podkreślić zmiany i usprawnienia, które zachodziły w trakcie wdrażania Działań i udoskonalwały system wyboru projektów:

- » Rezygnacja z niemierzalnego kryterium rozprzestrzenienia technologii w branży;
- » Uszczegółowienie wzoru opinii o innowacyjności;

W przypadku działań 4.4 i 4.5 PO IG zdecydowana większość wnioskodawców spełniła kryterium dotyczące okresu stosowania technologii na świecie w najbardziej rygorystycznym jego wariancie (poniżej 1 roku). W przypadku Działania 4.4 PO IG odsetek ten był nieznacznie wyższy. W zakresie porównań

pozwała nam to wnioskować o wyższym poziomie innowacyjności projektów złożonych w ramach Działania 4.4 PO IG niż projektów składanych przez beneficjentów w ramach Działania 4.5 PO IG. W przypadku Działania 4.4 PO IG zauważamy także, że odsetek wnioskodawców, którzy spełnili przynajmniej jedno z kryteriów oceny innowacyjności w postaci posiadania prawa własności przemysłowej jest najwyższy spośród wszystkich Działań. Wzmacnia to przekonanie o wysokim poziomie innowacyjności wniosków składanych szczególnie w ramach tego Działania. W przypadku Działania 4.5 PO IG odsetek wnioskodawców, którzy spełnili przynajmniej jedno z kryteriów oceny innowacyjności w postaci posiadania prawa własności przemysłowej jest niski.

Czy zmiana kryteriów wyboru projektów odnośnie innowacyjności pomiędzy II a III rundą naboru wniosków o dofinansowanie w ramach działania 4.4 PO IG wpłynęła na wzrost poziomu innowacyjności projektów składanych w tym działaniu?

Jeżeli zmiana kryteriów wyboru projektów pomiędzy II i III runda naboru wniosków w ramach działania 4.4 miała pozytywny/negatywny wpływ na poziom innowacyjności składanych projektów to jaka była tego przyczyna?

W przypadku Działania 4.4 PO IG różnica pomiędzy II i III rundą naboru wniosków jest tak niewielka i znajduje się w granicach błędu statystycznego, iż nie pozwala na jednoznaczne postawienie tezy o wpływie zmiany kryteriów oceny dotyczącej ochrony własności przemysłowej na jakości wybieranych projektów. Wydaje się raczej, że oceny dotyczące ochrony własności przemysłowej, które zgłaszano w rundzie III są nieporównywalne z tymi z rundy I i II. Analiza matrycy pozwala także stwierdzić, że zmiana kryteriów wyboru projektów odnośnie innowacyjności pomiędzy II a III rundą naboru wniosków o dofinansowanie w ramach działania 4.4 PO IG nie wpłynęła w większym stopniu na wzrost poziomu innowacyjności projektów składanych w tym Działaniu.

W związku z powyższym ocena zmian dokonanych pomiędzy II a III rundą naboru opierała się przede wszystkim na danych jakościowych, a więc niekwantyfikowanych: opiniach i deklaracjach ekspertów i przedstawicieli instytucji systemu wdrażania.

Zmiany wprowadzone pomiędzy II a III rundą naboru wniosków w ramach działania 4.4 PO IG stanowiły jednocześnie doprecyzowanie kryteriów oraz ich ukierunkowanie na innowacje produktowe.

Kluczowymi zmianami dokonanymi na tym etapie funkcjonowania systemu oceny było:

- » Usunięcie z oceny fakultatywnej niemierzalnego kryterium odnoszącego się do rozprzestrzenienia technologii w branży;
- » Wprowadzenie kryterium odnoszącego się do światowego charakteru innowacji produktowej, wraz z uszczegółowieniem metodologii
- » Dodanie do kryterium punkującego posiadanie patentów i wzorów przemysłowych uszczegółowienia w postaci wymogu przedstawienia odpowiedniego sprawozdania o stanie techniki, sporządzonego przez właściwy Urząd Patentowy, które „nie podważyło nowości rozwiązania ani poziomu wynalazczego rozwiązania”

- » Dodanie do wzoru opinii o innowacyjności zapisów precyzujących jej oczekiwaną zawartość, w tym wskazanie źródeł danych, metod pomiaru innowacyjności technologii, porównywanych produktów wraz z uzasadnieniem

Wszystkie wymienione zmiany zostały uznane przez ekspertów oceniających wnioski za słuszne. Wziąwszy pod uwagę niedoskonałości systemu oceny występujące na etapie analizy wniosku i interpretacji jego zapisów, należy uznać, że każda zmiana pozytywnie zaopiniowana przez członków komisji konkursowych była zmianą pożądaną z punktu widzenia efektywności systemu. Brak jednoznacznego potwierdzenia w danych ilościowych ogranicza możliwość pogłębionej odpowiedzi na to pytanie badawcze.

7. TABELA REKOMENDACJI

Form	Numer	Wniosek	Rekomendacja	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia	Status	Termin realizacji	Klasyfikacja	Obszar tematyczny
	1.	Kryteria odnoszące się do stopnia rozprzestrzenienia danej technologii w branży są bardzo trudne w ocenie. Zarówno eksperci, jak i przedstawiciele instytucji systemu wdrażania określają je jako niemierzalne.	Rekomendowane jest zrezygnowanie ze stosowania tego kryterium LUB przeformułowanie go w taki sposób, aby mogło zostać łatwiej zweryfikowane przez eksperta oceniającego wniosek.	IP	W kryteriach polegających na alternatywie: ocenie okresu stosowania danej technologii bądź ocenie okresu rozprzestrzenienia danej technologii rekomenduje się usunięcie elementu dotyczącego rozprzestrzenienia technologii			Rekomendacja operacyjna	Innowacyjna Gospodarka 2007-2013
	2.	Przewodniki po kryteriach oraz wytyczne w zakresie oceny wniosków były oceniane przez ekspertów jako niewyczerpujące, ogólnikowe. Zmiany wprowadzone w III	Tworząc kolejne przewodniki po kryteriach należy wzorować się na najnowszych, najbardziej precyzyjnych zapisach, a także weryfikować ewentualne nowe wytyczne aby zagwarantować ich jednoznaczną interpretację.	IW	Zakładając, że kolejne działania ukierunkowane na wspieranie innowacyjności opierałyby się kryteriach oceny stosowanych w ewaluowanych Działaniach (lub zmodyfikowanych), wdrożenie rekomendacji polegałoby na stworzeniu elektronicznej bazy zawierającej najbardziej			Rekomendacja operacyjna	

		rundzie Działania 4.4 PO IG w dużym stopniu uszczegółowiły wytyczne dla ekspertów zgodnie z ich oczekiwaniami (m.in. doprecyzowanie znacznego wykorzystywania w projekcie efektów prac B+R czy uszczegółowienie wzoru opinii o innowacyjności). Część ekspertów zwracała uwagę na zbyt małą liczbę szkoleń lub ich niewystarczający zakres tematyczny.	Niezależnie od objętości przewodników i precyzji ich zapisów należy założyć, że ze względu na różnorodność i liczbę składanych projektów eksperci mogą mieć wątpliwości co do interpretacji poszczególnych kryteriów. Dlatego warto wykorzystać doświadczenia instytucji systemu wdrażania oraz ekspertów wynikające z przeprowadzonych do tej pory rund naboru i stworzyć bazę wiedzy, która stanowiłaby uzupełnienie przewodników po kryteriach i przyczyniłaby się do wystandaryzowania interpretacji i ocen przyznawanych przez ekspertów, a zarazem usprawniłaby system oceny projektów.		kontrowersyjne (trudne w ocenie) kryteria oraz kazusy prawidłowej interpretacji poszczególnych zapisów. Baza byłaby rozszerzana o nowe przypadki wraz z kolejnymi ocenianymi wnioskami.				
	3.	Opinie o innowacyjności, poświadczające spełnienie przez wnioskodawcę	Wskazane jest wzmocnienie mechanizmu weryfikowania rzetelności i prawdziwości opinii o innowacyjności.	IW	Kluczowym elementem nowego systemu powinna być weryfikacja opinii o innowacyjności:			Rekomendacja operacyjna	

		określonych kryteriów, nie zawsze były oceniane jako rzetelne. Część ekspertów podważała ich prawdziwość.			Analiza opinii o innowacyjności powinna być przeprowadzona bądź przez eksperta oceniającego dany wniosek, bądź przez niezależny zespół ekspertów i polegałaby na weryfikacji zawartości opinii pod kątem wymogów zawartych we wzorze: wskazanie źródła danych, analizowanych produktów wraz z uzasadnieniem, jednoznaczne potwierdzenie spełnienia kryterium. Braki w opinii, które nie pozwalają na stwierdzenie spełnienia kryterium skutkowałyby nieprzyznaniem punktów w danym kryterium. Dodatkowo stwierdzenie nierzetelności opinii (np. przytoczenie nieprawdziwych danych lub pominięcie danych niekorzystnych dla projektu) byłoby podstawą do podważenia bezstronności danej jednostki i ewentualnego umieszczenia na „czarnej liście” (patrz niżej). Warto wprowadzić także możliwość konfrontacji eksperta oceniającego wniosek z autorem opinii w celu wyjaśnienia ewentualnych wątpliwości i				
--	--	---	--	--	---	--	--	--	--

					ustalenia wspólnego stanowiska w zakresie innowacyjności danej technologii. Inne elementy, które mogłyby być uzupełnieniem weryfikacji opinii i które mogłyby ograniczyć nadużycia związane z opiniami o innowacyjności to:: stworzenie „czarnej listy” instytucji, które wystawiły nierzetelną opinię o innowacyjności [por. raport CASE-Doradcy z 2008 r.] oraz przeniesienie formalności i kosztów związanych z opinią o innowacyjności na IW. Zakłada się, że jeśli to organ administracji występowałby z prośbą o wystawienie takiej opinii, byłaby przygotowana bardziej rzetelnie. Przed ewentualną zmianą dotyczącą podmiotu występującego o wystawienie opinii należałoby jednak przeanalizować koszty takiego rozwiązania w porównaniu z potencjalnymi zyskami (dalsze wydłużenie czasu oceny, oddelegowanie osób do kontaktów z jednostkami naukowymi, konieczność przeznaczenia dodatkowych				
--	--	--	--	--	---	--	--	--	--

					środków).				
	4.	Panel ekspertów funkcjonujący w ramach działania 4.5 PO IG jest rozwiązaniem ocenianym bardzo wysoko przez przedstawicieli instytucji systemu wdrażania. Pozwala na ograniczenie subiektywności ocen, ułatwia rangowanie projektów i wyłonienie tych najbardziej innowacyjnych.	Warto modyfikować systemy wyboru projektów tak, aby umożliwiać ekspertom wzajemne konsultacje, porównania stanowisk, a także projektów pomiędzy sobą. Ograniczy to subiektywizm w ocenach.		Wskazane jest wprowadzenie oceny w formie panelu ekspertów we wszystkich działaniach ukierunkowanych na wsparcie innowacyjności przedsiębiorstw.			Rekomendacja kluczowa	
	5.	Przedstawiciele IW zwracali uwagę na problemy z rekrutacją ekspertów do oceny wniosków. Jako powody wskazywano różnorodność branż i wielość projektów (ograniczona liczba specjalistów),	Ograniczenia w zasobach systemu oceny projektów sugerują wprowadzenie jednego lub kilku z poniższych rozwiązań: wydłużenie czasu przeznaczonego na ocenę, poszerzenie bazy ekspertów (np. poprzez bardziej intensywną rekrutację	IP, IW	Analiza czasu przeznaczonego na ocenę, liczby ocenionych wniosków, rzetelności wystawionych uzasadnień, liczby ekspertów dostępnych w bazie powinna być podstawą do ewentualnych zmian w zakresie czasu przeznaczonego na ocenę i/lub stawek proponowanych			Rekomendacja operacyjna	

		ograniczony czas przeznaczony na ocenę oraz poziom proponowanego wynagrodzenia. Eksperti również wskazywali, że te elementy są słabością systemu.	ekspertów lub podwyższenie wynagrodzeń), ograniczenie liczby wniosków ocenianych przez jednego eksperta w ramach rundy naboru. Postulowane zmiany przyczynią się do poszerzenia bazy osób oceniających wnioski, poprawienia jakości procesu oceny i formułowanych uzasadnień.		ekspertom.				
	6.	Za niedoskonałość systemu należy uznać brak skali punktowej w przypadku niektórych kryteriów. Efektem takiego rozwiązania jest uśrednianie/zawyżanie wyników.	Wprowadzenie skalowanej oceny przyczyni się do bardziej trafnej i rzetelnej oceny wniosków.	IP, IW	Przeformułowanie kryteriów tak, aby stworzyć możliwość przyznawania punktów częściowych powinno być powiązane z uszczegółowieniem wytycznych (przewodników po kryteriach). W przypadku kryterium dotyczącego rozbudowy lub utworzenia działu B+R skalowanie oceny mogłoby się opierać na liczbie zatrudnionych specjalistów lub wartości zakupionej aparatury. Kryterium dotyczące skali innowacyjności mogłoby bazować na skali: od innowacji krajowej do przełomowej.			Rekomendacja operacyjna	

8. ZAŁĄCZNIKI

8.1. ŹRÓDŁA

1. Uzupełnienie Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw, lata 2004-2006 (Załącznik do rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 6 sierpnia 2004 r. (poz. 2023)) (www.konkurencyjnosc.gov.pl)
2. Uzupełnienie Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw, lata 2004-2006 (wersja ujednolicona, po trzeciej nowelizacji, 08.08.2007) (www.konkurencyjnosc.gov.pl)
3. Wytyczne dla wnioskodawców ubiegających się o wsparcie w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw (www.parp.gov.pl)
4. Program Operacyjny Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013 (Załącznik do uchwały nr 105/2011 Rady Ministrów z dnia 16 czerwca 2011 r.)
5. Szczegółowy opis priorytetów Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013
6. Instrukcja wypełnienia I części wniosku o dofinansowanie realizacji projektu w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka Działanie 4.4 (www.parp.gov.pl)
7. Instrukcja wypełnienia wniosku o dofinansowanie realizacji projektu w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka Działanie 4.5.1, 4.5.2 (materiały uzyskane od Zamawiającego)
8. Regulamin przeprowadzania konkursu w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, Priorytet 4, Działanie 4.4 (www.parp.gov.pl)
9. Przewodnik po kryteriach wyboru finansowanych operacji w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013, kwiecień 2009, (www.mg.gov.pl)
10. Przewodnik po kryteriach wyboru finansowanych operacji w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013, wrzesień 2009, (www.mg.gov.pl)
11. Wzory opinii o innowacyjności stosowane w ramach Działania 4.4 PO IG (www.parp.gov.pl)
12. „Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2004-2006”, GUS 2008
13. „Działalność innowacyjna przedsiębiorstw w latach 2008-2010”, GUS 2011
14. „Poziom absorpcji przez małe i średnie przedsiębiorstwa środków w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstwa, lata 2004-2006”, WYG International Sp. z o.o. i PSDB Sp. z o.o. Warszawa luty 2007 r.
15. „Efekty w zakresie innowacyjności - badanie oddziaływania projektów zrealizowanych w ramach poddziałania 2.2.1 SPO WKP”, IBC GROUP Central Europe Holding S.A, Warszawa grudzień 2009 r.
16. „Wpływ realizacji Sektorowego Programu Operacyjnego Wzrost Konkurencyjności Przedsiębiorstw, lata 2004-2006 na poziom innowacyjności polskich przedsiębiorstw. Raport końcowy. PAG Uniconsult.” Warszawa Lipiec 2008 r.
17. „Ocena trafności doboru kryteriów wyboru projektów w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007-2013”, CASE-Doradcy Sp. z o.o., Warszawa 2008
18. „Ewaluacja funkcjonowania systemu oceny i wyboru projektów w ramach PO IG – etap II – po rozpoczęciu rund aplikacyjnych”, CASE-Doradcy Sp. z o.o., 2010
19. K. Poznańska, M. Zarzecki, P. Matuszewski, A. Rudowski, „Innowacyjność przedsiębiorstw na Mazowszu oraz współpraca ze szkołami wyższymi. Raport z badania”, Warszawa 2012.

20. „Potencjał inwestycyjny obszarów wiejskich Europy środkowo-wschodniej na przykładzie Polski”, Praca przygotowana w ramach badań statutowych KNoP pod kierunkiem naukowym prof. dr hab. SGH Hanny Godlewskiej-Majkowskiej, Warszawa 2011
21. „Ekspertyza wykonana na zlecenie Ministerstwa Rozwoju Regionalnego, obejmująca: Pomiar ogólnego kryterium innowacyjności za pomocą kilku składowych podkryteriów innowacyjności; Metodologię pomiaru kryterium „dyfuzji innowacji” w ramach działań Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007-2013”, Polska Izba Gospodarcza Zaawansowanych Technologii, Warszawa, luty 2009 r. (www.poig.gov.pl)

8.2. NARZĘDZIA BADAWCZE

SCENARIUSZ WYWIADU POGŁĘBIONEGO (IDI) Z PRZEDSTAWICIELEM INSTYTUCJI ZARZĄDZAJĄCEJ/INSTYTUCJI POŚREDNICZĄCEJ/INSTYTUCJI WDRAŻAJĄCEJ

Kartoteka moderacji

Data wywiadu		Nazwisko i imię moderatora	
Godzina rozpoczęcia badania		Godzina zakończenia badania	
Miejsce wywiadu		Czas badania	
Adres (miejsce wywiadu)		Numer wywiadu	
Imię i nazwisko respondenta		Status zatrudnienia respondenta	
Dodatkowe informacje/ uwagi			

UWAGA. Przedstawione w niniejszym scenariuszu pytania nie stanowią katalogu zamkniętego, gdyż ani nie wyczerpują wszystkich kwestii, jakie mogą zostać podjęte w trakcie realizacji IDI, ani też nie wszystkie muszą być zadane w trakcie prowadzenia konkretnego wywiadu. Stanowią one rodzaj wskazówek, dyspozycji do realizacji wywiadu, poprzez wskazanie zasadniczych zagadnień, które powinny stanowić główną oś IDI. Zgodnie bowiem z metodologią nauk społecznych, IDI będący badaniem jakościowym o charakterze eksploracyjnym (w przeciwieństwie do wywiadów kwestionariuszowych), ma swoją własną, indywidualną dynamikę i jego przebieg w dużej mierze zależy od odpowiedzi udzielanych przez osobę badaną. Zatem w każdym realizowanym wywiadzie mogą być pogłębiane jedne zagadnienia, a bardziej powierzchownie traktowane inne – w zależności od wiedzy danego rozmówcy i jego chęci do dzielenia się swoimi przemyśleniami. Poniższe pytania mają charakter indykatorywny, niemniej prosimy o upewnienie się, że wszystkie pytania postawione w scenariuszu zostały zadane respondentowi, lub że respondent przy okazji wybranego pytania sam poruszył temat będący odpowiedzią na inne pytanie, tak że w efekcie wszystkie obszary objęte scenariuszem zostały poruszone.

Wprowadzenie: poinformowanie rozmówcy, że wywiad jest częścią badania pt. „Ocena efektywności systemu wyboru projektów i kryteriów w zakresie innowacyjności w ramach działania 4.4 i 4.5 PO IG w porównaniu do projektów zrealizowanych w Poddziałaniu 2.2.1 SPO WKP” realizowanego na zlecenie Ministerstwa Gospodarki. Badanie jest współfinansowane przez Unię Europejską ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach PO IG.

Poinformowanie o rejestrowaniu wywiadu na nośniku cyfrowym, zapewnienie o anonimowości i wykorzystaniu uzyskanych informacji wyłącznie do celów związanych z realizacją badania.

I WSTĘP

1. Jaka jest rola Pana/Pani instytucji w Poddziałaniu 2.2.1 SPO WKP i Działaniach 4.4 i 4.5 PO IG?
2. Czy liczba złożonych wniosków w Poddziałaniu 2.2.1 SPO WKP i Działaniach 4.4 i 4.5 PO IG była zgodna z Pana/Pani oczekiwaniami?
3. Czy zakres tematyczny projektów był zgodny z Pana/Pani oczekiwaniami? Jakich projektów brakuje? Jakie występowały różnice w tym zakresie pomiędzy działaniami?
4. Na jakiej podstawie proponowano i zatwierdzano kryteria oceny innowacyjności zgłaszanych wniosków? Jakie występowały różnice w tym zakresie pomiędzy działaniami?

II OCENA KRYTERIÓW ORAZ SYSTEMU WYBORU PROJEKTÓW (PORÓWNANIE SPO WKP 2.2.1 ORAZ PO IG 4.4, 4.5)

5. Jak Pan/Pani ocenia zmiany w kryteriach oceny innowacyjności, które zaszyły w ramach poddziałania 2.2.1 SPO WKP (zarówno we wnioskach ocenianych przez MG, jak i PARP)? *Czy przyczyniły się do wyboru projektów bardziej innowacyjnych?*
6. Które projekty realizowane w ramach poddziałania 2.2.1 SPO WKP charakteryzował większy poziom innowacyjności (tj. czy w części realizowanej przez MG czy w części wdrażanej przez PARP)?
7. Jaka była przyczyna większego poziomu innowacyjności projektów realizowanych przez MG / PARP?
8. Jak Pan/Pani ocenia zmiany w kryteriach oceny innowacyjności, które zaszyły pomiędzy Poddziałaniem SPO WKP 2.2.1 i Działaniami PO IG 4.4 i 4.5? Jakimi były cele tych zmian? Czy zostały osiągnięte?
9. Jak Pan/Pani ocenia zmiany w systemie wyboru projektów, które zaszyły pomiędzy Poddziałaniem SPO WKP 2.2.1 i Działaniami PO IG 4.4 i 4.5? Jakimi były cele tych zmian? Czy zostały osiągnięte?
10. W którym z tych Działań (SPO WKP 2.2.1, PO IG 4.4 i 4.5) Pana/Pani zdaniem obowiązywały najbardziej trafne kryteria oceny innowacyjności? Dlaczego? Które ocenia Pan/i jako bardziej mierzalne, łatwiejsze do określenia/stosowania? Dlaczego?
11. W którym z tych Działań (SPO WKP 2.2.1, PO IG 4.4 i 4.5) Pana/Pani zdaniem obowiązywał system lepiej przyczyniający się do wyboru projektów najbardziej innowacyjnych? Dlaczego?
12. Jak Pan/Pani ocenia zmianę kryteriów oceny innowacyjności pomiędzy II a III rundą naboru wniosków o dofinansowanie w ramach działania 4.4 PO IG? Czy wpłynęła na wzrost poziomu innowacyjności projektów składanych w tym działaniu?

III OCENA DZIAŁAŃ 4.4 i 4.5 PO IG

13. Czy obecny system wyboru projektów funkcjonuje prawidłowo? Jeśli nie to, czego najczęściej dotyczą nieprawidłowości?
14. Jakie są główne zalety i wady istniejącego systemu wyboru projektów?
15. Czy system ekspertów oceniających wnioski funkcjonuje w sposób prawidłowy? Jeśli nie to, czego najczęściej dotyczą nieprawidłowości? Co należałoby zrobić, aby ten system usprawnić?
16. Jak oceniają Państwo sposób dokumentowania innowacyjności (opinie ekspertów lub instytucji zewnętrznych)? Czy przyczynia się on do wyboru projektów o najwyższym poziomie innowacyjności?
17. Czy dokonaliby Państwo modyfikacji (poprawy/usprawnienia) kryteriów na etapie oceny formalnej wniosków? Jeśli tak, to jakich?

18. Czy dokonaliby Państwo modyfikacji (poprawy/usprawnienia) kryteriów na etapie oceny merytorycznej wniosków? Jeśli tak, to jakich?

IV RODZAJE INNOWACJI

19. Które rodzaje innowacji (produktowe, technologiczne, organizacyjne itp.) były najczęściej wdrażane w poszczególnych działaniach? Jaka jest przyczyna, że ten właśnie rodzaj innowacji był najczęściej wdrażany?
20. Które rodzaje innowacji (produktowe, technologiczne, organizacyjne itp.) były najrzadziej wdrażane w poszczególnych działaniach? Jaka jest przyczyna, że ten właśnie rodzaj innowacji był najrzadziej wdrażany?

V KOSZTY

21. Jak kształtowały się koszty wdrożenia danej innowacji w odniesieniu do całkowitych kosztów projektu? Jak wyglądała ta proporcja w poszczególnych działaniach?
22. Czy uzyskana proporcja jest efektywna z punktu widzenia celów obu Programów?
23. Czy funkcjonujące systemy wyboru projektów są / były pod tym względem optymalne? Jeśli nie, to dlaczego?
24. Jakie zmiany warto wprowadzić, aby obniżyć koszty w tym zakresie (koszty wykazania określonego poziomu innowacyjności po stronie wnioskodawców i koszty oceny złożonych aplikacji po stronie instytucji systemu wdrażania)? *Jakie koszty zwykle ponosili wnioskodawcy (uzyskanie certyfikatu/zaświadczenia, przeprowadzenie badań)? Czy były one wysokie? Jakie koszty ponosiły instytucje systemu wdrażania?*
25. Czy tempo wydatkowania funduszy było zgodne z założeniami (% alokacji na działanie)? Jak wyglądała ta kwestia w poszczególnych działaniach?
26. Jak ocenia Pan/Pani konstrukcję budżetów projektów? Czy identyfikował/a Pan/Pani możliwość zaistnienia problemów z rozliczeniem projektów? Jeżeli tak, to w jakich punktach budżetu? Jak wyglądała ta kwestia w poszczególnych działaniach?
27. Jak ocenia Pan/Pani formułę finansowania działań budowlanych i inwestycji materiałowych? Czy wystąpiły nadużycia? Jak wyglądała ta kwestia w poszczególnych działaniach? *Czy zdarzało się, że koszty budowlane, niezwiązane bezpośrednio z innowacją, stanowiły znaczący odsetek kosztów projektu? Czy było to częste zjawisko? W jaki sposób należałoby zmienić system naboru aby uniknąć takich sytuacji?*

VI PODSUMOWANIE

28. Jak oceniają Państwo kryteria oceny innowacyjności stosowane obecnie do oceny projektów (4.4 i 4.5 PO IG)? Które sposoby oceny przyczyniają się do wyboru bardziej innowacyjnych projektów?
29. Jakie inne miary innowacyjności można by zastosować do oceny projektów tak by przyczyniały się do wyboru projektów o najwyższym poziomie innowacyjności?
30. Czy i jak należy zmienić procedurę oceny wniosków, aby zagwarantować wybór projektów najbardziej innowacyjnych?
31. Jakie są główne problemy, na które natrafił/a Pan/Pani w czasie wdrażania/nadzorowania działania 4.4 i 4.5 PO IG?
32. Czy wystąpiły jakieś problemy wewnątrz Pani/Pana instytucji związane z wdrażaniem/nadzorowaniem działania np. związane z przekazywaniem płatności, zawieraniem umów, problemy kadrowe (rotacja pracowników) itp.?
33. Czy są sygnalizowane jakieś problemy ze strony Beneficjentów związane z przebiegiem realizacji projektów? Jeśli tak to jakie?

34. Jakie czynniki Państwa zdaniem mogą generować opóźnienia w realizacji projektów?

35. Jakich trudności spodziewają się Państwo w związku z dalszym wdrażaniem działania 4.4 i 4.5 PO IG?

DYSPOZYCJE DO WYWIADU - TRIADY

Z EKSPERTAMI OCENIAJĄCYMI WNIOSKI - PODDZIAŁANIE 2.2.1 SPO WKP

Powitanie uczestników, przedstawienie przedmiotu badania i podstawowych informacji o projekcie. Przedstawienie formuły spotkania, czasu jego trwania i celów, oczekiwań wobec respondentów, poinformowanie o nagrywaniu, poufności, poproszenie o wyłączenie/wyciszenie telefonów komórkowych.

Prośba o przedstawienie się uczestników – kilka słów nt. doświadczenia zawodowego, zajmowanego stanowiska oraz roli w SPO WKP.

WPROWADZENIE

1. Jakie miary innowacyjności stosuje się najczęściej wobec projektów innowacyjnych? Które miary są w Państwa opinii najtrafniejsze i/lub najłatwiej mierzalne?
2. Czy są jakieś rodzaje innowacji (produktowa, procesowa, marketingowa, organizacyjna), które najczęściej się obecnie wprowadza? Jeśli tak, to jakie i dlaczego? Czy wobec nich można stosować takie same miary oceny poziomu innowacyjności?
3. Innowacje jakiego typu (produktowa, technologiczna, organizacyjna) pojawiały się najczęściej w ocenianych przez Państwa wnioskach? Jakiej najczęściej były rekomendowane do dofinansowania?

OCENA KRYTERIÓW ORAZ SYSTEMU WYBORU PROJEKTÓW

4. Czy system wyboru projektów w ramach działania 2.2.1 funkcjonował prawidłowo? Jakiej były główne zalety i wady systemu wyboru projektów?

OCENA TECHNICZNO-EKONOMICZNA

5. Czy kryteria przyjęte w ocenie techniczno-ekonomicznej były trafne, kompletne? Czy spełnienie tych kryteriów było łatwe do określenia? Które kryteria były najmniej trafne i mierzalne i dlaczego?
6. Czy dokonaliby Państwo modyfikacji (poprawy/usprawnienia) kryteriów na etapie oceny techniczno-formalnej? Jeśli tak, to jakich?
7. Czy liczba członków Grupy Roboczej oceniających z zakresu kryteriów techniczno-ekonomicznych była wystarczająca by jednoznacznie i trafnie ocenić wnioski? Czy liczba ekspertów, których pozytywna ocena wniosku była warunkiem koniecznym przekazania go do oceny merytorycznej była wystarczająca by zapewnić wybór projektów najbardziej innowacyjnych?

OCENA MERYTORYCZNA

8. Czy przyjęte kryteria na poziomie oceny merytorycznej były trafne, kompletne (w kontekście wyboru projektów najbardziej innowacyjnych)? Czy spełnienie tych kryteriów było łatwe do określenia? Które kryteria były najmniej trafne i mierzalne i dlaczego? Czy dokonaliby Państwo modyfikacji (poprawy/usprawnienia) kryteriów na etapie oceny merytorycznej wniosków? Jeśli tak, to jakich?
9. Jak Państwo oceniają udział punktacji za innowacyjność w ogólnej liczbie punktów do zdobycia? (*w razie potrzeby przypomnienie: za innowacyjność można było otrzymać max. 26 punktów, w ramach całej oceny merytorycznej max. 100*). Czy ten stosunek był wystarczający aby wybrać projekty najbardziej innowacyjne?
10. Czy liczba członków zespołów oceniających z zakresu kryteriów merytorycznych była wystarczająca? Czy sposób dokonywania oceny wniosków (na zasadzie wyliczania średniej z oceny całościowej trzech członków zespołu oceniającego) był wystarczający do zapewnienia wyboru projektów najbardziej innowacyjnych?

DOKUMENTACJA

11. Czy sposób dokumentowania, udowadniania innowacyjności jest istotnym elementem wpływającym na ocenę poziomu innowacyjności projektu? Jak Państwo oceniają sposób dokumentowania w ramach działania 2.2.1? Czy w sposób wiarygodny i rzetelny zapewnił on wybór projektów najbardziej innowacyjnych?

WNIOSEK

12. Czy formularz wniosku o dofinansowanie jest w Państwa opinii jasny i przejrzysty? Jeśli nie, to dlaczego? Które elementy należałoby poprawić, aby stał się on bardziej jasny i przejrzysty dla osób aplikujących o dofinansowanie?
13. Czy konstrukcja formularza wniosku o dofinansowanie projektu umożliwiała skuteczne i efektywne pozyskanie informacji umożliwiających ocenę projektów pod kątem ich innowacyjności zgodnie z przyjętymi kryteriami?

PYTANIA PODSUMOWUJĄCE CAŁOŚĆ WYWIADU

14. Czy stworzony w ówczesnym czasie system wyboru projektów wpływał korzystnie na selekcję projektów najbardziej innowacyjnych? Dlaczego?

Dyspozycje do wywiadu - triady

z udziałem ekspertów oceniających wnioski - Działanie 4.4 PO IG

Powitanie uczestników, przedstawienie przedmiotu badania i podstawowych informacji o projekcie. Przedstawienie formuły spotkania, czasu jego trwania i celów, oczekiwań wobec respondentów, poinformowanie o nagrywaniu, poufności, poproszenie o wyłączenie/wyciszenie telefonów komórkowych.

Prośba o przedstawienie się uczestników – kilka słów nt. doświadczenia zawodowego, zajmowanego stanowiska oraz roli w PO IG.

WPROWADZENIE

1. Jakie miary innowacyjności stosuje się najczęściej wobec projektów innowacyjnych? Które miary są w Państwa opinii najtrafniejsze i/lub najłatwiej mierzalne?
2. Czy są jakieś rodzaje innowacji (produktowa, procesowa, marketingowa, organizacyjna), które najczęściej się obecnie wprowadza? Jeśli tak, to jakie i dlaczego? Czy wobec nich można stosować takie same miary oceny innowacyjności?
3. Innowacje jakiego typu (produktowa, technologiczna, organizacyjna) pojawiały się najczęściej w ocenianych przez Państwa wnioskach? Jakiej najczęściej były rekomendowane do dofinansowania?

OCENA KRYTERIÓW ORAZ SYSTEMU WYBORU PROJEKTÓW

4. Czy system wyboru projektów w ramach działania 4.4 PO IG funkcjonuje prawidłowo? Jakie są główne zalety i wady istniejącego systemu wyboru projektów?
5. Czy dokonaliby Państwo modyfikacji (poprawy/usprawnienia) kryteriów na etapie oceny formalnej wniosków? Jeśli tak, to jakich?

OCENA MERYTORYCZNA OBLIGATORYJNA

6. Czy przyjęte kryteria na poziomie oceny merytorycznej obligatoryjnej są trafne, kompletne (w kontekście wyboru projektów najbardziej innowacyjnych)? Czy spełnienie tych kryteriów jest łatwe do określenia? Które kryteria są najmniej trafne i mierzalne i dlaczego? Czy dokonaliby Państwo modyfikacji (poprawy/usprawnienia) kryteriów na etapie oceny merytorycznej obligatoryjnej wniosków? Jeśli tak, to jakich?

7. Czy liczba członków Komisji Konkursowej oceniających w ramach kryteriów obligatoryjnych merytorycznych dotyczących innowacyjności jest wystarczająca by jednoznacznie i trafnie ocenić wnioski? Czy liczba członków Komisji Konkursowej, których pozytywna ocena wniosku jest warunkiem koniecznym przekazania go do oceny fakultatywnej, jest wystarczająca? Czy zapewnia ona wybór projektów najbardziej innowacyjnych?

OCENA MERYTORYCZNA FAKULTATYWNA

8. Czy przyjęte kryteria na poziomie oceny merytorycznej fakultatywnej są trafne, kompletne (w kontekście wyboru projektów najbardziej innowacyjnych)? Czy spełnienie tych kryteriów jest łatwe do określenia? Które kryteria są najmniej trafne i mierzalne i dlaczego? Czy dokonaliby Państwo modyfikacji (poprawy/usprawnienia) kryteriów na etapie oceny merytorycznej fakultatywnej wniosków? Jeśli tak, to jakich?
9. Czy liczba członków Komisji Konkursowej oceniających w ramach kryteriów merytorycznych fakultatywnych dotyczących innowacyjności jest wystarczająca? Czy wymagana liczba punktów (na poziomie 60 pkt) jest wystarczająca do zapewnienia wyboru projektów najbardziej innowacyjnych?

DOKUMENTACJA

10. Czy sposób dokumentowania, udowadniania innowacyjności jest istotnym elementem wpływającym na ocenę poziomu innowacyjności projektu? Jak Państwo oceniają sposób dokumentowania w ramach działania 4.4? Czy w sposób wiarygodny i rzetelny zapewnia on wybór projektów najbardziej innowacyjnych?

WNIOSEK

11. Czy formularz wniosku o dofinansowanie jest w Państwa opinii jasny i przejrzysty? Jeśli nie, to dlaczego? Które elementy należałoby poprawić, aby stał się on bardziej jasny i przejrzysty dla osób aplikujących o dofinansowanie?
12. Czy konstrukcja formularza wniosku o dofinansowanie projektu umożliwia skutecznie i efektywnie pozyskać informacje umożliwiające ocenę projektów pod kątem ich innowacyjności zgodnie z przyjętymi kryteriami?

EKSPERCI

13. Czy system naboru ekspertów oceniających wnioski funkcjonuje w sposób prawidłowy? Jeśli nie, to czego najczęściej dotyczą nieprawidłowości? Co należałoby zrobić, aby ten system usprawnić?

OCENA ZMIANY SYSTEMU WYBORU PROJEKTÓW

14. Czy zmiana systemu wyboru projektów pomiędzy II a III rundą naboru wniosków o dofinansowanie w ramach działania 4.4 PO IG objęła zmiany w zakresie kryteriów oceny innowacyjności? Jeśli tak, to jakie to były zmiany?
15. Czy te zmiany wpłynęły na sposób oceny wniosków tzn. czy utrudniły czy usprawiły ten proces?
16. Czy zmiana kryteriów wyboru projektów odnośnie innowacyjności wpłynęła w Państwa opinii na wzrost poziomu innowacyjności projektów składanych w tym działaniu?
17. Jeżeli zmiana kryteriów wyboru projektów pomiędzy II i III rundą naboru wniosków w ramach działania 4.4 miała pozytywny/negatywny wpływ na poziom innowacyjności składanych projektów to jaka była tego przyczyna?

PYTANIA PODSUMOWUJĄCE CAŁOŚĆ WYWIADU

18. Jakie działania należy podjąć, aby system wyboru projektów przyczyniał się efektywnie do wyboru projektów, które charakteryzują się najwyższą innowacyjnością?

Dyspozycje do wywiadu - triady
z udziałem członków KOP - Działanie 4.5 PO IG

Powitanie uczestników, przedstawienie przedmiotu badania i podstawowych informacji o projekcie. Przedstawienie formuły spotkania, czasu jego trwania i celów, oczekiwań wobec respondentów, poinformowanie o nagrywaniu, poufności, poproszenie o wyłączenie/wyciszenie telefonów komórkowych.

Prośba o przedstawienie się uczestników – kilka słów nt. doświadczenia zawodowego, zajmowanego stanowiska oraz roli w PO IG.

WPROWADZENIE

1. Jakie miary innowacyjności stosuje się najczęściej wobec projektów innowacyjnych? Które miary są w Państwa opinii najtrafniejsze i/lub najłatwiej mierzalne?
2. Czy są jakieś rodzaje innowacji (produktowa, procesowa, marketingowa, organizacyjna), które najczęściej się obecnie wprowadza? Jeśli tak, to jakie i dlaczego? Czy wobec nich można stosować takie same miary oceny poziomu innowacyjności?

OCENA KRYTERIÓW ORAZ SYSTEMU WYBORU PROJEKTÓW

3. Czy system wyboru projektów w ramach działania 4.5 PO IG funkcjonuje prawidłowo? Jakie są główne zalety i wady istniejącego systemu wyboru projektów?
4. Czy dokonaliby Państwo modyfikacji (poprawy/usprawnienia) kryteriów na etapie oceny formalnej wniosków? Jeśli tak, to jakich?

OCENA MERYTORYCZNA OBLIGATORYJNA

5. Czy przyjęte kryteria na poziomie oceny merytorycznej obligatoryjnej są trafne, kompletne (w kontekście wyboru projektów najbardziej innowacyjnych)? Czy spełnienie tych kryteriów jest łatwe do określenia? Które kryteria są najmniej trafne i mierzalne i dlaczego? Czy dokonaliby Państwo modyfikacji (poprawy/usprawnienia) kryteriów na etapie oceny merytorycznej obligatoryjnej wniosków? Jeśli tak, to jakich?
6. Czy liczba ekspertów oceniających, w ramach Panelu Ekspertów w zakresie kryteriów merytorycznych obligatoryjnych dotyczących innowacyjności, jest wystarczająca by jednoznacznie i trafnie ocenić wniosek? Czy liczba ekspertów, których pozytywna ocena wniosku jest warunkiem koniecznym przekazania go do oceny fakultatywnej, jest wystarczająca? Czy zapewnia ona wybór projektów najbardziej innowacyjnych?

OCENA MERYTORYCZNA FAKULTATYWNA

7. Czy przyjęte kryteria na poziomie oceny merytorycznej fakultatywnej są trafne, kompletne (w kontekście wyboru projektów najbardziej innowacyjnych)? Czy spełnienie tych kryteriów jest łatwe do określenia? Które kryteria są najmniej trafne i mierzalne i dlaczego? Czy dokonaliby Państwo modyfikacji (poprawy/usprawnienia) kryteriów na etapie oceny merytorycznej fakultatywnej wniosków? Jeśli tak, to jakich?
8. Czy liczba ekspertów oceniających w ramach Panelu Ekspertów z zakresu kryteriów merytorycznych fakultatywnych dotyczących innowacyjności jest wystarczająca? Czy wymagana liczba punktów (na poziomie 70 pkt) jest wystarczająca do zapewnienia wyboru projektów najbardziej innowacyjnych?

DOKUMENTACJA

9. Czy sposób dokumentowania, udowadniania innowacyjności jest istotnym elementem wpływającym na ocenę poziomu innowacyjności projektu? Jak Państwo oceniają sposób dokumentowania w ramach działania 4.5? Czy w sposób wiarygodny i rzetelny zapewnia on wybór projektów najbardziej innowacyjnych?

WNIOSEK

10. Czy formularz wniosku o dofinansowanie jest w Państwa opinii jasny i przejrzysty? Jeśli nie, to dlaczego? Które elementy należałoby poprawić, aby stał się on bardziej jasny i przejrzysty dla osób aplikujących o dofinansowanie?
11. Czy konstrukcja formularza wniosku o dofinansowanie projektu umożliwia skutecznie i efektywnie pozyskać informacje umożliwiające ocenę projektów pod kątem ich innowacyjności zgodnie z przyjętymi kryteriami?

EKSPERCI

12. Czy system naboru ekspertów oceniających wnioski funkcjonuje w sposób prawidłowy? Jeśli nie to, czego najczęściej dotyczą nieprawidłowości? Co należałoby zrobić, aby ten system usprawnić?

PYTANIA PODSUMOWUJĄCE CAŁOŚĆ WYWIADU

13. Czy stworzony w obecnej perspektywie finansowej system wyboru projektów wpływał korzystnie na selekcję projektów najbardziej innowacyjnych i dlaczego?
14. Jakie działania należy podjąć, aby system wyboru projektów przyczyniał się efektywnie do wyboru projektów, które charakteryzują się najwyższą innowacyjnością?

Scenariusz zogniskowanego wywiadu grupowego

Beneficjenci poddziałania 2.2.1 SPO WKP i działań 4.4, 4.5 PO IG

5-10 min. WPROWADZENIE

Powitanie uczestników, przedstawienie przedmiotu badania i podstawowych informacji o Zleceniodawcy (Ministerstwo Gospodarki) i projekcie („Ocena efektywności systemu wyboru projektów i kryteriów w zakresie innowacyjności w ramach działania 4.4 i 4.5 PO IG w porównaniu do projektów zrealizowanych w Poddziałaniu 2.2.1 SPO WKP”) z podaniem informacji, że jest to projekt współfinansowany przez UE ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach PO IG, formuły spotkania, czasu jego trwania (ok. 120 min.) i celów, oczekiwań wobec respondentów, poinformowanie o nagrywaniu, poufności, poproszenie o wyłączenie/wyciszenie telefonów komórkowych. Prośba o przedstawienie się uczestników FGI ze względu na firmę, jaką reprezentują, branżę, działanie w ramach którego otrzymali dofinansowanie, kilka słów o tematyce ich projektu.

Blok	Cel badawczy	Instrukcje językowe ⁴²
20 MIN. „ROZBIEGÓWKA”	Określenie rozumienia kluczowych terminów Określenie wspólnych definicji na potrzeby spotkania; Określenie kryteriów innowacyjności z punktu widzenia przedsiębiorców, abstrahując od kryteriów, które musiały spełnić ich wnioski	1. Proszę określić, co z Państwa punktu widzenia w największym stopniu świadczy o odkrywczości (innowacyjności) rozwiązań, które mają zostać wprowadzone na rynek? 2. Gdyby ktoś miał przekonać Państwa o wyjątkowości swojego pomysłu, to jakie wymagania musiałby spełnić? 3. Co przekonałoby Państwa do jakiegoś nowatorskiego pomysłu? 4. Jak Państwo sądzą, czy możliwe jest stworzenie uniwersalnych, obiektywnych kryteriów, które pozwolą porównać między sobą pomysły przedsiębiorców z <u>różnych</u> branż? Jakie cechy musiałby spełniać takie kryteria? Jak to mogłyby być miary? [moderator zapisuje propozycje uczestników na tablicy]
25 min. KRYTERIA OCENY	Ocena kryteriów oceny innowacyjności, identyfikacja barier dotyczących ich interpretacji, trafności, mierzalności	1. Proszę o przywołanie z pamięci wymagań z zakresu innowacyjności, które musiały spełnić Państwa wnioski. Czy wszystkie z nich były jasne i zrozumiałe? Czy któreś sprawiły Państwu problemy, były trudne do określenia, zmierzenia? [moderator pokazuje rozmówcom tablicę z podsumowaniem kryteriów, ponownie zadaje powyższe pytanie, prosząc o uzupełnienia] 2. Biorąc pod uwagę specyfikę Państwa konkretnych projektów, czy kryteria były zrozumiałe i zasadne? 3. Czy mieli Państwo problem z interpretacją jakiegoś kryterium? Czy mogły być interpretowane na różne sposoby?

⁴² Instrukcje językowe są jedynie wskazówką dla moderatora, informują w jakim kierunku należy prowadzić dyskusję, dlatego nie należy ich traktować literalnie.

Blok	Cel badawczy	Instrukcje językowe ⁴²
		4. Czy któreś okazało się trudne do jednoznacznego zmierzenia i zaprezentowania we wniosku? 5. Jak Państwo oceniają trudności spełnienia przedstawionych kryteriów? Czy wykazanie określonego poziomu innowacyjności było dla Państwa trudne czy łatwe? 6. Czy Państwa zdaniem te kryteria faktycznie mierzyły innowacyjność projektów?
15 min. FORMULARZ WNIOSKU	Ocena konstrukcji formularza wniosku, identyfikacja barier mogących ograniczać skuteczną i efektywną ocenę projektów	1. Proszę przypomnieć sobie, jak wyglądał formularz wniosku o dofinansowanie. Jakie cechy powinien mieć formularz, aby umożliwiał sprawną i przejrzystą ocenę innowacyjności projektów? 2. Czy konstrukcja formularza nastręczała Państwu jakieś trudności? (<i>układ poszczególnych części/działów był nielogiczny, rzeczy najważniejsze nie były wystarczająco wyeksponowane</i>) 3. Proszę sobie wyobrazić, że wybierają Państwo projekty innowacyjne na podstawie wniosków – jakie informacje powinny być najbardziej wyeksponowane, najważniejsze?
15 min. DOKUMENTOWANIE INNOWACYJNOŚCI	Ocena sposobów dokumentowania innowacyjności, weryfikacja ich skuteczności	1. Proszę przypomnieć sposoby dokumentowania innowacyjności, które musieli Państwo zastosować. Czy któreś z nich stanowiły dla Państwa problem? (<i>w przypadku konieczności przypomnienia: opinia o innowacyjności, prace badawcze w ramach przygotowania, współpraca z innymi firmami/laboratorium, koszt wykazania określonego poziomu innowacyjności</i>) 2. Czy sposób dokumentowania innowacyjności może sprawiać trudność przedsiębiorcom planującym innowacyjne inwestycje? 3. Jakie Państwa zdaniem są najbardziej właściwe, rzetelne sposoby dokumentowania innowacyjności?
20 min. PODSUMOWANIE	Identyfikacja głównych wad i zalet systemu wyboru projektów z punktu widzenia Beneficjentów; propozycje zmian	1. Proszę spojrzeć na zapisane wymagania dotyczące innowacyjności oraz Państwa propozycje. Proszę się zastanowić, jakie są ich największe zalety i wady? 2. Które są najbardziej adekwatne, najlepiej sformułowane? 3. Które wymagają przeformułowania, zmiany? [uczestnicy spotkania zapisują na kartkach swoje spostrzeżenia] 4. Czy Państwa zdaniem można usprawnić system wyboru projektów tak, aby w jego ramach były wybierane projekty bardziej innowacyjne?
10 min. ZAKOŃCZENIE	Pytania i sugestie do Instytucji wdrażających i oceniających ewaluowane działania	1. Czy na koniec mają Państwo jeszcze coś do dodania odnośnie poruszanych przez nas zagadnień (np. uzupełnienie wypowiedzi, słowa podsumowania)? 2. Czy mają Państwo ewentualnie jakieś pytania (do Wykonawcy badania, ewentualnie do Zleceniodawcy)? [podziękowanie, kwestie formalne]

Załącznik 1. Tabela z kryteriami oceny innowacyjności i propozycjami uczestników spotkania

W poniższej tabeli podsumowano kryteria obowiązujące w każdym z ewaluowanych działań. Na początku spotkania będą zakryte. Po zapisaniu propozycji uczestników w zakresie miar innowacyjności zostaną odsłonięte. W bloku podsumowującym uczestnicy skonfrontują własne propozycje z kryteriami, które obowiązywały i wskażą ich zalety i wady.

Miary innowacyjności	Zalety	Wady
- Okres użytkowania danej technologii na świecie/w Polsce - nie dłużej niż 1 rok - nie dłużej niż 3 lata - nie dłużej niż 5 lat - Stopień rozprzestrzenienia wdrażanej technologii w danej branży - nie przekracza 5% - nie przekracza 10% - nie przekracza 15% - Wnioskodawca (/lub podmiot posiadający co najmniej 51% udziałów lub akcji w przedsiębiorstwie) posiadał: - patent na wynalazek - prawo ochronne na wzór użytkowy - prawo z rejestracji wzoru przemysłowego - prawo z rejestracji topografii układów scalonych, jakie stosowane są w ramach nowej inwestycji, co najmniej w Rzeczypospolitej Polskiej oraz w innym państwie - Projekt dotyczy inwestycji związanej z tworzeniem nowego zakładu, rozbudowy istniejącego zakładu, dywersyfikacji produkcji zakładu poprzez wprowadzenie nowych dodatkowych produktów lub zasadniczej zmiany dotyczącej procesu produkcyjnego istniejącego zakładu, związanej z zastosowaniem nowych rozwiązań technologicznych prowadzących do powstania i wprowadzenia na rynek nowego lub zasadniczo ulepszanego produktu. - wnioskodawca jest twórcą technologii, będącej przedmiotem inwestycji - elementem projektu jest stworzenie przez wnioskodawcę technologii w swoim laboratorium B+R, która zostanie opatentowana i zastosowana do realizacji projektu - projekt dotyczy wdrożenia technologii opracowanej na zamówienie wnioskodawcy, specjalnie na potrzeby projektu, we współpracy z jednostką B+R - projekt zakłada utworzenie laboratorium B+R u przedsiębiorcy, które będzie niezbędnym elementem projektu - w wyniku realizacji projektu nastąpi rozwój już istniejącego działu B+R,		

• utworzenie nowego działu B+R • nawiązanie współpracy z jednostką naukową w zakresie rozwoju produktu		
Propozycje uczestników spotkania 		

SCENARIUSZ WYWIADU POGŁĘBIONEGO (IDI) Z PRZEDSTAWICIELAMI PARTNERÓW SPOŁECZNYCH/CZŁONKAMI KOMITETU MONITORUJĄCEGO PO IG

I WSTĘP

1. Jaka była rola Pana/Pani instytucji w tworzeniu systemu wyboru projektów w Działaniach 4.4 i 4.5 PO IG?
2. Na jakiej podstawie proponowano i zatwierdzano kryteria oceny innowacyjności zgłaszanych wniosków w wymienionych działaniach?

II OCENA DZIAŁANIA 4.4 PO IG

3. Czy dokonaliby Państwo modyfikacji (poprawy/usprawnienia) kryteriów na etapie oceny formalnej wniosków? Jeśli tak, to jakich?
4. Czy dokonaliby Państwo modyfikacji (poprawy/usprawnienia) kryteriów na etapie oceny merytorycznej wniosków? Jeśli tak, to jakich?
5. Czy obecny system wyboru projektów funkcjonuje prawidłowo? Jeśli nie to, czego najczęściej dotyczy nieprawidłowości?
6. Jakie są główne zalety i wady istniejącego systemu wyboru projektów?
7. Czy system ekspertów oceniających wnioski funkcjonuje w sposób prawidłowy? Jeśli nie to, czego najczęściej dotyczy nieprawidłowości? Co należałoby zrobić, aby ten system usprawnić?
8. Jak oceniają Państwo sposób dokumentowania innowacyjności (opinie ekspertów lub instytucji zewnętrznych)? Czy przyczynia się on do wyboru projektów o najwyższym poziomie innowacyjności?

III ZMIANA KRYTERIÓW WYBORU PROJEKTÓW W RAMACH DZIAŁANIA 4.4 PO IG

9. Czy zmiana systemu wyboru projektów pomiędzy II a III rundą naboru wniosków o dofinansowanie w ramach działania 4.4 PO IG objęła zmiany w zakresie kryteriów oceny innowacyjności? Jeśli tak, to jakie to były zmiany?
10. Na jakiej podstawie wprowadzono te zmiany?
11. Czy zmiana kryteriów wyboru projektów odnośnie innowacyjności wpłynęła w Państwa opinii na wzrost poziomu innowacyjności projektów składanych w tym działaniu?
12. Jeżeli zmiana kryteriów wyboru projektów pomiędzy II i III rundą naboru wniosków w ramach działania 4.4 miała pozytywny/negatywny wpływ na poziom innowacyjności składanych projektów to jaka była tego przyczyna?

IV OCENA DZIAŁANIA 4.5 PO IG

13. Czy dokonaliby Państwo modyfikacji (poprawy/usprawnienia) kryteriów na etapie oceny formalnej wniosków? Jeśli tak, to jakich?
14. Czy dokonaliby Państwo modyfikacji (poprawy/usprawnienia) kryteriów na etapie oceny merytorycznej wniosków? Jeśli tak, to jakich?
15. Czy obecny system wyboru projektów funkcjonuje prawidłowo? Jeśli nie to, czego najczęściej dotyczą nieprawidłowości?
16. Jakie są główne zalety i wady istniejącego systemu wyboru projektów?
17. Czy system ekspertów oceniających wnioski funkcjonuje w sposób prawidłowy? Jeśli nie to, czego najczęściej dotyczą nieprawidłowości? Co należałoby zrobić, aby ten system usprawnić?
18. Jak oceniają Państwo sposób dokumentowania innowacyjności (opinie ekspertów lub instytucji zewnętrznych)? Czy przyczynia się on do wyboru projektów o najwyższym poziomie innowacyjności?

V PODSUMOWANIE

19. Jak oceniają Państwo kryteria oceny innowacyjności stosowane obecnie do oceny projektów (PO IG 4.4, 4.5)? Które sposoby oceny przyczyniają się do wyboru bardziej innowacyjnych projektów?
20. Jakie inne miary innowacyjności można by zastosować do oceny projektów tak by przyczyniały się do wyboru projektów o najwyższym poziomie innowacyjności?
21. Jak należy zmienić procedurę oceny wniosków, aby zagwarantować wybór projektów najbardziej innowacyjnych?
22. Jakie czynniki Państwa zdaniem mogą generować opóźnienia w realizacji projektów?
23. Jakich trudności spodziewają się Państwo w związku z dalszym wdrażaniem działania PO IG 4.4 i 4.5?

SCENARIUSZ WYWIADU POGŁĘBIONEGO (IDI) Z PRZEDSTAWICIELEM BENEFICJENTA

(Beneficjenci, którzy przeformułowali wnioski z poddziałania 2.2.1 SPO WKP i otrzymali dofinansowanie w ramach PO IG)

Kursywą zapisano instrukcje dla ankietera i uszczegółowienia pytań.

I WSTĘP

1. Proszę krótko przedstawić firmę i zakres Państwa działalności.
2. Jaką rolę pełnił/a Pan/i w przygotowywaniu wniosku o dofinansowanie w ramach poddziałania 2.2.1 SPO WKP? A jaką w przygotowaniu wniosku w ramach PO IG?

II WNIOSEK ZŁOŻONY W RAMACH PODDZIAŁANIA 2.2.1 SPO WKP

Ogólne informacje o przygotowaniu projektu

3. Jaki był charakter innowacji zaplanowanej do realizacji we wniosku złożonym przez Państwa w ramach poddziałania 2.2.1 SPO WKP? (produkcyjna, technologiczna, organizacyjna)
4. Jakich trudności zostały zdiagnozowane na etapie przygotowywania wniosku?
5. Jakich działań związanych z przygotowywaniem wniosku przysporzyły Państwu największej trudności?

Ocena wniosku i kryteriów

6. Jak Pan/Pani ocenia formę wniosku stosowaną w poddziałaniu 2.2.1 SPO WKP? Jak Pan/Pani ocenia jego zrozumiałość i przejrzystość?
7. Jak Pan/Pani ocenia kryteria oceny innowacyjności stosowane w poddziałaniu SPO WKP 2.2.1? Jak Pan/Pani ocenia ich trafność, Czy Pana/Pani zdaniem przyczyniały się do wyboru projektów najbardziej innowacyjnych?
8. Jak Pan/Pani ocenia sposoby dokumentowania innowacyjności stosowane w działaniu PO IG, w ramach którego otrzymali Państwo dofinansowanie? Czy Pana/Pani zdaniem przyczyniały się do wyboru projektów najbardziej innowacyjnych?
9. Czy napotkali Państwo jakieś trudności związane z dokumentowaniem innowacyjności i jej stopnia? Jeśli tak, jakie to były trudności?

Koszty

10. Jak kształtowały się koszty wdrożenia danej innowacji w odniesieniu do całkowitych kosztów projektu we wniosku złożonym w ramach 2.2.1 SPO WKP? (*Jaka była proporcja kosztów wdrożenia samej innowacji do pozostałych kosztów, np. budowlanych?*)
11. Jak Pan/Pani ocenia koszty wykazania określonego we wniosku poziomu innowacyjności? Czy Pana/Pani zdaniem były adekwatne do wartości projektu? Czy Pana/Pani zdaniem istnieje możliwość ich ograniczenia?

Nieprzyznanie dofinansowania i wpływ na sytuację firmy

12. Co było powodem nieprzyznania Państwu dofinansowania w ramach poddziałania 2.2.1 SPO WKP?
13. W jaki sposób nieprzyznanie dofinansowania na ten projekt wpłynęło na planowaną inwestycję? W jaki sposób wpłynęło na sytuację firmy?

III WNIOSEK ZŁOŻONY W RAMACH PO IG

Ogólne informacje o przygotowaniu projektu

14. Czy w przygotowywaniu wniosku w ramach PO IG brały udział te same osoby, które przygotowywały wniosek w poddziałaniu 2.2.1 SPO WKP?
15. Jakie były najważniejsze zmiany wprowadzone we wniosku PO IG w porównaniu do wniosku z poddziałania 2.2.1 SPO WKP? Jakich elementów projektu dotyczyły te zmiany? Jak wielka była skala tych zmian?
16. Jaki był charakter innowacji zaplanowanej do realizacji we wniosku złożonym przez Państwa w ramach PO IG? (produktowa, technologiczna, organizacyjna)
17. Jakie trudności zostały zdiagnozowane na etapie przygotowywania wniosku?
18. Jakie działania związane z przygotowywaniem wniosku przysporzyły Państwu najwięcej trudności?

Ocena wniosku i kryteriów

19. Jak Pan/Pani ocenia formę wniosku stosowaną w PO IG? Jak Pan/Pani ocenia jego zrozumiałość i przejrzystość?
20. Jak Pan/Pani ocenia kryteria oceny innowacyjności stosowane w działaniu PO IG, w ramach którego otrzymali Państwo dofinansowanie? Jak Pan/Pani ocenia ich trafność i przejrzystość? Czy Pana/Pani zdaniem przyczyniały się do wyboru projektów najbardziej innowacyjnych?

21. Jak Pan/Pani ocenia sposoby dokumentowania innowacyjności stosowane w działaniu PO IG, w ramach którego otrzymali Państwo dofinansowanie? Jak Pan/Pani ocenia ich trafność? Czy Pana/Pani zdaniem przyczyniały się do wyboru projektów najbardziej innowacyjnych?

22. Czy napotkali Państwo jakieś trudności związane z dokumentowaniem innowacyjności i jej stopnia? Jeśli tak, jakie to były trudności?

Koszty

23. Jak Pan/Pani ocenia koszty wykazania określonego poziomu innowacyjności niezbędne do złożenia wniosku w ramach PO IG? Czy Pana/Pani zdaniem były adekwatne do wartości projektu? Czy Pana/Pani zdaniem istnieje możliwość ich ograniczenia?

24. Jak kształtowały się koszty wdrożenia danej innowacji w odniesieniu do całkowitych kosztów projektu we wniosku złożonym w ramach PO IG? Czy ta proporcja była inna niż we wniosku złożonym w poddziałaniu 2.2.1 SPO WKP? Jeśli tak, to dlaczego?

Przyznanie dofinansowania i wpływ na sytuację firmy

25. Co zdecydowało o przyznaniu Państwu dofinansowania w ramach PO IG? *(Chodzi o porównanie do poddziałania 2.2.1 SPO WKP – o ile respondent jeszcze nie dokonał takiego porównania. Jakie elementy wniosku były lepiej przygotowane w porównaniu do SPO WKP? Co sprawiło, że nie udało się Państwu otrzymać dofinansowania w poddziałaniu 2.2.1 SPO WKP, zaś udało się w ramach PO IG?)*

26. W jaki sposób przyznanie dofinansowania wpłynęło na sytuację firmy?

PODSUMOWANIE

27. Czy Pana/Pani firma planuje ubiegać się w przyszłości o dofinansowanie w ramach działania PO IG? Dlaczego?

28. Jak Pan/Pani ocenia obecnie funkcjonujący w ramach działania 4.4 (4.5) PO IG system wyboru projektów? Czy Pana/Pani zdaniem sprzyja wyborowi projektów najbardziej innowacyjnych?

29. Jakich są Pana/Pani zdaniem główne zalety i wady obecnie funkcjonującego systemu wyboru projektów?

30. Jak należy zmienić procedurę oceny wniosków, aby zagwarantować wybór projektów najbardziej innowacyjnych?

KWESTIONARIUSZ BADANIA CATI

Dzień dobry, nazywam się Obecnie na zlecenie Ministerstwa Gospodarki realizujemy badanie ewaluacyjne dotyczące działań wspierających innowacyjność przedsiębiorstw. Państwa firma ubiegała się o dofinansowanie ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Numer telefonu do Państwa firmy uzyskaliśmy od zlecniodawcy badania.

Celem badania jest uzyskanie Państwa opinii na temat systemu wyboru projektów w Działaniach, w ramach których ubiegali się Państwo o dofinansowanie. Państwa odpowiedzi przyczynią się do usprawnienia systemu wyboru projektów innowacyjnych w przyszłości.

Zebrane dane są poufne. Służą wyłącznie do zbiorczych opracowań i analiz statystycznych. Będą przedstawiane tylko w formie, która wyklucza możliwość identyfikacji rozmówcy oraz przedsiębiorstwa, w którym jest zatrudniony.

Kursywą zapisano instrukcje dla ankietera

I. WSTĘP

1. Z informacji uzyskanych z Ministerstwa Gospodarki wynika, że Państwa firma wnioskuje o dofinansowanie projektu pt. <WSTAW Z BAZY: TYTUŁ PROJEKTU> w ramach działania <WSTAW Z BAZY: SPO WKP 2.2.1/PO IG 4.4/PO IG 4.5>. Czy ma Pan/i wiedzę na temat tego projektu?

1. Tak -> **pyt. 3**
2. Nie -> **pyt. 2**

2. Proszę o przekierowanie/podanie numeru do osoby, która zajmowała się opisanym wnioskiem.

1. Przekierowanie do właściwej osoby -> **pyt. 3**
2. Uzyskanie numeru -> **Podziękować, zakończyć wywiad, zadzwonić pod wskazany numer**

II. WNIOSEK PROJEKTOWY I KRYTERIA OCENY

3. Czy złożony wniosek dotyczył innowacji:

(możliwość wyboru więcej niż jednej odpowiedzi)

1. Produktowej
2. Technologicznej
3. Organizacyjnej
4. Innej -> jakiej?

4. W jaki sposób przygotowywali Państwo wniosek projektowy

1. Samodzielnie
2. Korzystaliśmy z usług zewnętrznych (firmy doradczej, specjalistów od wniosków o dofinansowanie)

5. Jak ocenia Pan(i) formularz wniosku o pomoc finansową pod względem:

Skala odpowiedzi:

- a) Przejrzystości
- b) Zrozumiałości

1. Zdecydowanie źle
2. Raczej źle
3. Przeciętnie, średnio
4. Raczej dobrze
5. Zdecydowanie dobrze

6. Czy aby wykazać się stosownym poziomem innowacyjności Państwa firma przygotowując wniosek musiała ponieść jakieś koszty?

1. Tak -> **pyt. 7**
2. Nie -> **pyt. 9**

**7. Proszę orientacyjnie określić w procentach,
jakie to były koszty w porównaniu do wartości całego projektu: ...**

8. Czy Pana/Pani zdaniem te koszty były adekwatne do wartości całego projektu?

Skala odpowiedzi:

1. Zdecydowanie nie
2. Raczej nie
3. Ani tak, ani nie
4. Raczej tak
5. Zdecydowanie tak

9. Za chwilę przeczytam listę działań związanych z przygotowaniem wniosku o dofinansowanie. Proszę ocenić każde z nich pod względem trudności w ich realizacji.

**INNOWACYJNA
GOSPODARKA**
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

**MINISTERSTWO
GOSPODARKI**

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

- a) Uzyskanie stosownej opinii o innowacyjności
- b) Spełnienie kryteriów formalnych (techniczno-ekonomicznych)
- c) Spełnienie kryteriów merytorycznych obligatoryjnych
- d) Spełnienie kryteriów merytorycznych fakultatywnych
- e) Inne -> jakie?

Skala odpowiedzi:

- 1. Bardzo trudne
- 2. Dość trudne
- 3. Ani trudne, ani łatwe
- 4. Dość łatwe
- 5. Bardzo łatwe

10. Jak ocenia Pan(i) kryteria oceny innowacyjności pod względem trafności (stopnia, w jakim mierzyły faktyczną innowacyjność projektu)

Skala odpowiedzi:

1. Zdecydowanie źle
2. Raczej źle
3. Przeciętnie, średnio
4. Raczej dobrze
5. Zdecydowanie dobrze

III. SYTUACJA PRZEDSIĘBIORSTWA

11. Proszę ocenić, jaki był poziom innowacyjności Państwa przedsiębiorstwa w okresie poprzedzającym złożenie wniosku:

Skala odpowiedzi:

1. Zdecydowanie niższy niż obecnie
2. Raczej niższy niż obecnie
3. Taki sam/podobny jak obecnie
4. Wyższy niż obecnie
5. Zdecydowanie wyższy niż obecnie

12. Czy Państwa przedsiębiorstwo prowadziło w okresie poprzedzającym składanie wniosku prace badawczo – rozwojowe?

1. Tak
2. Nie -> pyt. 14
3. Nie wiem -> pyt. 14

13. Jakiego rodzaju były to wdrożenia?

(możliwość wyboru więcej niż jednej odpowiedzi)

1. Wprowadzenie nowego produktu
2. Ulepszenie istniejącego produktu
3. Ulepszenie stosowanej technologii
4. Ulepszenie organizacji firmy i sposobów

kontaktów zewnętrznych

14. Czy przedsiębiorstwo posiada prawa z tytułu własności intelektualnej?

1. Tak
2. Nie -> Pyt. 16

15. Jakiego rodzaju są to prawa?

(możliwość wyboru więcej niż jednej odpowiedzi)

1. Wynalazki (patenty)
2. Wzory przemysłowe
3. Wzory użytkowe
4. Znaki towarowe
5. Międzynarodowe znaki towarowe (porozumienie madryckie)
6. Wzory zdobnicze
7. Oznaczenia geograficzne
8. Topografie układów scalonych
9. Inne (jakie?)

16. Czy przedsiębiorstwo posiada wyodrębniony w strukturze dział badawczo-rozwojowy?

1. Tak
2. Nie

17. Czy przedsiębiorstwo posiada własne:

(możliwość wyboru więcej niż jednej odpowiedzi)

1. Patenty
2. Wzory użytkowe
3. Licencje
4. Know-how
5. Inne efekty prac badawczo-rozwojowych

IV. [MODUŁ SKIEROWANY WYŁĄCZNIE DO PROJEKTODAWCÓW, KTÓRZY OTRZYMALI DOFINANSOWANIE]

18. W związku z realizacją projektu Państwa firma poniosła pewne koszty, część z nich była bezpośrednio związana z wdrożeniem innowacji, część stanowiły inne koszty niezbędne do realizacji projektu.

Proszę orientacyjnie określić, jaki procent całych kosztów stanowiły koszty wdrożenia innowacji: ...

V. [MODUŁ SKIEROWANY WYŁĄCZNIE DO PROJEKTODAWCÓW ODRZUCONYCH]

19. Jak odrzucenie wniosku wpłynęło na planowaną inwestycję?

Skala odpowiedzi:

1. Inwestycja została zrealizowana
2. Inwestycja została zrealizowana w mniejszym zakresie
3. Inwestycja nie została zrealizowana

20. Czy Pana/Pani zdaniem gdyby otrzymali Państwo dofinansowanie, obecnie firma byłaby znacząco bardziej innowacyjna ?

Skala odpowiedzi:

1. Zdecydowanie nie -> **dlaczego?**
2. Raczej nie -> **dlaczego?**
3. Ani tak, ani nie
4. Raczej tak
5. Zdecydowanie tak

VI. UBIEGANIE SIĘ O DOFINANSOWANIE W PRZYSZŁOŚCI

21. Czy Państwa firma planuje ubiegać się o wsparcie ze środków unijnych w najbliższym czasie?

1. Tak
2. Nie -> **dlaczego?** -> **przejdźcie do pyt. 23**

22. Czy dofinansowanie, o które planują się Państwo ubiegać, będzie przeznaczone na zwiększenie innowacyjności firmy?

1. Tak
2. Nie

VII. METRYCZKA

23. Województwo

1. dolnośląskie
2. kujawsko-pomorskie
3. lubelskie
4. lubuskie
5. łódzkie
6. małopolskie
7. mazowieckie
8. opolskie
9. podkarpackie
10. podlaskie
11. pomorskie
12. śląskie
13. świętokrzyskie
14. warmińsko-mazurskie
15. wielkopolskie
16. zachodniopomorskie

24. Klasyfikacja przedsiębiorstwa wg liczby zatrudnionych pracowników

1. Duże podmioty (250+ pracowników)
2. Średnie podmioty (od 50-249 pracowników)
3. Małe podmioty (od 10-49 pracowników)
4. Mikroprzedsiębiorstwa (od 1 do 9 pracowników)

25. Sekcja PKD: KOD ...

26. Branża: ...

27. W którym roku powstała Pana/i firma? ...

28. Jaki jest główny rynek działania Pana/i przedsiębiorstwa?

1. lokalny
 2. regionalny
 3. krajowy
 4. międzynarodowy
-